

En tōi βιβλίω τούτου, Δ. Βογιάτζης

Τῷ Ἀρχιεπισκοπῆς

Ὁ Βερσαλίου

Ν. 712

ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ ΣΟΥΤΣΟΥ.

~~48 48~~

Ο ΟΔΟΙΠΟΡΟΣ

1/4 20.264

ΤΡΑΓΩΔΙΑ

530

ΕΙΣ ΠΕΝΤΕ ΠΡΑΞΕΙΣ

(Φυλάττουσα τὴν γλῶσσαν τῆς παιδείας ἀ. ἐκδόσεως.)

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Τύποις ΝΕΑΣ ΓΕΝΕΑΣ.

1879.

Ο ΟΔΟΙΠΟΡΟΣ

ΠΡΑΞΙΣ ΠΡΩΤΗ.

ΣΚΗΝΗ Α΄.

*Φαίνονται παράθαλάσσια τοῦ Ἁγίου Ὄρους περιτρι-
γυρισμένα ἀπὸ βράχους χιονοσκεπῆς. Ἡ σε-
λήνη, λάμπουσα βαίνει πρὸς τὴν δύσιν της.*

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ ΚΑΙ ΠΑΙΣΙΟΣ.

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ.

Ποῦ εἶναι ὁ νεόφερτος, ὁ ξένος Ὀδοιπύρος;

Ὡς ἔξαφνον μετέωρον ἐσκέπασε τὸ Ὄρος.

Καλόγηρος, παράδοξος . . . Τί φεύγει τοὺς ἀνθρώπους;

Μ' εἰς τῶν σπηλαίων κρύπτεται τοῦ, ἀφωτίστου τόπου;

ΠΑΙΣΙΟΣ.

Τὰ πνεύματα τὰ ἔξοχα ζητοῦν τὴν ἐρημίαν
Καὶ φεύγουν τὴν μετὰ κοινῶν ἀνθρώπων κοινωνίαν,
Καθὼς ὁ μέγας πλάτανος τὰς ρίζας του δὲν βάλλει,
Παρ' ὅπου πλατανόκορμοι δὲν τὸν ἐγγίζουσι ἄλλοι.

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ.

Τὸν εἶδα χθὲς... Ἐτρόμαξα... Μ' ἐπάγωσαν τὸ αἶμα
Τὸ σιγαλό του πάτημα, τὸ σκοτεινὸ του βλέμμα
Κ' αἱ ὠρθωμένοι καὶ λευκοὶ τῆς κεφαλῆς του τρίχες.
Ἰδιαιτέραν μετ' αὐτοῦ συνομιλίαν εἶχες;
Ἢ θέλει; πόθεν ἔρχεται; Σὲ εἶπε τ' ὄνομά του;
Ἢ εἶς εἶναι ἡ θρησκεία του, καὶ τίς ἡ γενεά του;

ΠΑΙΣΙΟΣ.

Ἡμέρας τρεῖς εἰς τὸ αὐτὸ συγκατοικοῦμεν δῶμα·
Τρεῖς λέξεις μόνον ἔφυγαν ἀπὸ τ' ὠχρὸν του στόμα.
Αὐτὴν τὴν ὥραν, τέκνον μου, ἐν ᾧ γλυκοχαράζει,
Ἐν ᾧ κτυπᾷ τὸ σήμαντρον, ὁ πετεινὸς φωνάζει,

Ἐς αὐτὰ τὰ ὄρη ἔρχεται, τοὺς θρήνους του ἀρχίζει
Καὶ εἰς τὰς λιτανείας των τοὺς μοναχοὺς συγχύζει.

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ.

Τὴν νύκτα προχθῆς ἀστραπτει ἐκεῖθεν τοῦ δρυμῶνος
Εἰς τοῦτον τὸν αἰγιαλὸν ἐπεριπάτει μόνος.
Παρατηρήσας γύρω του καὶ σκάψας βαθὺν λάκκον,
Ἐπὶ τὴν ἄμμον ἔθαψε κοκκάλων βαρὺν σάκκον,
Ἐκ μαγείας, μυστικῶς καὶ κρίματα γεμάτος...
Ἐκκούω κρότον... ἔρχεται εἰν' ἡ φωνὴ του... νάτος.

Σ Κ Π Η Β

Οἱ ἀνωτέρω καὶ ὁ Ὀδοιπόρος, καθήμενος ἐπὶ βράχου
καὶ στηρίξων τὸ μέτωπον εἰς τὴν χεῖρα Ἀρχί-
ζουσι τὰ χαρῆματα καὶ ἀκούεται ἐκ διαλειμμά-
των ἤχος σημάτων.

ΟΔΟΙΠΟΡΟΣ.

Αὐτὸ βλέπεις τὸ ποτάμι

Ὅπου τρέχει θολωμένο ;

Αὐτὸ βλέπεις τὸ καλάμι

Τὸ ξερὸ τὸ κυρτωμένο ;

Ἐγὼ εἶμαι τὸ καλάμι,

Τὸ ποτάμ' εἰν' ἡ ζωὴ μου·

Καὶ τὸ μέλλον μου, αἱ ἄμμοι

Τῆς ξερῆς αὐτῆς ἐρήμου.

Θόλωσε, καὶ μαύρη τρέχει Ὀδοιπόρε! ἡ ζωὴ σου.

Τὰ βουνά, τὰ σύννεφά των, νὰ οἱ μόνοι σύντροφοί σου.

Εἰς ἐρήμους πεδιάδας σὲ παρτίτησαν οἱ φίλοι.

Τῆς πιστῆς σου ἐρωμένης νεκροκλείσθησαν τὰ χεῖλη.

Τὸ πᾶν ἄλλαξε, κ' ἡ φύσις, καὶ οἱ ἄνθρωποι, κι' ὁ χρόνος.

Πλὴν δὲν ἄλλαξεν ὁ πλάστης· δὲν ἀλλάζει αὐτὸς μόνος.

Ὅλοι σ' ἔστησαν δουλῶς

Τὴν παγίδα τῆς ἀπάτης·

Πλὴν αὐτὸς εἰν' αἰωνίως

Καὶ πατήρ σου, καὶ προστάτης.

Ἄ· θυμίαμα λιθάνου, καθαρὸς ἐνώπιόν του,

Ζῆσ' ἐν μέσῳ ἀρωμάτων εἰς τὸν ἅγιον ναόν του.

Ὁ ἐρημοψάλτης φοῖνιξ πρὶν ἰδῆ πῶς ἀποθνήσκει,

Ἐν ταῖς βουνά τῆς Ἀραβίας γῆν ἀπάτητον εὕρισκε.

Κελαδεὶ τὴν τελευταίην του,

Κ' εἰς εὐώδη ξερὰ δάση ἐτοιμάζει τὴν ταφὴν του,

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ.

Τοῦ σκυθρωποῦ προσώπου του ἡ θλίψις μὲ ἀρέσει.

ΠΑΙΣΙΟΣ.

Εἰς τὸν βαθύκολπον κρημνὸν φοβοῦμαι μήπως πέσῃ.

(Μετὰ δυνατῆς φωνῆς πρὸς τὸν Ὀδοιπόρον.)

Μὴν κλίνῃς εἰς τὴν χάσκουσαν κοιλάδα τὰ πλευρά σου.

(Ὁ Θεοδόσιος ὁμοίως πρὸς τὸν Ὀδοιπόρον.)

Τί βλέπεις εἰς τοὺς οὐρανοῦς; Δὲν βλέπεις ἐμπροσθὰ σου;

(Ὁ Ὀδοιπόρος βεβητισμένος εἰς συλλογισμοὺς)

Κρυσταλλωμένε Ἄθωνα! τὸ ὕψος σου θαυμάζω,

Καὶ βλέπων σε τὴν δεξιάν τοῦ πλάστου σου δοξάζω.

Τὸ φῶς λαμβάνει τ' οὐρανοῦ ἢ κορυφῆ σου πρώτη,

Καὶ εἰς τοῦ Ἄδου φθάνουσιν αἱ πόδες σου τὰ σκότη.

Διάδημ' ἀδαμάντινον τὸ μέτωπόν σου στέφει.

Τὰ δάση ἔχεις ζώνην σου καὶ κόμη σου τὰ νέφη.

Καθὼς ὁ πρῶτος ἄνθρωπος τῆς κτίσεως ἀρχαῖος,

Σὺ πρῶτος ἔλαβες ζωὴν καὶ θελεῖς τελευταῖος

Προσφέρει τὸν αὐχέν σου ἔς τὸν αἰμοβόρον χρόνον.

Νὰ τρέχῃ βλέπεις ὑπὸ σέ ἢ κύνις τῶν αἰώνων.

Κατακλυσμὸς δὲν ἔλουσε τὸ μέγα μέτωπόν σου.

Ἄσπάζεταιται ἡ θάλασσα τὰς ἄκρας τῶν ποδῶν σου.

(Στέκει ὀλίγας στιγμὰς ἄφωνος καὶ ἔπειτα
ἐξακολουθεῖ δείχνων τοὺς βράχους.)

ὦ φύσις! τόσα τέκνα σου, χωρίς ψυχὴν κ' αἰσθήσεις,
Αἰῶνας ζῶσι καθὼς σὺ, ὦ αἰωνία φύσις!

Κ' ἐν ᾧ τῶν μυστηρίων σου τὸ αἰνίγμα εὐρίσκει

Τῆς γῆς αὐτῆς ὁ ἄνθρωπος... πῶς, ζῆ! πῶς ἀποθνήσκει!

(Ὁ ἥλιος ἀναβαίνει ἀπὸ τὴν θάλασσαν καὶ περιχρυσοῖ
τὰς ἀκρωτείας τοῦ Ἄθωτος.)

(Ὁ Θεοδόσιος ἀποχωρῶν.)

Ὁ οὐρανὸς ἀνοίγεται καὶ χρῶμα μεταβάλλει.

Τὸ σήμαντρον τῆς προσευχῆς εἰς τὸν αἰθέρα πάλλει.

Τὰ ποιμνία ἐξύπνησαν· σκιρτῶσι τὰ μικρὰ των·

Ἀκούω τοὺς κωδωνισμοὺς καὶ τὰ βελάσματά των.

ΣΚΗΝΗ Γ΄.

(Ὁ Ὀδοιπόρος καταβαίνων ἀπὸ τοῦ βράχου καὶ ὁ
Παῖσιος.)

(Ὁ Παῖσιος προχωρῶν πρὸς τὸν Ὀδοιπόρον.)

Καλῶς σέ ἦρα, Μοναχέ! Μὲ φαίνεσαι κλαυμένος.

Καὶ ἥλιος μὲ φαίνεσαι εἰς σύννεφα θαυμένος.

ΟΔΟΙΠΟΡΟΣ.

Τῶν συνένφων ὁμοιάζω ταῖς μαυρόμορφαις σκιαῖς,

Ὅταν τρέχουν ἀφημένα ἰς τῶν ἀνέμων ταῖς πνοαῖς.

ΠΑΙΣΙΟΣ.

Τοῦ κόσμου πάθη, ἀσκητή! τὸ ράσον σου μὴν κρύπτῃ;
Ἵσάν τὸ θειάφ' εἶσαι χλωμός... Τὸ συνειδὸς σέ τύπτει;
Ἐπὸ ψυχῆς ἰατρικὰ κρατῶ βρῦν τὸν σάκκον·
Εἰπέ με, τοῦ πλησίον σου μὴν ἔσκαψες τὸν λάκκον;
Ἐ σκώληξ ὁ ἀκόμητος τοῦ κρίματος σέ τρώγει;

ΟΔΟΠΟΡΟΣ.

Αὐτὸ τὸ ἑκατόκομπον μακρὸν σου κομπολόγι
Τὰ κρίματά μου δύναται νὰ τ' ἀκριβομετρήσῃ;

ΠΑΙΣΙΟΣ.

Πῶς ἡ ψυχὴ μου ἀπ' ἀρχῆς τὸ εἶχε προνοήσει!
Ἐχει μακρὸν ὀρίζοντα ὁ γέρος ὀφθαλμὸς μου·
Ἐ ράβδος ἡ πολύπειρος τοῦ κρῦου γήρατός μου...

ΟΔΟΠΟΡΟΣ.

Ἐπαρέ την ὁδηγόν σου, χιονόφρυδέ μου γέρε!
Καὶ ἄλλοῦ τὰ βότανά σου καὶ τὰς συμβουλὰς σου φέρε.

Τὸ παρελθὸν πληγᾶς πικρᾶς καὶ λύπας μ' ἐνθυμίζει.
Μὲ φαρμακεύει τὸ παρὸν· τὸ μέλλον μὲ φοβίζει.

ΠΑΙΣΙΟΣ.

Γιέ μου! ἀπὸ σίδηρον ἢ πέτραν ἐργασμένος
Ὁ μένων εἰς τὰς λύπας σου ἀναίσθητος καὶ ξένος.

ΟΔΟΙΠΟΡΟΣ.

Μὲ κρύπτει ράσου σήμερον ἢ σαρκοδόρος σκέπη
Καὶ ἀσκητὴν φιλήσυχον ἐΐθως σου μὲ βλέπει.
Πλὴν πολιπόρθην ἄλλοτε ἀνύψωσα σημαίαν
Καὶ θώρακα ἐφόρεσα καὶ περικεφαλαίαν,
Κ' ἐπτέρνισα πτερόποδας χρυσοχαλίνους ἵππους·
Ἐς τῆς Ἐπταπόρου πόλεως γεννήθηκα τοὺς κήπους.
Καθ' ἣν εἰς τῆς Ἀγίας τῆς Σοφίας τὰ τεμένη
Πατρῶας δόξης ἔχνος τι καὶ πίστεως δὲν μένει.
Ἐκεῖ ἐν μέσῳ μυρσινῶν καὶ τριανταφυλλῶνων
Τὴν θείαν μου εἶδα Ραλοῦν τὴν κόρην ἡγεμόνων.
Τοῦ ὕμεναίου ἐμελλον ν' ἀνάψουν αἱ λαμπάδες,
Ἐν ᾧ αἱ Μαραθῶνιαι ἀρχαῖαι πεδιάδες
Ἀπ' αἰφνιδίαν ἀναψῆν πυρκαϊᾶν πολέμου·

Ἐκεῖ ἐρρίφθην πάνοπλος εἰς πτέρυγας ἀνέμου
 Ἐῆς νέκς μελλονύμφου μου τὸν ἔρωτα προδώσας·
 Ἐὰς νίκας καὶ σὺ ἔμαθες τοῦ "Ἑλληνοσ τὰς τόσας.
 Κἀμμία κοίτη ποταμοῦ, κἀνεῖς κρημνὸς καὶ βράχος
 Ποτὲ δὲν ἔσταμάτησαν τοῦ "Ἑλληνοσ τὸ τάχος·
 Ἄλλ' ὅταν τὴν πατρίδα μου ἐκτὸς κινδύνου εἶδα,
 Πιστὸς ἔς τὴν ἐρωμένην μου ἐφῆκα τὴν πατρίδα·
 Πατῶν τὴν ἐρυθρόφυλλον στολὴν τοῦ φθιναπώρου
 Διῆλθα τὴν καλλικολπον καθέδρην τοῦ Βοσπόρου.
 Τί πένθος μ' ἐκυρίευσας! ἔς τ' ἀνάκτορα ἐκείνης
 Ἐὰ κείμενα εἰς τὴν στενὴν ἀκτὴν τῆς Ἐπὶρᾶς Κρήνης
 Ἐὰ ὄνειρα ἐζήτησα τῶν παιδικῶν μου χρόνων,
 Πλὴν ἀντ' αὐτῆς τοῦ τάφου τῆς τὴν πέτρην ἠῦρα μόνον.

Ἄπέθανεν;

ΟΔΟΙΠΟΡΟΣ.

Ἄφ' οὗ αὐτὴ ἀπὸ σκληροῦσ τυράννοσ
 Ἐπέμεινε πολυετεῖσ καθεῖρξεισ καὶ βασάνοσ.
 Οἱ Τοῦρκοι ὡσ μὲ ἤκουσαν μετὰ στρατοῦ μεγάλου
 Κυκλοῦντα τὴν Ἐριπολιτῶν ἐπάνω τοῦ Μαινάλου·

Εἰς Γράναν, εἰς Λεβίδιον καὶ εἰς Βελτέτσιν ἅμα
Τελοῦντα τὸ ἥρωϊκὸν τῶν Τρικουρῶν δράμα,
Τὸν γηραιὸν πατέρα τῆς Αὐθέντην τῆς Δακίας
Πηλασίον τῆς κεδρίνης του ἐκρέμασαν οἰκίας,
Καὶ τὴν νεκρὰν μητέρα τῆς ἐναγκαλιζομένη
Ἐκείνη ἐτελεύτησεν ἐμὲ καταρωμένη.

(Γίνεται σιωπὴ ἀμποτέρων.)

(Ὁ Ὀδοιπόρος μετὰ δακρῶν.)

Πρὶν ἀποθάνω, πατέρα μου! τὴν γῆν ἀσπάσθην ὅπου
Ὁ Ἰησοῦς ἐφόρεσε τὴν σάρκα τοῦ ἀνθρώπου,
Καὶ τὸν σταυρόν μου ἔστησα μετὰ κλαυθμοῦ καὶ θρήνου
Εἰς τὸν θρηνώδη Γολγοθᾶν εἰς τὴν πλευρὰν ἐκείνου,
Ἀμαρτωλὸς καθὼς ὁ εἰς τῶν συνεσταυρωμένων,
Καὶ ὡς ἐκεῖνος ἐξεμῶν φωνὰς τῶν κολασμένων.

ΠΑΙΣΙΟΣ.

ὦ; πότε κλαίς;

ΟΔΟΙΠΟΡΟΣ.

Ὅκτῳ φοραῖς λουλούδισεν ἡ φύσις
Ἄρ' οὐ δακρῶν ἐγειναν οἱ ὀφθαλμοί μου βρῦσαις.

Μεῖ εἶδαν μελαγχολικὸν καὶ μόνον εἰς τὰ ξένα
 Ὁ παχυνωμένος Τάμεσις καὶ ἡ ἀμμώδης Σένα.
 Εἰς τὸ Σινά, ἔς τὸ Ἀραράτ, καὶ εἰς τὰ Πυρηναιῖα
 Ἐγήρασα... ἡ λύπη μου διατηρεῖται νέα.

ΠΑΙΣΙΟΣ.

Τῶν καρδιῶν μας τὰς πληγὰς ὁ χρόνος βχλσαμόνει·
 Ἐς τοῦ χρόνου τὰ πτερά πετοῦν οἱ ψυχικοὶ μας πόνοι·
 Ὁ ἄνθρωπος γλυκογελά, θρηνεῖ, καὶ πάλιν χαίρει
 Αἰώνια αἰσθήματα τὸ στῆθός του δέν φέρει.

ΟΔΟΙΠΟΡΟΣ.

Τοῦ ἔαρός μου πέρασαν οἱ ἀνθισμένοι χρόνοι·
 Ἐς τὸ μέτωπόν μου ἔπεσε τοῦ γήρατος τὸ χιόνι·
 Μ' ἀφῆκαν τῆς νεότητος ἐλπίδες, πλάνας, πόθοι·
 Τὰ πάθη μου σιώπησαν· τὸ σῶμά μου κυρτώθη.
 Πλὴν ἔς τὰ καυμένα φύλλα τῆς τοῦ ἔρωτος τὰ ἔχνη
 Διατηρ' ἡ καρδία μου ἐγχαρταγμέν' ἀκόμα,
 Ὡτάν τ' ὀλόγραφο χαρτί ὅπου καυμένο δείχνει
 Τὰ ξένα χειροστίγματα ἔς τὸ στάκτινό του σῶμα.

(Μετὰ μεγάλης συγκινήσεως)

Τὸ φῶς σου ὅταν ἔσβυνε, Ραλοῦ μου! δὲν μὲ εἶδες.
 Μᾶς χῶριζαν ὠκεανοί, βουνά κρυσταλλωμένα,
 Πλὴν ὄλοι μου οἱ στοχασμοὶ καὶ ὄλοι μ' ἡ ἐλπίδες
 Σκοπὸν των εἶχον ἕνα.

Ποσάκις εἰς τοῦ Πειραιῶς τὴν σιωπὴν τὸ βράδυ
 Ἄνήσυχος ἐκύτταζα τὸ ἤσυχο σκοτάδι,
 Καὶ ὅτε γέλωτα γλυκύν ἐγάλα ἡ σελήνη,
 «Τὴν βλέπει τώρα ἔλεγα ἔς τὸν Βόσπορον κ' ἐκείνη!»
 Ποσάκις ὑπὸ τ' οὐρανοῦ ἀγρύπνησα τὸ δῶμα
 Ἐλπίζων ὅτι ἀγρυπνεῖ καὶ τὸ γλυκύ σου ὄμμα!
 Ὡς ὁ μαγνήτης πάντοτε γυρίζει πρὸς τὸν πόλον
 Ἐνατενίζετο εἰς σέ τὸ λογικόν μου ὄλον.
 (Πρὸς τὸν Παῖσιον).

Ὅποταν τὴν αὐγὴν ξυπνᾷς καὶ κάμῃς τὸν σταυρὸν σου,
 Εἰς τὴν χρυσὴν ἀνατολὴν γυρνᾷς τὸ πρόσωπόν σου.
 Κ' ἐγὼ ἔς αὐτὸ τὸ ἄστρον μου ἔς αὐτὸν τὸν ἥλιόν μου,
 Ἀδιακόπως ἔστρεφα τὸ φῶς τῶν ὀφθαλμῶν μου.

ΠΑΙΣΙΟΣ.

Λησμόνησε τὸ παρελθόν· δὲν φέρει ἄλλο πόνον
 Δριμύτερον εἰς τὴν ψυχὴν

Παρ' ὅσον ἡ ἐνθύμησις τῶν εὐδαιμόνων χρόνων
Εἰς δυστυχίας ἐποχὴν.

ΟΔΟΙΠΟΡΟΣ.

Καὶ τὸ ἡλιοτρόπιον ἀδικόπως στρέφει
Τὰ φύλλα πρὸς τὸν ἥλιον, καὶ ἥλιος τὸ τρέφει.
Κ' ἐγὼ ἀπὸ τὴν λάμψιν ζῶ τῶν περσμένων χρόνων.
Τὰ περσμένα, λέγεις σύ, μὲ φέρουν λύπας μόνον,
Καὶ λέγεις ἡ καρδιά μου πρὸς τί τ' ἀναμοχλεύει;
Τὴν χρυσαλίδα τῆς νυκτὸς εἰπέ πρὸς τί γυρεύει
Τὸν λύχνον ὅπου καίονται τὰ ἐλαφρὰ πτερά της;

ΠΑΙΣΙΟΣ.

Τί μένεις εἰς τὴν ἔρημον; δὲν φεύγεις; τί φυλάττεις;
Εἰς τὴν βοὴν τῶν πόλεων τὰ πάθη σιωπῶσι
Κ' εἰς τῶν ἐρημικῶν μονῶν τὴν σιωπὴν βοῶσι.
Θυμάζω πῶς δεχόμενος νὰ ζῆς εἰς τὸ κελλεῖον
Τοῦ μεταξίνου σκώληκος ἀνέχεσαι τὸν βίον;
Εἰς τὴν μικρὰν κογχύλην σου μὴν κρύπτῃς τὰ πτερά σου.
Γίνου πτηνὸν καθὼς αὐτὸς καὶ θραῦσε τὰ δεσμά σου.

ΟΔΟΙΠΟΡΟΣ.

Ἄγνωστη νὰ μένη θέλω ἡ ταλαίπωρη ζωὴ μου·
 Ἡ ψυχὴ μου πλοῦτον, δόξαν οὔτε θέλει, αὐτ' ἐλπίζει.
 Ἐν κ' ἐγὼ νὰ ἤμουν δένδρον τῆς ξηρᾶς αὐτῆς ἐρήμου
 Ὅπου ζῆ καὶ ἀποθνήσκει καὶ κἀνεὶς δὲν τὸ γνωρίζει!

Ἐγκλείει κόσμον ἰδεῶν τὸ μέγα μέτωπόν σου·
 Τὸ ἦθός σου τὸ ἄγριον καὶ μελαγχολικόν σου
 Μ' ἀνακαλεῖ τὸν Βύρωνα, ὅποταν τοῦ Ὑψίστου
 Τὸ βλέμμα φεύγων μ' ἀνοίγει τὸν Ἄδην τῆς ψυχῆς του.
 Τῆς δόξης πῶς καθὼς αὐτός, πῶς δὲν κτυπᾶς τὰς θύρας;

ΟΔΟΙΠΟΡΟΣ.

Καθὼς ὅποταν αἱ χορδαὶ χαλαρωθοῦν τῆς λύρας
 Κἀμμίαν ἔρρυθμον φωνὴν ἡ λύρα δὲν ἀφίνει,
 Ἄλλὰ βοὴν καὶ γογγυσμὸν ἀτάκτων ἤχων χύνει,
 Ὅμοίως πᾶσα δύναμις ἐλύθη τοῦ νοός μου,
 Εἶν' ἄτακτος καὶ ἄρρυθμος καθεὶς συλλογισμὸς μου.

ΠΑΙΣΙΟΣ.

Ὁ ἥλιος τὸ βῆμά του ἔς τὴν δύσιν ὅταν στρέφῃ
Ὅπισω εἰς τοὺς οὐρανοὺς χαράττει χρυσᾶ νέφη·
Καὶ ὁ φιλότιμος θνητὸς πρὶν εἰς τὸν κόσμον δύσῃ,
Φῶς χρεωστει ἀθάνατον ὀπίσω του γ' ἀφήσῃ.

ΟΔΟΙΠΟΡΟΣ.

Εἰς τῆς αἰωνιότητος τὰς ἀχανεῖς ἐκτάσεις
Σημεῖα διαβάσεως τί κέρδος ἂν ἀφήσω ;
Κερδίξ' ἢ γαῦς ἢ τρέχουσα εἰς κύματα θαλάσσης,
Ἐὰν ἀφίγ' ὑδραύλακας ἢ πρύμνη τῆς ὀπίσω ;

ΠΑΙΣΙΟΣ.

Τὴν εὐαίχην ἀπάθειαν τοῦ ἤθους σου ἐκδύσου·
Νὰ ρεύσῃ ρύαξ ἤσυχος ἂν θέλῃς ἡ ζωὴ σου.

ΟΔΟΙΠΟΡΟΣ.

Παρὰ πολὺ ἀγάπησα· παρὰ πολὺ αἰσθάνθην·
Ὡς ἄνθος εἰς τὸν ἥλιον ἀφέθην κ' ἐμαράνθην.

Αἱ πόλεις αἱ πρωτεύουσαι τῆς οἰκουμένης ὅλης
Μὲ φαίνονται ὑπόγειαι μικρὰ μυσμηγοπόλεις.

ΠΑΙΣΙΟΣ.

Ἡ γῆ σὲ φαίνεται στενή; ἔς τὸν οὐρανὸν ὑψώτου.
Οἱ ἄνθρωποι σ' ἀδίκησαν; ἔς τὸν πλάστην προσηλώσου.
Ἡ χίνα ἢ βρύπτερη τὰ χιμῆλ' ἀ γυρεύει.
Τοῦ Ἄθωνος ὁ ἀετός ἔς τὰ νέφη ταξιδεύει.

(Ὁ Ὀδοιπóρος ἀποχωρῶν.)

Ματαίως εἰς τὴν ἔρημον ἐφυλακίσθην νέος.
Εἰς τὴν σκιάν τοῦ πλάστου μου ἐπρόστρεξα ματαίως.
Ματαίως ἢ νεότης μου εἰς τὰ βουνὰ μονάζει.
Ἡ χιονώδης κόμη μου Αἴτναν παθῶν σκεπάζει.

ΣΕΠΤΗΜΒΡΙΟΣ 1878

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ ΚΑΙ ΠΑΙΣΙΟΣ.

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ,

Ὁ ὄρθρος, πάτερ! ἤρχισεν, ἀλλ' ἄγνωστός τις νέα
Ἐλλυμενίσθη τὴν στολὴν τὸ σχῆμα καλογραφαί.

Πελαγοδρόμοι ἔφεραν αὐτὴν πνοαὶ ἀνέμων,
Καὶ βῆμα φέρ' ἢ τέλκινα εἰς τὰ κελλεῖα τρέμον.

ΠΑΙΣΙΟΣ.

Μακρὰν, μακρὰν τῶν ἱερῶν μονῶν μακρὰν ἢ νέα·
Τοιαύτη ἐπεκράτησε διάταξις ἀρχαία.

Ἵπάγωμεν μετὰ χαρᾶς ἡμεῖς ἀνεκκλήτου

Νᾶ κλίνωμεν τὸ γόνυ

Ἐνώπιον τοῦ δυνατοῦ καὶ τοῦ ἀναμαρτήτου,

Εἰς ὃν ὑπέικουσι τῆς γῆς οἱ ἐπισημόνιοι θρόνοι.

(*Ἀποχωρεῖσι*).

ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΠΡΑΞΕΩΣ.

ΠΡΑΞΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ.

Εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Ἁγίου Ὄρους ἐρτεῦθιν πα-
ρίσταται θάλασσα καὶ ἐκεῖθεν ἐρημοκλήσιοι ἀνοι-
κτόν. Ὁ ἥλιος δὲων βυθίζεται εἰς τὴν θάλασσαν.

(Ἡ Ραλοῦ εἰς τὸ ἐρημοκλήσιο προσευχομένη ἔμ-
προσθερ τῆς εἰκόρος τῆς Παταγίας.)

Τοὺς στεναγμούς μου ἀκουσε... ἰδὲ τὰ δάκρυά μου,
καὶ τὴν ἀθώων δούλην σου λυπήσου, Δέσποινά μου!
Ἀπὸ τὸν κόσμον πάρε με... νεκρὸς εἶσε τὸ φῶς μου.
Ἡ κάθε μου ἀναπνοὴ εἶν' ἓνας στεναγμός μου.
Ὁ ἄρτος ὁ γλυκύτερός 'ς τὸ στόμα μου πικραίνεται.
Τὸ δροσερώτερον νερὸν 'ς τὸ στόμα μου θερμαίνεται.

(Βλέπει τὰ πέριξ καὶ θαυμάζουσα λέγει)

Ἦλθ' ὁ Μάρτις, καὶ ὁ Μάρτις ἔφερε τὰ χελιδόνια,
Κ' εἰς ταῖς βρῦσεις καταβαίνουν ταίρι, ταίρι τὰ τρυγόνια.

Κ' ἐγὼ πάντα χωρὶς ταίρι

Ἄνοιξιν καὶ κλοκαίρι

Κλαίω, κ' εἰς τὰς ξένας πέτραις κτυπῶ μόνη τὸ κεφάλι.
Σάν τὸ κῦμα ὁ, που κλαίει καὶ κτυπᾷ τὸ περιγιάλι.
Ταίρι γύρω μου δὲν βλέπω τῆς ψυχῆς νὰ πῶ τὸν πόνον.
Ὅσα σύννεφα περῶσι τοὺς ἀέρας βλέπω μόνον.
Σύννεφα εὐτυχησμένα! τοῦ αἰθέρος διαβάται!
Ἄπο μέρους μου τοὺς κήπους τοῦ Βοσπόρου χαιρετᾶτε.

Ραλοῦ... Ραλοῦ... νὰ τῆς τὸ πῶ ; ..

(Ἡ Ραλοῦ τρέμονσα.)

Τροφός μου ! τί συνέβη ;

ΕΥΦΡΟΣΥΝΗ.

Ἐκεῖνος ὅστις ὅλον σου τὸν βίον φαρμακεύει...

(Ἡ Ραλοῦ διακόπτουσα τὴν Εὐφροσύνην.)

Ἄ... πέ... θα... νε !...

ΕΥΦΡΟΣΥΝΗ.

Τὸν εἶδα...

ΡΑΛΟΥ.

Ποῦ ;...

(Ἡ Εὐφροσύνη τρέχουσα πρὸς τὴν Ραλοῦν πίπτουσαν χαμαί)

Καρδίαν λάβε δυνατὴν.

Τὸν εἶ... δεξ !... ριγῶ... κκίω.

ΕΥΦΡΟΣΥΝΗ:

Ὁρθώσου τέκνον!.. σύνελθε!

(Ἡ Ρα.λοῦ ἐγειρομένη.)

Δέν ἦτον εἰμὴ ζάλη.

Τὸν εἶδες;...

ΕΥΦΡΟΣΥΝΗ.

* Ἄλλος ἔγεινε καὶ ἡ μορφή του ἄλλη.

Τὸν εἶδες;.. ἔχει καὶ αὐτὸς τοῦ στήθους μου τοὺς πόνους;

Φορεῖ ἐνδύματ' ἀσκητοῦ.

Πῶς ἦτον τόσους χρόνους;

* Ἄν ζῶ γνωρίζει;

ΕΥΦΡΟΣΥΝΗ.

Σέ φρονεῖ νεκρὸν ὁ κόσμος ὅλος.

Νεκρὸν τοῦ θῦμα σέ φρονεῖ αὐτὸς ἀναμφισβόλως.

Ἐν αὐτῇ τῇ σκήτῃ κατοικεῖ τὴν μελανοβαμμένην,

Τὴν εἰς εὐώδεις κιτριάς καὶ δάφνας κρυπτομένην·
Πλὴν ἔμεινες ἀκίνητη· τὸ δάκρυόν σου στάζει...
Δὲν μὲ ἀκούεις! σιωπᾶς;... Ραλοῦ!

(*Ἡ Ραλοῦ ἐξερχομένη τῆς Ἀθηαργίας.*)

Τίς μὲ φωνάζει!...
Τροφός μου! ἄφες ὅλον μου τὸν νοῦν νὰ συγκεντρώσω...

ΕΥΦΡΟΣΥΝΗ.

Τρέχω τὰ πάντα νὰ ἰδῶ καὶ νὰ ἐξακριβώσω.

(*Ἡ Ραλοῦ βυθισμένη εἰς συλλογισμοὺς.*)

Εἰς τί θαλάσσης ἰλαρᾶς παράλια ὥραία
Τὸ πλοῖόν μου ἀρμένιζεν, ὅπότεν ἤμουν νέα!
Καθρέπτῃς ἦταν φωτερός ὄλ' ἡ κοιλάς τοῦ κόσμου,
Καὶ μόνον τὴν εἰκόνα του παρίστανεν ἐμπρός μου.

(*Ἦψοῦσα τὰς χεῖρας εἰς τὸν οὐρανόν*)

Συγχώρησέ με, πλάστα μου! ἰάν κρατῶ ἀκόμα
Τὸ βεβηλόν του ὄνομα εἰς τὸ νεκρόν μου στόμα.

Αὐτὸν ζητοῦν τὰ μάτια μου, καὶ ὅταν τὰ σφαλίσω·
Αὐτὸν ζητοῦν τὰ μάτια μου, καὶ ὅπου τὰ γύρισω.

ΣΚΗΝΗ Δ΄.

ΡΑΛΟΥ ΚΑΙ ΕΥΦΡΟΣΥΝΗ.

(*Ἡ Εὐφροσύνη ἐρχομένη μετὰ ταραχῆς.*)

Ραλοῦ!... ἐκεῖνος!... ἐρχεται.

ΡΑΛΟΥ.

ὦ οὐρανέ!... Πεθαίνω...

Πλησίον τοῦ ἀδύνατον, ἀδύνατον νὰ μένω.

(*Κινομένη καὶ φωνάζουσα μετὰ δακρύων.*)

Ὅποτε βάλλω κατὰ νοῦν πῶς δι' αὐτὸν καὶ μόνον

Εἰς ὑπογείους φυλακὰς ἐτάφην τόσον χρόνον,

Πῶς ἄλλοτ' ἔδοκίμασα στιγμὰς παραφροσύνης,

Καὶ ἄλλοτε φρικτοῦ; σπασμοῦ; καὶ σπαραγμοῦ; ὀδύνης,

Αἰσθάνομαι παραφορὰς ὀργῆς ἀχαλινώτου,

Καὶ ἡ καρδία μου διψᾷ τὸ αἷμα τοῦ προδότου.

Ἢ λυπηρὴ ἀνάμνησις τοῦ ἔρωτός του μένει

Εἰς τὴν αἵματωμένην μου καρδίαν χαραγμένη,
 Κ' αἰσθάνομαι εἰς ὅλην μου τὴν ἀμνησιακίαν
 Ἀνάγκην ἔχω σύμβουλον νὰ λάβω τὴν θρησκείαν
 Μὴ καὶ δροσίσω πλέον
 Τὸ στῆθός μου τὸ καίον.

(Στεκομένη)

Πλὴν θέλω τρέφει κατ' αὐτοῦ καὶ μετ' αἰῶνας μίσος ;
 Ἄν δυστυχέστερος ἐμοῦ κατέστη αὐτὸς ἴσως !
 Ἐλέγχους ἂν αἰσθάνεται πικρούς ! .. ὦ πάθη, πάθη !
 Ὅποιον σάλον φέρετε εἰς τῆς ψυχῆς τὰ βάθη !

(Πίπτουσα εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς Εὐφροσύνης.)

Τροφός μου! Εὐφροσύνη μου! νεκρὴν αὐτὸς μ' ἐξεύρει,
 Πλὴν ζῶσαν ὅταν μὲ ἰδῆ, πλὴν ζῶσαν ὅταν μ' εὖρη,
 Τί λέγεις ; θέλει ἄρα γε γνωρίσει τὴν Ραλοῦν του ;
 Νεκρ' εἶμαι εἰς τὴν μνήμητιν του καθὼς νεκρ' εἰς τὸν νοῦντου ;
 Ραλοῦ!... Σὺ μόνη τὴν πληγὴν τοῦ στήθους σου ἀνοίγεις.
 Ραλοῦ ! ἡ ἡσυχία σου ἐχάθη ἂν δὲν φύγης.
 Ραλοῦ ! τί στέκεις ; χάνεσαι... ὦ μίσος ! ὦ λατρεία !
 Ὡ λύσσα ἐκδικήσεως ! ὦ ἔρωτος μανία !
 Τὸν φρίσσω... καὶ τὸν λακταρῶ· νὰ φύγω ἢ νὰ μένω ;
 Πεθαίνω ἂν δὲν τὸν ἰδῶ, κι' ἂν τὸν ἰδῶ πεθαίνω.

(Ἡ Εὐφροσύνη ἀπομακρύνεται.)

ΣΚΗΝΗ Ε΄.

ΡΑΛΟΥ ΚΑΙ ΟΔΟΙΠΟΡΟΣ.

(Ραλοῦ κρατοῦσα τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς προσηλωμέ-
νου πρὸς τὴν γῆν).

Θεέ μου! ἔτι θαλερός, ἀλλὰ παρηλλαγμένος,
Καὶ ἀσκητοῦ τὴν μελανὴν στολὴν ἐνδεδυμένος!

(Ὁ Ὀδοιπόρος βλέπων τὴν θάλασσαν καὶ βυθι-
σμένος εἰς συλλογισμοὺς).

Ἦτυχε ὠκεανέ μου!... ὦ ἀτάραχέ μου γέρε!
Εἰς τ' ἀνίσουχά μου στήθη τὴν γαλήνην σου κἄν φέρε,
Ἢ ἂν θέλῃς ἔπαρέ με εἰς ἀβύσσους σκοτεινάς,
Ὡς αὐτὸ τὸ ξηρὸν φύλλον ὅπου σῦρεις καὶ πλανᾷς.

(Ραλοῦ καθ' ἑαυτήν).

Τί θλίψις εἰς τοῦ στήθους του τὰ βάθη ἐμφωλεύει!
Εἰς τὴν ψυχὴν μου ὁ σκληρὸς ἀκόμη βρασιλεύει.

(Ὁ Ὀδοιπόρος προσηλωτῶν δακρυσμένους τοὺς ὀφθαλ-
μοὺς πρὸς τὴν θάλασσαν).

Ἦ τούτους περασμένους χρόνους μου γυρνῶ τὰ βλέμματά μου,

Τὰς πρώτας βλέπω τέρψεις μου, τὰ τωρινὰ δεινά μου
Καὶ κλαίω...

(*Παρατηρῶν ἐξαίφνης τὴν Ρα.λοῦν ἀφίρει κρυγνήν*).

Ἄ!...

(*Ἡ Ρα.λοῦ ὀπισθοδρομοῦσα καὶ λέγουσα καθ' ἑαυτήν*).

Μὴ μ' ἐγνώρισε;

Ὁ Ὀδοιπόρος καθ' ἑαυτὸν καὶ ἀφίρων τρέμουσα κρυγνήν.

Δέν... εἶ... ναι... ἤ μορ... φή της;

Θε...έ! δέν εἶναι οἱ γλαυκοὶ ὠραῖοι ὀφθαλμοὶ της;

Καὶ τὸ λευκὸν της μέτωπον... καὶ τὸ ἀνάστημά της...

Φεῦ! ἀπατώμαι... ὄνειρον γλυκώτατον ἀπάτης

Τί μ' ἔφυγες; ..

(*Πλησιάζων πρὸς τὴν Ρα.λοῦν*).

Τί θέλητρον πλησίον της μέ φέρει!...

Τί θέλει μόνη 'ς ἄγρια κ' ἐρημωμένα μέρη;...

(*Ρα.λοῦ κατ' ἴδιαν*).

Τὸ βῆμά του 'ς τὸ βῆμά μου, Θεέ μου! ἀποτείνει ..

Μέ βλέπει... μέ παρκτηρεῖ... καὶ δέν μέ διακρίνει...

Αἰ λύπαι μέ ἀλλοίωσαν!...

(Ὁ Ὀδωπόρος μὲ τρέμουσα φωνὴν πρὸς τὴν Ραλοῦν).

Γυνή! συγχώρησέ με
Τὴν τόλμην μου... τί σ' ἔφερε ἔς τὴν ἔρημον, εἶπέ με;...

ΡΑΛΟΥ.

Ἡ τρικυμία τῶν παθῶν.

(Ὁ Ὀδωπόρος καθ' ἑαυτὸν).

Δέν... ἦ... τον... ἦ φω... νή της;

(Στέκει ἀφῶνος κ' ἐκστατικός, ἔπειτα ἐξακολουθεῖ).

Ἀλλοίμονόν! τὴν ἔθαψα, καὶ τὴν ζητῶ ἀκόμα!

Ἀφίνει ὁ νεκρὸς ποτὲ τοῦ μνήματος τὸ χῶμα;

(Πρὸς τὴν Ραλοῦν).

Ἐν τῷ ὄρει τί σ' ἀνάγκασε νὰ ζήσης ἐρημίτις;

ΡΑΛΟΥ.

Ἡ δυστυχία.

(Ὁ Ὀδωπόρος ἐκστατικός καθ' ἑαυτὸν).

ὦ Θεέ... ὁ λόγος της ταραττει,

Ταράτ ἰδλονμου τόννοῦν.. τὰ σπλάγγνα μου σπαράττει.

(Πρὸς τὴν Ραλοῦν).

Ποτὲ δὲν ἐγνωρίσθημεν εἰς ἄλλο μέρος κόσμου ;
Δὲν εἶν' οἱ χαρρακτῆρές σου παντάξεν' εἰς τὸ φῶς μου.

ΡΑΛΟΥ.

Καὶ ἂν μᾶς ἔνωσεν ἄλλοῦ τῆς τύχης μία ὥρα,
Κι' ἂν ἄλλοτε μ' ἐγνωρίσεις, θά με γνωρίσεις τώρα ;
Τοῦ ὕδατος ὁ σταλαγμὸς τὸ μάγμαρον κοίλαίνει,
Καὶ μόνος ἀναλλοίωτος ὁ ἄνθρωπος θά μένη ;
Παρήλλαξεν, ἐμαύρισεν ὡς καὶ αὐτὴ ἀκόμη
Τῆς νεαρᾶς μου κεφαλῆς ἡ χουσωμένη κόμη.
(Ὁ Ὀδοιπὸρος καθ' ἑαυτὸν).

Τί πάθος εἰς τοῦς λόγους της !...

(Πρὸς τὴν Ραλοῦν.)

ὦ νέα ! μέ μαγεύεις
Κι' αὐτὴν τὴν ὥραν ὄλον μου τὸ λογικὸν σαλεύεις.
ὦ ἄγγελ' ἐπουράνιε ! τί ἔχεις καὶ λυπεῖσαι ;
Τοῦ ἄλλου κόσμου κάτοικος, 'ς αὐτὸν στενοχωρεῖσαι ;
Διατί κλαίουں οἱ γλυκεῖς ὠραῖοι ὀφθαλμοί σου ;
Τί ἡδονὴ ἀνέκφραστος νὰ ἐκκλῖα μαζύ σου !

(Ρα.λοῦ καθ' ἑαυτήν).

Τοιούτους λόγους ἄλλοτε καὶ εἰς ἐμέ ὠμίλει
Καὶ εἶχε τὴν αὐτὴν χρυσὴν ἀπάτην εἰς τὰ χεῖλη!

(Πρὸς τὸν Ὀδοιπόρον μετ' ὀργῆς).

Διατί συχνοθρηνώ ;

Ρώτησε τὸ ἀηδόνι διατί συχνοστενάζει,

Καὶ τοῦ τάφου τὸ πτηνὸ

Διατί 'ς τὸ κοιμητήρι μόνον κ' ἔρημον φωνάζει·

(Ὁ Ὀδοιπόρος καθ' ἑαυτόν).

Τὸ ἀγγελικὸν τῆς σῶμα,

Τὸ ροδόκρινόν τῆς χρωμα,

Τὴν Ραλοῦν μου, τὴν Ραλοῦν μου

Μὲ ἀνακαλοῦν 'ς τὸν νοῦν μου.

Ἐς τὴν μορφὴν τῆς, 'ς τὴν φωνὴν τῆς, ὁμοιότητος εὐρίσκω·
Τὴν κυττάζω, τὴν θαυμάζω, κ' εἰς ἐκστάσεις ἀποθηήσκω.

(Πρὸς τὴν Ρα.λοῦν).

Τί ἐπιθυμ' ἡ ψυχὴ σου ; Δύναμαι νὰ σὲ συνδράμω ;

Διὰ σὲ θυσίαν πᾶσαν εἶμαι πρόθυμος νὰ κάμω.

(Ρα.λοῦ μετ' ὀργῆς).

Νὰ μὴν ἦμουν γεννημένη, νὰ μὴν ἔζων ἐπεθύμουν,

Ἢ ἂν ἔζων πέτρα κρύα καὶ ἀναίσθητη νὰ ἦμουν !

(Ὀδοιπόρος καθ' ἑαυτὸν).

Ποῖον σκότος εἰς τὸν νοῦν μου, ποῖα θέρμη αἰωνία,
Τί πῦρ ἔρωτος ἐχύθη
Ἐς τὰ πολυπόνα μου στήθη!
Αἰωνίως θέλω κλαίει· δυστυχία, δυστυχία!

(Ραλοῦ μετὰ λύπης).

Ἄ! πότε ὡσάν ἀετὸς
Εἰς τὰ βουνά τὴν ἔρημον θά κτίσω φωλεάν μου,
Καὶ εἰς τὸν οὐρανὸν ἐντὸς
Θά ζήσω βλέπουσα τὴν γῆν μακράν μου, τρίσμακράν μου!

(Ὀδοιπόρος πρὸς τὴν Ραλοῦν).

Πόσον γλυκὺς με ἤθελε φανῆ αὐτὸς ὁ βίος
Ἐς τὰ ἴχνη τῶν βημάτων σου ἂν ἔτρεχ' αἰωνίως
Πιστὴ ὡς ἄλλη σου σκιά ἡ κλαυθμηρὰ ψυχὴ μου!

(Ραλοῦ μετὰ λύπης).

Νά ἦμουν τὸ χυνόμενον ποτάμι τῆς ἐρήμου,
Τοῦ βρέφους ἡ μικρὰ ψυχὴ ἐν ᾧ ζητεῖ νὰ εὐγῆ,
Ἡ τοῦ σημάντρου ἡ φωνὴ ὅταν θρηνηῖ καὶ φεύγῃ!

(Ὀδοιπόρος καθ' ἑαυτὸν).

Ποῖα σύγχυσις τὸν νοῦν μου ἀσθημάτων ἀνατρέπει!

Τὴν Ραλοῦν ἢ ὄρασις μου ἢ τὸ φάντασμά της βλέπει ;
Ὀνειρεύομαι ἢ πλάστα ! ἐπαξίω ; μὲ παιδεύεις ;
Καὶ τὰ ὄντα μεταπλάττεις καὶ τὰς φρένας μου σαλεύεις ;

(*Στέκει, τὴν κυττάζει καὶ λέγει ἔκθαμβος*).

Τὴν ἀγγελικὴν μορφήν σου, τὸ οὐράνιον σου σῶμα,
Ἐκθαμβος ἐγὼ κυττάζω καὶ θαυμάζω πῶς ἀκόμα
Εἶσαι κάτοικος τοῦ κόσμου.

Εἰς τὸ κάθε κίνημά σου, ἔς τὸ μικρότερόν σου βῆμα,
Τρέμω μὴν ἐπιναλάβῃς τὸ ἀγγελικόν σου σχῆμα
Καὶ πετάξῃς ἀπ' ἐμπρός μου.

ὦ ! .. ἂν ἤθελες ἐκ νέου σχηματίσει νέας σχέσεις !

ὦ ! .. ἂν ἤθελες ἐκ νέου εἰς τοῦ βίου σου τὸ νῆμα
Τύχην νέαν νὰ συνδέσῃς !

Ποίαν τέρψιν αἰσθανόμην πρὶν καταίθω εἰς τὸ μνῆμα !
Ἄπο Ἄδου σκότη τρέχων εἰς τὸ φῶς τοῦ παραδείσου,
Τῶν μακάρων τὰς ἐκστάσεις θὰ αἰσθάνουμουν μαζύ σου·
Θὰ λησμόνουν τὴν γῆν ὅλην εἰς τὰ θαυμαστά σου κάλλη,
Καὶ ὁ κόσμος μου θὰ ἦτον ἡ γλυκειὰ σου ἀγκάλη.
Σὺ θὰ ἦσουν ἡ τὴν λάμπην σπείρουσα τῶν ἀρχαγγέλων,
Σὺ τὸ εὐτυχές παρόν μου, σὺ τὸ ἰλαρόν μου μέλλον.
Ὁ ἀγρὸς ὁ μακρυσμένος, ἡ κητάξερη καλύβη

Ὅπου ἤθελε μαζί σου ἡ ψυχὴ μου διατρίβει,
Καὶ μαζί σου μία σκάφη ἔς τὰ πελάγη ἀφημένη,
Ἦθελαν ἀπ' ἓναν θρόνον περισσότερο μ' εὐφραίνει.

(*Λαμβάνων μετὰ παραφορᾶς τὸ χέρι τῆς Ραλοῦς*).

Ὅταν, φῶς μου, μ' ἀντικρούζης

Πῶς κλονοῦμαι δὲν μὲ λέγεις ;

Τί κρατεῖς ὅταν μ' ἐγγίζης ;

Κρατεῖς φλόγαις καὶ μὲ φλέγεις ;

Ἡ αἰωνιότης θέλει πᾶσα σύμπᾶσα περάσει,

Πέρασιν δὲν θέλει ἔχει ὁ οὐράνιος μου ἔρωσ.

Τὸ πῦρ ὄλον τοῦ ὀδίσκου τοῦ ἡλίου θέλει χᾶσει,

Ἡ ψυχὴ μου θέλει καίει ἄνω τούτου τοῦ αἰθέρος.

(*Ἡ Ραλοῦ μακρυνομένη καὶ μετ' ἀγρίας φωτῆς*).

Ὁ βορέας, ὅταν τρέχη ἄστατος εἰς τὰ βουνᾶ,

Καὶ ἡ θάλασσα ἡ μακρὴ ὅταν ἄστατα γυρνᾶ,

Καὶ ἀπ' ἓναν βράχον φεύγει καὶ εἰς ἄλλον βράχον φθάνει,

Τὴν πηνάστατον ψυχὴν σου μόλις μόλις παριστάνει ...

Τὴν πρώτην ἐρωμένην σου δὲν ἔθαψες ἀκόμα

Κι' ὁμνύει νέους ἔρωτας τὸ δόλιόν σου στόμα !

Αἱ τρίχες σου ὠρθώθησαν· ἐάν ἀθῶος ἦσαι,

Πλησίασε, τί ὠχρισᾶς ; τί τρέμεις ; τί κλονεῖσαι ;

Ἡ πρὸς αὐτὴν φιλία σου, ὁ θαυμασμός σου ὅλος,
Ἐπῆρξαν ἐκ μιᾶς ἀρχῆς ὑπόκρισις καὶ δόλος.
Τὴν πρόδωκες· εἰς τοῦ ναοῦ τὰς θύρας τρέξ' ἐκ νέου,
Καὶ νέας πάλιν ἀναψὲ λαμπάδας ὑμεναίου·
Πλὴν τρέμε μὴ φανῇ ἐν ᾧ παρίστασαι νυμφίος
Παράνυμφός σου ἢ σκιά τῆς ἄλλης αἰφνηθίως.

(Ὁδοιπὸρος κλονιζόμενος καὶ ἀποχωρῶν).

Καὶ φεύγω... καὶ μένω...
Καὶ φοίτσω... καὶ κείω...
Κ' ἐλπίζω... καὶ τρέμω...
Καὶ χαίρω... καὶ κλαίω...

ΣΕΗΝΗ ΣΤ.

(Ραλοῦ περιπατοῦσα μετὰ ταραχῆς).

Ἠκούσατε ἠκούσχετε τοὺς λόγους τοῦ ἀστάτου,
Τὰς νέας του παραφορᾶς, τὸν νέον ἔρωτά του ;
Τῆς γείτονος μ' ἐξέλαβεν ἐρήμου καλογραίαν,
Νὰ μὲ λαλ' ἤρχισ' ἔρωτας καθὼς μὲ εἶδε νέαν.

ΣΚΗΝΗ Ζ΄.

ΡΑΛΟΥ ΚΑΙ ΕΥΦΡΟΣΥΝΗΣ.

(Ραλοῦ πίπτονσα εἰς τὰς ἀγκάλιας τῆς Εὐφροσύνης.)

ὦ λύσσα! λύσσα ἔρωτος! ὦ! νᾶ μὴν ἐγεννώμην!
 Καλήτερα ν' ἀπέθνησκα καὶ νᾶ μὴν αἰσθανόμην!
 Τροφός μου! ὅταν ἤκουσα πῶς εἶχεν ἀποθάνει
 Ἡ λύπη μου εἶδες καὶ σὺ μὲ εἶχ' ἀπομωρᾶνει.
 Σχεδὸν ἀπὸ τὰ δάκρυα τὸ φῶς μου ἐστεροήθην.
 Τροφός μου! ζῆ, ζῆ, σήμερον πιστεύεις; ἐλυπήθην.
 Λυποῦμαι πῶς δὲν πέθανε· κατάκρδα λυποῦμαι·
 Τὸ ἔγκλημά μου κλαίουσα τὸ ἐξομολογοῦμαι.

ΕΥΦΡΟΣΥΝΗ.

Ραλοῦ! Ραλοῦ! μὲ φαίνεσαι πολὺ ἀλλοιωμένη.
 Ὑπάρχ' ἡ φαντασία σου πολὺ προσβεβλημένη.
 Οἱ λόγοι σου, οἱ τρόποι σου, τὸ ἄγριόν σου βλέμμα
 Μὲ φέρουν τρόμον.

(Ραλοῦ κλαίουσα)

Διατί ἀνθρώπου διψῶ αἷμα;

Τρεις ὡς ἀγία ἔζησα τρεῖς χρόνους καλογραφαί·
 Πῶς ἡ θανάσιμος αὐτῇ μ' ἐδέσποσεν ἰδέα!
 Νεκρὸς ἂν ἦτον, ἤθελα νὰ μὴ γνωρίζω μισος,
 Νὰ κλαίω εἰς τὸν τάφον του καὶ ν' ἀποθάνω ἴσως·
 Ἄλλὰ νὰ ζῆ, καὶ νὰ μὴ ζῆ διὰ ἐμέ, νὰ μ' ἔχη
 Νεκρὸν... καὶ τῶν ἀμμάτων του ἐν δάκρυ νὰ μὴν τρέχη·
 Νὰ ἤμεθα δύο μακρὰν, καρδίαι ἕναν τόπον,
 Αὐτὸ, αὐτὸ ὑπερτερεῖ τὰς λύπας τῶν ἀνθρώπων.

ΕΥΦΡΟΣΥΝΗ.

Καὶ λησμονεῖ πῶς δι' αὐτὸν ὑπέμεινε; τὰ πάντα;
 Καὶ λησμονεῖ τὰ τόσα σου εἰς Βίσπορον συμβάντα;

ΡΑΛΟΥ.

Ἄν ζῶ ἢ ἂν ἀπέθανα οὐτ' ἐνθύμιται πλέον·
 Ἄνδρα τὸν βλέπω ἄστατον, καθὼς τὸν εἶδα νέον.
 Δέν τὸν μετέβαλε ποσῶς ἡ ἀνδρικ' ἡλικία.
 ὦ λυπηρὴ ἀνάμνησις καὶ ὦ ψυχῆς πικρία!
 Τοὺς χαρακτῆρας ὅλους μου ἐκύτταζ' ἕνα ἕνα·
 Κάνεις των δέν μ' ἐνθύμιζε· δέν γνώριζε κἀνένα.
 Τὸν ἔβλεπα καὶ ὅλη μου ἐσκίρτα ἡ καρδία.

Τὸ πρόσωπόν μου ἔκαιεν, ὠχρία, ἐρυθρία,
 Καὶ σύννεφον ἐσκέπαζε πυκνὸν τὴν ὄρασίν μου,
 Καὶ θορυβώδης ἐπληττε βοή τὴν ἀκοήν μου.

ΕΥΦΡΟΣΥΝΗ.

Παράκλησέ τον τέκνον μου! δὲν ἔλεγες κἀμμία
 Κἀμμία ὅτι δε' αὐτόν δὲν σ' ἔμεινε φιλία;

ΡΑΔΟΥ.

Τὰ χεῖλη μου τὸ ἔλεγον, ἀλλ' ὄχι κ' ἡ ψυχὴ μου·
 Ναί! μετ' αὐτοῦ συνέζων, Ναί! κ' ἐν μέσῳ τῆς ἐρήμου.
 Ὅποτεν αὐτὸς ἔσειε τοῦ Ἄρειος τὸ δόρυ
 Καὶ εἰς τὴν Πελοπόννησον τὰς νύκτας ὠδοιπόρει,
 «Αὐτὴν τὴν ὥραν ἔλεγα βουναὶ καὶ δάση τρέχει,
 «Κἂν στέγην ὑπὸ τὰς βροχὰς καὶ τοὺς ἀέρας ἔχει;»

(*Εὐφροσύνη δεικνύουσα τὴν θάλασσαν*).

Χρυσήλιος ἀλκυονὶς ἡμέρα· καὶ φανείσα
 Σκιρτᾷ εἰς λευκοκύμαντον αἰγιαλὸν ἡ νήσσα.
 Τὸ πλοῖον εἰς τὸν ἥλιον τὰ ἄρμενά του λύει,
 Τοῦ ναύτου ὁ φαειρὸς ψαλμὸς γαλήνην προμηνύει.

Ν' ἀποχωρήσωμεν Ραλοῦ! ἀπόψε· ἡ ἐσπέρα,
Προαναγγέλλει οὔριον ἐκρινὸν ἀέρα.

(Ραλοῦ μαριώδης).

Ἐγὼ νὰ φύγω, ἀχανεῖς ὠκεανούς νὰ πλέω,
Ἐν ᾧ μὲ φεύγει ἡ ψυχὴ καὶ μόλις ἀναπνέω
Καὶ ἀποθνήσκω! . ὦ! ἐλθέ, ἐλθέ! εἰς τὴν καρδίαν
Ἐγκλείω τῆς καλάσεως τὴν φλογεράν μανίαν.

Ζητῶ ἐκδίκησιν, ζητῶ,

Ζητῶ τὸ αἷμά του αὐτό·

Ποθῶ δι' ὅσα μ' ἔκαμε νὰ τὸν ἐπιτιμῶ·
Δὲν θέλω ἄλλο δὲν ζητῶ παρὰ νὰ τὸν λυπήτῶ.

(Ἀποχωρεῖ).

(Ἐπιστρέφουσα καὶ κρατοῦσα ἐκ τῆς χειρὸς τὴν Εὐ-
φροσυνήν). ὙΣΗΖ

Μισος δι' αὐτὸν πρὸς ὅλους τῆς γῆς ἔλαβα τοὺς τόπους·
Μισος δι' αὐτὸν πρὸς ὅλους τῆς γῆς ἔχω τοὺς ἀνθρώπους·
Μόνη μίνη καὶ μακρὰν του ἐτηκόμην τόπους χρένους·
Θέλω νὰ τὸν μεταδώσω τῆς καρδίας μου τοὺς πόνους.

(Ἀποχωρεῖ).

(Ἡ Ρα.λοῦ πάλιν ἐπιστρέφουσα μετὰ τῆς Εὐφροσύνης).

Βλέπουσα τὴν ἀπιστίαν τῆς ψυχῆς του τόσα ἔτη
Ἐδυσπίστησα πολλάκις καὶ εἰς τὸν Θεόν μου ἔτι.
Μ' ἄφησε δὲν τὸν ἀφίνω πρὸς βεβητισμὸν του πλέον·
Ποθῶ, θέλω καθὼς ἔζων κλαίουσα, νὰ ζήσῃ κλαίων.

(Ἀποχωροῦντι ἀμφοτέρω).

ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ ΠΡΑΞΕΩΣ.

ΠΡΑΞΙΣ ΤΡΙΤΗ.

Φαίρονται μνήματα πολλὰ εἰς τὴν εἴσοδον δάσους.
Λάμπει ἑσπέρα ἀστερωτή.

ΣΚΗΝΗ Α΄.

Ο ΟΔΟΙΠΟΡΟΣ ΚΑΙ Ο ΠΑΙΣΙΟΣ.

ΟΔΟΙΠΟΡΟΣ.

Ὁ νοῦς μου δὲν ἐσάλευσε, πατέρα μου! ἀκόμα.
Ἵς τὸ περιγιάλι ἔστεκα, ὅποταν μία νέα
Ὡς ἡ Ραλοῦ ὠρχία,
Ἐκείνης ὅλης ἔχουσα τὸ πρόσωπον, τὸ σῶμα,
Ἐνώπιόν μου ἔλαμψε μ' ἐθάμβωσε τὸ φῶς της
Καὶ ἄφωνος κ' ἐκστατικός ἀπέμεινα ἔμπρός της.
Ἢ θεά της, οἱ λόγοι της ἐτάραξαν τὸν νοῦν μου.
Ἐφρόνουν ὅτι ἔβλεπα, ὠμίλουν τὴν Ραλοῦν μου,
Κ' ἐπρίδωκα τὰ χρέη μου, τὴν πρώτην μου λατρείαν,
Καὶ πίστιν εἰς τοὺς πόδας της ὠρκίσθην αἰωνίαν.

(Παῖσιος καθ' ἑαυτὸν).

Μὲ φέρει τρόμον ὁ πολὺς τοῦ λογικοῦ του σάλος·
Φροῦμαι μὴπως πάθῃ τι καὶ θλίβομαι μεγάλως.

ΟΔΟΙΠΟΡΟΣ.

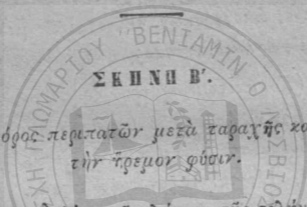
Ἐπανκκάμπτ' εἰς τὴν ζωὴν ὁ φθάσας εἰς τὴν ἄλλην ;
 Ἄφ' οὗ τὸν κόσμον ἔφυγε, ζητεῖ τὸν κόσμον πάλιν ;
 Ἡ τοῦ ἀνθρώπου δύναται ὁ νοῦς νὰ σχηματίσῃ
 Ἀνύπαρκτα φαντάσματα καὶ φῶς νὰ τὰ ἐνδύσῃ ;
 Τὸ σχῆμα ποῖα ἔλαβε τῆς δυστυχοῦς Ραλοῦς μου
 Καὶ εἰς τοὺς δύο κἀθηται καὶ λάμπει ὀφθαλμούς μου ;
 Ἄν ἦτο αὐτὴ, γέρον μου ! ἂν ἦτον αὐτὴ ζωὴ,
 Ἐν ᾧ ἐγὼ ματαίνομαι καὶ πᾶσχω δεινὰ τόσα !
 Ἄν ἦτον δυνατὸν νὰ ζῆ ! ποῖα Θεέ ! ὦραϊά
 Καὶ φλογερὰ ἰδέα !
 ὦ γέρον μου ! λέγεις νὰ ζῆ ;... εἶπέ με, λάλησέ με·
 Εἶπέ με γέρον μου ! πῶς ζῆ καὶ παρηγόρησέ με.
 Ἄ ! μὴ με λέγῃς πῶς δὲν ζῆ, ἂν θελῃς τὴν ζωὴν μου,
 Εἶπέ με γέρον μου ! πῶς ζῆ καὶ πάρε τὴν ψυχὴν μου.

(Κλαίωρ).

Φεῦ ! τὸ σῶμά της τὸ θέλον
 Πτερὰ μόνον τῶν ἀγγέλων,
 Καὶ ἡ γλυκερὰ ἐκείνη
 Τοῦ μετώπου της γαλήνη,

Καὶ ἡ κόμη τοῦ ἡλίου
Ἡ χρυσῆ τῆς κ' ἔσπαρμένη,
Κόνις ἔγειναν μνημείου
Κόνις μὴν αἰσθανομένη.

(Ἀπομακρύνων τὸν Παῖσιον).

Ὁ Ὀδοιπόρος περιπατῶν μετὰ ταραχῆς καὶ βλέπων
τὴν ἡρεμον φύσιν.

Τί γλυκιὰ βροχιδιά! .. πῶς λάμπει τῆς σελήνης ὁ φανός!
ᾧ τί θάλασσα καθρέπτει!... ᾧ τί γάλα οὐρανόσ!...

Τί ζεφύρου μελωδία!...

Τί λιθάνου, τί μυρσίνης καὶ τί θύμου εὐωδία!...

Ἀπὸ δάσ' εἰς πεδιάδας, ἀπὸ λόφους εἰς βουνά,
Βλέμματα νεκροσθυμένα τ' ὄμμα μου περιπλανᾷ.

Ὅν τοῦ κόσμου δέν μ' εὐφραίνει,
Ξένη, κρύα ἡ ψυχὴ μου εἰς τῆς γῆς τὰ κάλλη μένει.

(Ἀκούεται ἤχος κώδωνος).

(Ὁ Ὀδοιπóρος πλησιάζων εἰς τὸν τάφον τῆς Ραλοῦς).

Κώδων τῆς μελαγχολίας! νυκτοκράκτη φύλακά της!
Εἰς τὸ σκότος τί φωνάζεις καὶ τὸν ὕπνον της ταράττεις;

Ἡ ἀκοίμητη φωνή μου

Στέκει... τὴν παραμονεύει κ' εἰς τὰ βάρη τῆς ἐρήμου...

Μαραινόμενος ὁ κρίνος γλυκοχύνει εὐωδίας·

Καὶ ὁ κύκνος ἀποθνήσκων, σβύνεται εἰς μελωδίας·

Σβύνεται εἰς θρηνωδίας παρομοίως ἡ ψυχὴ μου.

(Γονυπετῶν ἐμπρὸς τοῦ τάφου).

Ὁν ἀγαπητὸν κι' ὠραῖον! ἄνθος μακρὰν ἀκαίρως!

Εἰς τὰ πρόθυρα τοῦ βίου μᾶς συνέδεσεν ὁ ἔρως·

Εἰς τὸν τάφον τώρα εἶσαι...

Εἰς τὸν τάφον σου ἀκόμα μὲ πονεῖς καὶ μὲ λυπεῖσαι;

Δὲν εἶμ' ἄξιος, εἰπέ με, δὲν εἶμ' ἄξιος ἀκόμα

Τὰ ὀστέα μου νὰ ἀποθέσω εἰς τοῦ τάφου σου τὸ χῶμα;

(Ἀκούεται κρότος εἰς τὸ πλησίον δάσος).

(Ὁ Ὀδοιπóρος προχωρεῖ πρὸς τὸ δάσος καὶ ἀφίρει
ἀγρίας φωτᾶς).

*Α!.. ἄ!.. ἄ.. ἄ!..

(Ἀκούεται ἀπὸ τὸ δάσος).

Φύγε... Φύγε...

(Ὁ Ὀδοιπόρος προχωρεῖ καὶ πάλιν ὀπισθοπορεῖ ἀφί-
ρων ἀγρίας φωνάς).

Ἄ!.. ἄ!.. ἄ!.. ἄ!..

(Ἀκούεται ἀπὸ τὸ δάσος).

Μὴ μ' ἐγγίζης!

Ὁ Ὀδοιπόρος καὶ ἡ Ραλοῦ ἐξερχόμενοι τοῦ δάσους·
ἡ Ραλοῦ παρίσταται ὡς φάντασμα σκεπασμένον
ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν).

(Ἡ Ραλοῦ ἐκβάλλουσα τὸ κάλυμμα τοῦ προσώπου).

Ἐγὼ εἶμαι... Μὲ γνωρίζεις;...

ΟΔΟΙΠΟΡΟΣ.

Ἡ Ραλοῦ μου!.. ἡ Ραλοῦ μου!..

ΡΑΛΟΥ.

Ἡ Ραλοῦ σου... Ἐγὼ... τρέμε...

ΟΔΟΙΠΟΡΟΣ.

Φοβερόν, παρωργισμένον φάντασμά της! ἄκουσέ με...

ΡΑΛΟΥ.

Ἄπιστε! δέν σε ἀκούω... σ'ἄκουσα παρ' ὅσον πρέπει.
Ἡ ψυχὴ μου μετὰ φρίκης, μετ' ἀποστροφῆς σε βλέπει.

ΟΔΟΙΠΟΡΟΣ.

Ἐάν ἦσκι ἡ σκιά της, ἐάν οὐρανοκατέβῃς,
Τί τὰ σπλάγγνα μου σπαράττεις! δια τί με φαρμακεύεις;
(*Ἀνοίγων τὰς ἀγκύλας καὶ προχωρῶν πρὸς τὴν
Ραλοῦν.*)

Ἔ Ραλοῦ μου!.. Ἔ Ραλοῦ μου!.. ἡ τερπνὴ σου παρουσία
Ἦς ἡ λάμψις τοῦ ἡλίου μ' ἦταν ἄλλοτε γλυκεία.
Πρέπει, πρέπει νὰ φοβοῦμαι σήμερον νὰ σε λαλήσω,
Καὶ νὰ μὴ τολμῶ τὸ φῶς μου εἰς τὸ φῶς σου ν' ἀντικρύσω;

ΡΑΛΟΥ.

Μὰ τοὺς μελιρρῦτους λόγους τοῦ δολίου στόματός σου!

Μὰ τὸ ἑωσφόρον δάκρυ τοῦ ὑπούλου ὄμματός σου!

Εἰς τὸ δίπτυ σου δὲν πίπτω.

Εἰς ἐμέ θερμὴν ἀνοίγεις καὶ ὑποκλινῆ ἀγκάλην·

Τὴν καρδίαν σου μὲ δίδεις... δόσε τὴν εἰς μωρὴν ἄλλην·

Εἰς τοὺς πόδας μου τὴν ρίπτω.

ΟΔΟΙΠΟΡΟΣ.

Δὲν εἰμ' ἄξιος ἀγάπης· ἡ ψυχὴ μου τὸ γνωρίζει·

* Ἄβυσσος ἀμαρτημάτων ἀπὸ σέ μ' ἀποχωρίζει.

* Ἀπὸ ἔρωτα πατρίδος ἢ καὶ δόξης ἐθερμάνθην,

* Ἄλλ' ἐὰν πικρὸς ἐλέγχους συνειδήσεως αἰσθάνθην,

* Ἄλλ' ἐὰν εἰς δάκρυά μου

* Ἐρρευσαν τὰ ὄμματά μου,

* Ἄλλ' ἂν πάσχω καθ' ἡμέραν σπαραγμοὺς καρδίας νέους,

Δὲν εἰμ' ἄξιος ἀγάπης, πλὴν εἰμ' ἄξιος ἐλέους.

ΡΑΛΟΥ.

Τὰς προτέρας ἐνθυμήσεις τῆς ἀγάπης σοῦ παραίτει·

Μὲ ὑβρίζεις εὐτυχίαν καὶ ἀγάπην ζητῶν ἔτι·

Εἰς σέ μένει ὁδὸς μία, μία μόνη· ὄχι ἄλλη·

Δέου, δέου καὶ προσεύχου καὶ τὸν πλάστην παρακάλει.

(Ὁ Ὀδοιπόρος γονατίζων.)

Σ' ἔπταισα. . συγχώρησέ με... δὲν φυλάττει κἀνεὶς μῖτος

Εἰς ἐχθροὺς ἀποθανόντας.

Μέ μισεῖς, καὶ τὸ πιστεύεις πῶς ἀκόμα χρόνους ἴσως

Θά με βλέπῃς εἰς τοὺς ζῶντας;

Ἢ τρυγῶν, τὴν σύντροφόν της ἀπ' ἐμπρός της ὅταν χάσῃ,

Παραιτεῖ τὴν φωλεάν της κλαίοντά εἰς τοὺς δρομούς.

Φεύγων ἀπ' αὐτὰ τὰ ὄρη, φεύγων ἀπ' αὐτὰ τὰ δάση,

Εἰς αὐτὰ κ' ἐγὼ ἀφίνω τοὺς ἐσχάτους μου κλαυθμοὺς.

Ποῦ πηγαίνω;.. Ποῦ πηγαίνει τὸ κλαδί τὸ συντριμμένο

Ἐπὶ τὸν κρημνὸν ὅποταν τρέχῃ ἀπὸ χειμάρρον στυμένο;

Ἄκουσέ με... δὲν σε κάμνω κἀνὲν ζήτημα μεγάλο.

Δὲν ζητῶ, δὲν θέλω ἄλλο,

Παρὰ νᾶλλοθς μετὰ χρόνους εἰς τὸ κρῦον μάρμαρόν μου,

Καὶ νὰ βρέξῃ ἐν σου δάκρυ τὴν ξηρὰν κυπάρισσόν μου.

Σὲ ὀρκίζω εἰς αὐτό μου τὸ σκελεθρωμένον σῶμα.

Εἰς αὐτὸ τὸ θολωμένον ἀπὸ δάκρυά μου ὄμμα.

Εἰς αὐτὰς τὰς μαυροχλώμους τοῦ μετώπου μου ρυτίδας,

Τῶν ἐλέγχων μου σημεῖα, τῆς ὀδύνης μου σφραγίδας.

(Πίπτει λειποθυμισμένος.)

Ἡ Ρα.λοῦ μακρνομένη μετὰ συγκιρήσεως.

Σέ γνωρίζω .· σέ γνωρίζω...

Δι' αὐτό σέ ταλανίζω

Καί σέ κλαίω, δυστυχῆ!

Εἰς ταῖς λύπαις θά περάσῃς·

Εἰς τὴν γῆν δὲν θά περάσῃς

Μίαν ὥραν εὐτυχῆ.

Ἄθλιε! μὴν ἀπατάται·

Αἰωνίως θά θυμᾶσαι

Τὸν ἀθῶν ἔρωτά μου.

Θά θυμᾶσαι αἰωνίως,

Πῶς ἐμάρκνες δολίως

Τὴν ἀπλὴν νεότητά μου.

(Ὁ Ὀδοιπόρος συνέρχεται, μισοσηκώνεται καὶ ἀκούων τοὺς λόγους τῆς Ρα.λοῦς ἀφίγει βαθὺν ἀναστεραγμὸν καὶ πάλιν λειποθυμεῖ.)

Ἡ Ρα.λοῦ φεύγουσα.

Καὶ μακρὰν τῆς κοινωνίας,

Καὶ μακρὰν τῆς ἐρημίας,

Κ' εἰς τὰ φῶτα τῆς ἡμέρας,

Κ' εἰς τὰ σκότη τῆς ἐσπέρας,

Θά σέ φαίнет' ἡ σκιά μου·

Κ' εἰς τὸ μέσον τῶν ἀνέμων,

Κ' εἰς τὸ μέσον τῆς γαλήνης,

Κ' εἰς τὸ μέσον τῶν πολέμων,

Κ' εἰς τὸ μέσον τῆς εἰρήνης,

Θά ν' ἀκούῃ τὰ κλάματά μου.

(Φεύγει.)

(Ὁ Ὀδοιπόρος ἐγειρόμενος μετὰ φρενῶν σαλευμένων
ἐπαρτάζει.)

Καὶ μακρὰν τῆς κοινωνίας,

Καὶ μακρὰν τῆς ἐρημίας,

Κ' εἰς τὰ φῶτα τῆς ἡμέρας,

Κ' εἰς τὰ σκότη τῆς ἐσπέρας,

Θά σέ φαίнет' ἡ σκιά μου.

ΣΚΗΝΗ Δ'.

ΟΔΟΠΟΡΟΣ, ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ ΚΑΙ ΠΑΙΣΙΟΣ.

Θεοδόσιος πρὸς τὸν Πάισιον.

Τὰς κόρας τῶν ὀμμάτων του ἰδὲ ἀνεστραμμένας

Καὶ τοῦ ὠχροῦ μετώπου του τὰς τρίχας ὠρθωμένας!

Ὁ Ὀδοιπóρος ἐπαραλέγει.

Κ' εἰς τὸ μέσον τῶν ἀνέμων,

Κ' εἰς τὸ μέσον τῆς γαλήνης,

Κ' εἰς τὸ μέσον τῶν πολέμων,

Κ' εἰς τὸ μέσον τῆς εἰρήνης,

Θά ν' ἀκοῦς τὰ κλαύματά μου.

Ἄπεσπερήθη παντελῶς τὰς φρένας... δυστυχία...

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ.

Ἐς τοὺς λόγους του δὲν φαίνεται συνέχεια κάμμια.

ΠΑΙΣΙΟΣ.

Δυστυχησμένε! ἄφησε τὸν ἄγριον ψαλμόν σου.

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ.

Ἐξόρκισε τὸν δαίμονα καὶ κάμε τὸν σταυρόν σου.

(Ὁ Ὀδοιπóρος λέγων εἰς τὸν Θεοδόσιον.)

Καὶ μακρὰν τῆς κοινωνίας,

Καὶ μακρὰν τῆς ἐρημίας,
Κ' εἰς τὰ φῶτα τῆς ἡμέρας,
Κ' εἰς τὰ σκότη τῆς ἐσπέρας,
Θὰ σέ φαίνετ' ἡ σκιά μου.

ΠΑΙΣΙΟΣ.

Ὡς ποτε θὰ νυκτοπερνᾷς ἐς τοὺς τάφους, Ὀδοιπόρε!
Ἐκτύπησαν αἱ δώδεκα τῶν μεσανύκτων ὥραι.

(Ὁ Ὀδοιπόρος λέγων εἰς τὸν Παῖσιον)

Κ' εἰς τὸ μέσον τῶν ἀνέμων,
Κ' εἰς τὸ μέσον τῆς γαλήνης,
Κ' εἰς τὸ μέσον τῶν πολέμων,
Κ' εἰς τὸ μέσον τῆς εἰρήνης,
Θὰ ν' ἀκούῃς τὰ κλαυμάτά μου.
(Φεῖγελ.)

ΣΚΗΝΗ Ε΄.

ΠΑΙΣΙΟΣ ΚΑΙ ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ.

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ.

Ἰδρῶτας μὲ ἀπέσπασεν ὁ Ὀδοιπόρος κρούς·

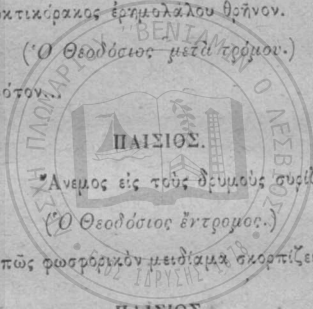
Ἄντιλαλεῖ τοὺς θρήνους του ὁ Ἄθων τοὺς ἀγρίους·
Ἡ χώρα τῶν σκιῶν αὐτὴ τὰς νύκτας πλανωμένων,
Ἄκουεις τι;

ΠΑΙΣΙΟΣ.

Εἰς τὸν λευκὸν σωρόπετρον ἐκεῖνον
Ἄκούω νυκτικῶρακος ἐρημολάλου θρήνον.

(Ὁ Θεοδόσιος μετὰ τρόμου.)

Ἄκούω κρότον...

Ἄνεμος εἰς τοὺς θρυμνοὺς συρίζει.

(Ὁ Θεοδόσιος ἔντρομος.)

Ἡ λίμνη πῶς φωστρῶρικὸν μειδίαμα σκορπίζει.

ΠΑΙΣΙΟΣ.

Ἡ νύξ ἀστεροφόρητος ἔς αὐτὴν ἀντανακλᾶται.

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ.

Πῶς ὡς ὁ μέθυτος ἡ γῆ ἐδῶ κ' ἐκεῖ πλανᾶται.

ΠΑΙΣΙΟΣ.

Ὑπὸ τὰ νέφη κρύπτεται ἡ σκυθρωπὴ σελήνη·
Τὸ φῶς τῆς πότε φαίνεται καὶ πότε τρεμοσβύνει.

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ.

Σαλεύουσιν ἐκεῖ σκιαί;

ΠΑΙΣΙΟΣ.

Σαλεύουσιν αἱ πεύκαι,

Τοὺς καλλιφύλλους κλάδους τῶν κυμαίνουσιν αἱ λεῦκαι.

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ.

Βροντοπατήματ' ἀκούσες καὶ ἀλυσιδόχρους;

ΠΑΙΣΙΟΣ.

Γυνάικειόν τι φάντασμα ἐν μέσῳ βλέπω σκότους.

ΣΚΗΝΗΣΤ΄.

ΟΙ ΑΝΩΤΕΡΩ ΚΑΙ Η ΡΑΛΟΥ.

(*Παίσιος ἀπευθυνόμενος πρὸς αὐτήν.*)

Τὸν ζωοποιὸν σταυρὸν μου φάντασμα! σὲ ἀντικρύζω.
Νὰ μὲ πῆς μὰ τ' ὄνομά του τί ὄν εἶσαι σὲ ὀρκίζω.

ΡΑΛΟΥ.

Τὸ φῶς εἶμαι τῆς σελήνης ὅταν τρέμῃ πειλοῦ δύστη,
Καὶ τοῦ Ἄθωνος ἡ πύχνη πρὶν βορέας τὴν φυσήσῃ.
Εἶμαι ἄνεμος χειμῶνος ὅστις φεύγει καὶ θρηνεῖ,
Καὶ σιὰ τῶν τάφων εἶμαι ἄγνωστη καὶ σκοτεινή.
Εἶμαι σύννεφον καὶ φλόγα ὡς τὸ σύννεφον σκορπίζω.
Ήσυχον ψυχῆς θέλω ἢ συγχαρὸν δὲν ἐλπίζω.

(*Ὁ Θεοδόσιος καὶ ὁ Παίσιος ἀποχωροῦσιν ἐντρομοί.*)

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ.

Τὸ εἶδες;

ΠΑΙΣΙΟΣ.

Ὡς φλῶμος ὠχρόν.

ΡΑΛΟΥ.

Τὸ φλογερὸν μου μέτωπον χειρόψαυς' Εὐφροσύνη!
 Ὁ ἐρυθρόπυρος χαλκὸς ταιαύτην φλόγα χύνει;
 Σοῦ ἀδελφέ μου! τ' ὄνομα, τὸ στόμα μου προφέρει.
 Τὸ βῆμά μου τὸ βῆμα σου ζητεῖ 'ς αὐτὰ τὰ μέρη.
 Ἡ πρώτη σὺ ἀγάπη μου! καὶ ἡ ὑστερινή μου!
 Ἐλθέ καὶ εἰς τὰ χεῖλη μου πλανᾷται ἡ ψυχὴ μου.

Σὲ ἴδε φάντασμα νεκρᾶς· νὰ παραχθῆ ἑφάνη;

Ἐμπρὸς μου λιγοθύνησε .. Θεέ! ἀν' ἀποθάνη! ..
 Ὅποιαν ἔχυνε πικρὴν κρυφίην! πῶς ἐσπαρτάρει.
 Πῶς μ' ἔβλεπε! καὶ βλέπων με πῶς ὄλος ἐλακτάρει.
 Βαρῆς, φρικώδης ἔλεγχος τὰ στήθη μου πιέζει.
 ὦ εἴθ' ἐγὼ ν' ἀπέθνησκα καὶ εἴθ' αὐτὸς νὰ ἔζη!
 Ἡ φρίκη τοῦ θανάτου του μ' ἐσκότισε τὰς φρένας...
 Καρδίας ὅταν ὁ Θεὸς χωρίσῃ ἐνωμένας
 Ἐντὸς τοῦ τάφου ἡ νεκρὰ καρδιά ἡσυχάζει,
 Ἐκεῖνη ὅμως ἥτις ζῆ λυπείται καὶ σπαράζει.

Πονεί τὸ χέρι ἄν κοπῆ νεκρὸν ἀπὸ τὸ σῶμα ;
Πονεί τὸ σῶμα ὅπου ζῆ κ' αἰσθάνεται ἀκόμα.

(Σιωπαίνει ὀλίγον, ἔπειτα φωνάζει μὲ σπαραγμὸν).

Διατί 'ς τοὺς ὀφθαλμούς μου πλημμυροῦν τὰ δάκρυά μου
Καὶ φωναὶ θρηνώδεις φεύγουν ἀπὸ τὰ ἐνδύμυχά μου ;

Φωναὶ ! τ' εἶσθαι ; .. τί ζητεῖτε ;

Φωναὶ ! τί μὲ τυραννεῖτε ;

Σᾶς γεννᾶ τὴν ὄραν ταύτην τῆς καρδίας μου ἡ θλίψις ;

Συνειδότος εἶσθε τύψεις ; ..

* Ἀκουσε τοὺς στεναγμούς μου... ἀδελφέ μου ! ἄκουσέ με..

Σκληρῆ ἔγεινα... τὸ ζεύρω...

Πλὴν ἰδὲ τὰ δάκρυά μου... πλὴν λυπήσου με... ἰδέ με...

Εἶν' ἀδύνατον μακρὰν σου στιγμὴν ἤσυχην νὰ εὔρω·

Ἐπὸ ἓνα δάσος 'ς ἄλλο, δυστυχῆς, παράφρων τρέχω,

Καὶ τοῦ αἵματός μου δίψαν, δίψαν φρικαλέαν ἔχω...

Θὰ τὸ χύσω... πλὴν τὴν θύραν τοῦ θανάτου πριχοῦ κρούσω,

Κἄνεύσπλάγχθου σου συγγνώμης γλυκύν λόγον ἄς ἀκούσω

ΕΥΦΡΟΣΥΝΗ.

Τί πάθη ἔχθρας κ' ἔρωτος, ὀργῆς καὶ μετανόιας,

Κρατεῖς κλεισμένα, κόρη μου ! 'ς τὰ βῆθη τῆς καρδίας!

Πρ' ὀλίγου δίκαιος θυμὸς σ' ἐφλόγιζε τὰ στήθη·
 Τὸ μίσός σου εἰς ἔρωτα ἐξαίφνης μετεβλήθη·
 Ὡς ρόδον μαραινόμενον ὑπὸ τὸ καιὸν θέρος
 Μαραίνει καὶ νεότητα καὶ κάλλη σου ὁ ἔρωσ.

ΡΑΛΟΥ.

Ἄκόμα νέαν μὲ θαρροῦν!... ὡσὴν τὰ γηρατεῖα
 Τὰ φέρε μόνον ἢ λευκὴ καὶ κρῦα ἡλικία!
 Ποιὸς γέρων, ὅταν κἀθεται ἐς τοῦ μνήματος τὴν ἄκρη,
 Καθὼς ἐγὼ τὸν θάνατον κυττάζει δίχως δάκρυ;
 Καθὼς ἐγὼ, αἱ γέροντες δὲν ζοῦν χωρὶς ἐλπίδας;
 Τί τοῦ ἀγροῦ μετώπου των βαθύνει τὰς ρυτίδας;
 Τί;... ὅτι περιέρχονται τοῦ κόσμου τὰς ἐρήμους
 Χωρὶς τοὺς γλυκυτέρους των καὶ παλαιούς γνωρίμους;
 Εἰς παλαιὰ των ἐπιζοῦν τερπνὰ αἰσθήματά των,
 Καὶ μόνοι ὡς θρηνῶ ἐγὼ θρηνοῦσι τὰ δεινὰ των.
 ὦ! τρέξετε τοῦ βίου μου ἀνωφελεῖς ἡμέραι!
 Καὶ σὺ καιρέ! ἔς τὰς τρίχας μου τοὺς παγετούς σου φέρε.
 Τί μ' ὠφελεῖ τὸ ἔαρ μου;... εἶν' ἔαρ χωρὶς ἀνθη;
 Πρὶν νὰ γερᾷ σ' ἢ νέα μου καρδία ἐμαράνθη.
 (Φεύγει).

ΣΚΗΝΗ Π'.

ΕΥΦΡΟΣΥΝΗ.

Τοὺς ἀνθρώπους ταλανίζω

Καὶ τοὺς γέρους καὶ τοὺς νέους!

Ἄλλο ζῶον δὲν γνωρίζω

Τόσον ἄξιον ἐλέους,

Ὅλη ἀπὸ δάκρυά των,

Ὅλη ἀπὸ αἵματά των

Τὸ ἐξέχον λογικόν των

Εἶν' αὐτῶν τῶν συμφορῶν των

Ἡ πρωταίτιος πηγῆ.

(Μετὰ συλλογισμοὺς τεχνῶν στιγμῶν).

Πόσον τεχνικά ὁ νοῦς των νὰ πολιορκῆ δὲν παύει

Τὰς συντόμους των ἡμέρας καὶ τὸ νῆμά των νὰ θραύῃ!

Τὸ παρὸν ὃ, ποῦ μᾶς φεύγει νὰ χαρῆ κάνεις σπουδάζει;

Εἰς τὸ ἄδηλόν του μέλλον ὁ καθείς τὸ θυσιάζει.

(φεύγει.)

ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΤΡΙΤΗΣ ΠΡΑΞΕΩΣ.

ΠΡΑΞΙΣ ΤΕΤΑΡΤΗ.

ΣΚΗΝΗ Α΄.

(Εἶναι χαράγματα καὶ μεγάλη κακοκαιρία.)

(Ὁ Παῖσιος καθήμενος εἰς τὴν σκῆτην τοῦ πλησίον τοῦ πύργου.)

Στοιχείων πάλη φοβερά! ὁ ἄνεμος συρίζει,
Εἰς τὰ βουνὰ πίπτει χιῶν, ἡ θάλασσα γογγύζει.
Ἄπο αὐτοῦ τοῦ Ἄθωνος τοὺς γηραλέους πάγους
Τὸν σάλον καὶ τὸν πάταγον ἀκούω τοῦ πελάγους.

(Ἀνοίγων τὸ παραθύριον.)

Αὐτὴν τὴν ὥραν τὸ πτηνὸν τὸ σχίζον τὰς ἐκτάσεις
Καὶ τὸ θηρίον τῶν δρυμῶν, τὸ κῆτος τῆς θαλάσσης
Αἰθέρα, γῆν καὶ θάλασσαν, ὁμοῦ περισκοποῦσι
Καὶ τοῦ Θεοῦ τὴν δύναμιν φοβοῦνται καὶ ὑμνοῦσι.

(Πίπτων κατὰ γῆς καὶ κάμνων τὸν σταυρὸν του.)

Θεὲ ὕμνει τὴν δόξαν σου ἡ νύξ καὶ ἡ ἡμέρα·
Ἄπ' ἄνθη ἔστρωσες τὴν γῆν· ἀπ' ἄστρα τὸν αἰθέρα.

Τῆς γῆς ἀσύμφων' οἱ λαοὶ σέ προσκυνοῦν συμφώνως·
Ποικίλαι γλῶσσαι χίλιαι σέ συνυμνοῦν συγχρόνως·
Τὸ πᾶν ἀμέτρητος μετρᾶς, ἀόριστος ὀρίζεις,
Τὸ πᾶν ἀόρατος ὄρας, ἀγνώριστος γνωρίζεις·

Τὸ φῶς, Θεέ, τὸ σῶμά σου·

Ὁ ἥλιος τὸ ὄμμα σου,

Ὁ κεραυνὸς, φωνή σου·

Τὸ ἄπειρον διάστημα

Τὸ μέγα σου ἀνάστημα,

Καὶ ὁ αἰὼν, στιγμή σου.

Δύναται ὁ δάκτυλός σου,

Ὡς μοχλὸς τὴν γῆν νὰ σείσῃ

Καὶ τὸ κοῖλον τῆς χειρός σου

Τοὺς ὠκεανούς νὰ κλείσῃ.

Εἰς ἓν φύσημά σου σβύνεις

Τῶν ἀστέρων τοὺς φανούς,

Καὶ εἰς ἓν σου νεῦμα κλίνεις

Καὶ γυρνᾶς τοὺς οὐρανοὺς.

(Ἀκούεται κτύπος εἰς τὴν θύραν.)

Πλὴν τὴν θύραν μου τίς κρούει; ποῖος ποῖος μὲ φωνάζει;

Γογγυσμὸς ἀνθρώπου εἶναι, ἢ ὁ ἄνεμος στενάζει;

Μ' ἀπατᾶτε ἀκοαί;

(Ραλοῦ ἐκτὸς τῆς θύρας.)

Ἄνοιξε καλόγηρέ μου! τὴν φιλόξενόν σου θύραν,
Πτηνὸν εἶμαι πλανεμένον καὶ τὴν φωλεάν μου πῆραν
Τῶν ἀνέμων αἱ πνοαί.

Σ Κ Η Ν Η Β'.

ΠΑΙΣΙΟΣ ΚΑΙ ΡΑΛΟΥ.

(Παῖσιος ἀνοίγει τὴν θύραν.)

Γυνή! τί θέλεις; τί ζητεῖς εἰς ἔρημίτου δῶμα;

ΡΑΛΟΥ.

ὦ πάτερ μου! τὸ γῆράς σου εἰς τὸ ψυχρὸν σου σῶμα
Ἐδάμασε τὰ πάθη.

Ἄσπὸ τὰς θλίψεις εἰς ἐμέ ἢ αἰσθηταίς ἐγάθη.

Διὰ τὴν παρουσίαν μου μὴ θορυβῆσαι γέρε!

Εἰς τέκνον ξένον κ' ἔρημον τὴν συνδρομὴν σου φέρε.

ΠΑΙΣΙΟΣ.

Πεντήκοντα ἑνιαυτούς ζῶν εἰς αὐτὰ τὰ ὄρη

Μορφὴν δὲν εἶδα γυναικός· τίς εἶσαι νέα κόρη;

ΡΑΛΟΥ.

Τὸ βρέφος εἶμαι τ' ὄρφανὸ τῆς ἐρημίας ὅπου
Χειροκουνεῖ ὁ ἄνεμος εἰς ἔλλειψιν ἀνθρώπου.
Οἱ ἄνθρωποι μὲ ἄφησαν καὶ μόνον ἡ σκιά μου
Ὡς φίλη μὲ ἀκολουθεῖ πιστῶς τὰ βήματά μου.
Πλὴν καὶ αὐτὴ, ὡς ἔλθωσιν οἱ τῆς νυκτός μου θρήνοι
Βαρύνεται τοὺς θρήνους μου καὶ μόνην μὲ ἀφίνει.

ΠΑΙΣΙΟΣ.

Μὲ ὄμιλεις καὶ τέκνον μου! τὸ δάκρυόν σου τρέχει.

ΡΑΛΟΥ.

Καθὼς ἡ πεύκη δάκρυον ἢ λύπη καρπὸν ἔχει.
Εἶν' εὐκόλον τοῦ ποτάμου τὸ ρεῦμα νὰ κρατήσης,
Πλὴν ὄχι δάκρυ τρυφερᾶς ψυχῆς νὰ σταματήσης.
Τὸ δάκρυον ἐνίοτε τὸ λακταροῦμεν τόσον!
Καὶ τόσην εἰς τοῦ στήθους μας τὰς φλόγας χύνει δρόσον!
Εἰς τὸ κελλί σου κατοικεῖ μὲ εἶπαν ἕνας ξένος.

ΠΑΙΣΙΟΣ.

Ναί... Ὁδοιπὸρος ἀσθενὴς εἰς λύπας βυθισμένος.

Κοιμάται τώρα. . ἔξυπνος τὴν νύκτ' ἀναστενάζει
Καὶ μόνον τὰ χαράγματα ὀλίγον ἠσυχάζει.

(*Ἡ Ρα.λοῦ καθ' ἑαυτήν.*)

Κοιμάται... ὕψιστε Θεέ!... πῶς τὸν ζητ' ἡ ψυχὴ μου.

ΠΑΙΣΙΟΣ.

Ἄπόψε τὰ μεσάνυκτα ἐμβῆκε ἔς τὸ κελλί μου,
Τὸ βῆμα ἔχων σφαλερόν, τὸ βλέμμα πλανημένον,
Τὰ χεῖλη πρασινόχλωμα, τὸ χρῶμ' ἀλλοιωμένον...
Τί ἔπεσες εἰς στοχασμούς; ἐγνώρισες τὸν ξένον
Ἐν μέσῳ τῶν κοινωνιῶν τῶν ἀποπλανημένων;
Μὴ πρὸς αὐτὸν εἶχες ποτέ συμπάθειαν κάμμιαν;

ΡΑΛΟΥ.

Τὰ γόνατά μου κάμπτονται ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν.

(*Περιπατοῦσα μετὰ ταραχῆς.*)

Ὁ ἀρπαζόμενος δελφίν ἀπὸ ἀνεμοζάλην
Εἰς μίαν ὡς ἐγὼ ἀκτὴν λειποψυχεὶ κ' εἰς ἄλλην.
Δέν ἔξεύρω οὐδ' ἐγὼ αὐτὴ πρὸς ποίαν ἀκτὴν πλέω,
Ἐκπνέω ἀπὸ τοὺς πολλοὺς ἐλέγχους μου, ἐκπνέω*

ΠΑΙΣΙΟΣ.

Τὸ κλῆμα μωσχοστάφυλα πολλάκις δίδει δροσερά
Καὶ κάποτε φύλλα ξηρά.

Ὅλιγα ἔχει μεταξύ καλῶν δεινὰ ὁ βίος·

Πλὴν πλάττομεν ἡμεῖς δεινὰ καὶ λύπας αἰωνίως.

ΡΑΛΟΥ.

Γέρων! εἰς τὰ τραύματά μου

Βάλσαμον ὀλίγον χύσε,

Ἄν ἀπὸ τὰ δάκρυά μου

Εἰς συμπάθειαν κινήσαι.

ΠΑΙΣΙΟΣ.

Ἄπ' ἀνθρώπους μὴν ἐλπίσης τῶν πληγῶν σου ἰατροῖαν.

Κόρη μου! εἰς τοῦ Θεοῦ σου ἔλπιζε τὴν προστασίαν.

Ὁ Θεὸς λεαίνης γάλα

Στέλλ' εἰς τὰ πεινῶντα βρέφη·

Ποιῶν θαύματα μεγάλα

Τὰ μικρὰ τῶν πτηνῶν τρέφει.

Εἰς τὸ θέρος τὸ μυρμήγκι τὸν χειμῶνα του προβλέπει

Καὶ συνάξει κόκκους σίτου τοῦ σπηλαίου του ἢ σκέπη.

Ἐν ᾧ ἔτι νέα εἶσαι,

Πρόσφυγε εἰς τὸν Θεόν σου, μετὰ τοῦ Θεοῦ σου ζῆσε.

ΡΑΛΟΥ.

Εἶναι ὅλοι σου οἱ λόγοι ἀπὸ φρόνησιν γεμάτοι,
Καὶ πολλὰ νὰ ἴδῃ πρέπει τὸ γεροντικόν σου μάτι.
Δόσε με τὰς συμβουλὰς σου... στήν ζωὴν ὁδήγησέ με·
Χρείαν ἔχω νοουθεσίας· πάτερ μου! νοουθέτησέ με.

ΠΑΙΣΙΟΣ.

Συμβουλὰς ζητεῖς ν' ἀκούσης ἀπὸ ἐρημίτου στόμα;
Ἄκουσέ τας, κί' ἂν σέ ἦναι ἀχρησίμευτοι ἀκόμα·
Τὰ φαντάσματα τὰς νύκτας καθὼς φεύγεις καὶ φοβεῖσαι,
Φοβοῦ, φεύγε τοὺς ἀνθρώπους κ' εἰς τὴν ἐρημίαν ζῆσε·
Ἄπεγε ἀπὸ κακίας· ἔχε καθαρὸν τὸ σῶμα

Σὺν τῷ ρόδον τοῦ Σινᾶ.

Τὸ νερόν μὴν ὁμοιάζης τὸ λαμβάνον κάθε χρωῶμα.

Ἄταν φεύγη καὶ περνᾷ..

Συμβουλὰς ἐγὼ σέ δίδω... ὁ ἁμαρτωλὸς ἐγὼ!

Ὁ τυφλὸς σέ ὁδηγῶ!

Πλὴν σ' ἐρήμου πανδοχείου μαυροκαπνισμένους τοίχους
 Κἀποτε ἠθικωτάτους καὶ σοφοὺς δὲν βλέπεις στίχους ;
 Καὶ τῆς θάλασσας δὲν βλέπεις τ' ἀφρισμένο περιγιάλι
 Πῶς εἰς ὄστρακα ἐκχύνει μαργαρίτας καὶ κοράλι ;...
 Φεύγω, κόρη μου ! πηγαίνω. . καὶ γυρίζω τώρα τώρα,
 Σήμανε τῆς προσευχῆς μου ἡ ἀγιασμένη ὥρα. .
 Εἰς κάμμιαν σου ὀδύνην τὸν Θεὸν μὴ βλασφημήσης,
 "Ὅτι χάρισμά του εἶναι ἡ ζωὴ μὴν λησμονήσης·
 "Ὅταν ἦσαι ψωμοζήτητος καὶ πλουσίου ἄλλου χερί
 Τὸ πολυπόθο ποτήρι τοῦ ἐλέους σέ προσφέρῃ,
 Βλασφημᾶς, ἢ τὸν ὑβρίζεις, τὰ κρασί ὅπου σέ δίδει
 "Ἄν δὲν ἦναι ὅλο μέλι κ' ἔχη ἄψινθον καὶ ζύδι ;
 (Ἐποχωρεῖ.)

Σ Κ Η Η Γ'.

(Ἡ Ραλοῦ βλέπουσα τριγύρω της.)

Στούς τοίχους εἰκονίσματα ! λαμπάδες ἀναμμέναι
 Καὶ βιβλοὶ ἀπὸ βάρια φοινίκης ἐστεμμέναι !
 Ἄερα ἱερότητας, γαλήνην ἀναπνέω,

Καὶ ἀπὸ φλόγαις ἄσβεσταὶς βεβήλου πάθους καίω!...

Ἄκουω ἀναστεναγμούς 'ς τὰ βόθρη τοῦ κοιτῶνος...

Εἶν' ἡ φωνὴ του... ζύπνησε, ἀναστενάζει μόνος...

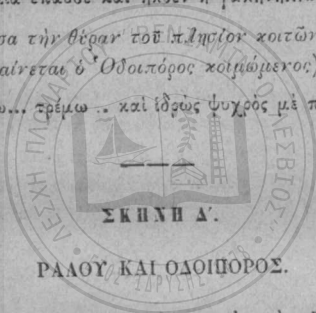
Ἡ πρώτη τὴν καρδίαν μου πυρκαϊὰ δὲν φλέγει·

Ἄκούω εἰς τὰ σπλάγχνα μου φωνὴν ἣτις μὲ λέγει

«Ἡ τρικυμία ἔπαυσε καὶ ἤλθεν ἡ γαλήνη...»

(Ἀνοίγουσα τὴν θύραν τοῦ πλησίον κοιτῶνος, ὅπου
φαίνεται ὁ Ὀδοιπόρος κοιμώμενος).

Τὸν βλέπω... τρέμω... καὶ ἰδρῶς ψυχρὸς μὲ περιχύνει...

ΡΑΛΟΥ ΚΑΙ ΟΔΟΙΠΟΡΟΣ.

(Ἡ Ραλοῦ κάμνει ὀλίγα βήματα ἐμπρός, ἔπειτα στέ-
κει καὶ λέγει.)

Ὁ Ὑψιστος Δημιουργὸς εὐχαριστίαν νᾶχη!

Θεέ μου! τί στιγμή γλυκειά! μαζύ του καὶ μονάχη!...

ὦ! πόσοι πέρασαν καιροὶ, ἀφ' οὔ οἱ ὀφθαλμοί μου

Δὲν ἔλαβαν τὴν ἡδονὴν νὰ τὸν ἰδοῦν μαζύ μου!

Καιροὶ πικρῆς νεότητος! καιροὶ δυστυχησμένοι,
 Εἰς τὴν χρεῖαν τῆς ψυχῆς εἰς λύπας περασμένοι!...

(Πλησιάζει εἰς τὴν κλῆρην τοῦ Ὀδοιπόρου καὶ βλέπει αὐτόν.)

Ὁ Ὀδοιπόρος φρενητιῶν.

Θεε!... τί βλέπω!... οὐρανὸν σαπρειοχρυσωμένον!
 Τῆς ὕδρας ποῦ μ' ἐφέρετε, θαλάσσια πτηνά;
 Εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος τὸ νησοφυτευμένον
 Βορέως αὐρα οὐριος τὸ πλοῖόν μου πλανᾷ...
 Τί δροσοζέφυρος αὐγή!... τί οὐρανια φύσις!
 Τί κῆποι πρασινόμυρτοι καὶ κρυσταλιῶδεις βρύσται;
 ὦ γῆ Ἑλλάδος ἱερά! ὦ γῆ εὐδαιμονίας!
 Καὶ σεῖς υἱοὶ τῆς!... ἄλλοτε υἱοὶ ἐλευθερίας!
 Τριῶν αἰώνων σιδηρᾶ καὶ βάρβαρος δουλεία
 Ἐκύρτωσε τὸ σῶμά σας καὶ θλίβει τὴν ψυχὴν σας.
 Τῶν Ἀθηνῶν τ' ἀγάλματα, τῆς Σπάρτης τὰ μνημεῖα,
 Δὲν φέρουν τοὺς προγόνους σας εἰς τὴν ἐνθύμησίν σας;
 Κρατεῖ ναυάγια Περσῶν ἔς τὸν ἀφανῆ του πάτον
 Τὸ πέλαγος ποῦ πλέετε·
 Εἰς τῶν ζεφύρων τὰς πνοάς, πατέρων ἀθανάτων
 Τὴν κόνιν ἀνκπνέετε.

(Ρα.λοῦ παρατηροῦσα τὸν 'Οδοιπόρον)

'Σ τὰ ὄνειρά του φαίνονται ἡ Σπάρτη, αἱ 'Αθῆναι,
Καὶ τῆς 'Ελλάδος στρατηγὸς φαντάζεται πῶς εἶναι·
'Ο νοῦς του τὸν πλανᾷ ἐκεῖ καὶ βλέπ' εἰς τ' ὄνειρόν του
Τὴν πρώτην του νεότητα, τὸ πρῶτον στάδιόν του.

(Ὁ 'Οδοιπόρος παράφρων σηκώνεται ἀπὸ τὴν κλίνην
φωτᾶζων.)

Τί ζητεῖ, αὐτὴ, τί θέλει
Τῶν τυράννων ἢ ἀγγέλι;
Αἰ ἀλύσεις διὰ ποίους;
Διὰ Ἕλληνας ἀνδρείους;
'Ορμαῖτε, ὄρμαῖτε,
Τυράννους κτυπᾶτε,
'Υψοῦτε σημαίας,
Γυμνοῦτε ρομφαίας,
Ἐμπρός των, ἔμπρός.
'Ως πότε θὰ μένη
Αἰσχρὰ νεκρωμένη,
Καὶ δούλ' ἡ πατρίς σας·
'Σ τὰ ὄπλα καθεὶς σας·
Νᾶ, δόξης καιρός.

ΡΑΛΟΥ.

ᾠ! δὲν κοιμᾶται! ἀνοικτοῦ; κρατεῖ τοὺς ὀφθαλμοὺς του·
Κεραύνωσέ με, οὐρανέ! ἐσάλειψεν ὁ νοῦς του.

(Ὁδοιπóρος περιπατῶν εἰς τὸν κοιτῶνα καὶ φωνάζων.)

Ἔρχονται κατὰ Ἑλλάδος Τούρκοι, Γγέγγοι, Ἄλβανοί,
Ἄραβες, Ἀσιανοί.

Βλέπω, βλέπω τὸν Τοπάλην

Εἰς τὸ κῦμα νὰ ὀρμᾷ,

Καὶ τοῦ Κιουταχῆ μεγάλην

Φάλαγγα νὰ πολεμᾷ.

Βλέπω σφαίραις φλογισμέναις, ὡς τὸ κῦτρινον τοπάζι

Καὶ πυκναῖς ὡς τὸ χαλάζι...

Νικωμένων καὶ νικόντων, καὶ ἥρωϊκῶν παιάνων,

Καὶ ἀλαλαγμῶν καὶ θρήνων, καὶ σαλπίγγων, καὶ τυμ-

[πάνων,

Καὶ χαλκοῦ συγκρουομένου, καὶ χρεμετιζόντων ἔππων,

Τρομερὸν ἀκούω κτύπον.

(Ἡ Ραλοῦ τρέχουσα ἐμπρός του.)

Βλέπεις, βλέπεις καὶ ἀκούεις... δυστυχῆ! κ' ἐμέ ἰδέ με,

Νὰ μὲ λαλήσης θέλησε καὶ παρηγόρησέ με.

(Ὁ Ὀδοιπόρος ἄδων μὲ παραφροσύνην.)

Ἡ Ἑλλάς ἐλευθερώθη, καὶ παρθένοι σεβάρᾳ,
 Παντάχοῦ περιπατοῦσιν ὡς οἱ κύκνοι ἔς τὰ νερά...
 Ἡ φαιδρότης βρασιλεύει·

Ἄντηχει γλυκὺς αὐλός.

Τὸν ἀκούει καὶ χορεύει

Ὁ ἐλεύθερος βοσκός.

(Ῥαλοῦ πίπτοισα εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ Ὀδοιπόρου)

Ἄ! μὴ μὲ φεύγῃς, φίλε μου!... ἰδέ με, ἄκουσέ με...
 Μὴ φεύγῃς τὰς ἀγκάλας μου... καὶ ἀναγνώρισέ με...

(Ὁ Ὀδοιπόρος ὀπισθοδρομῶν μετὰ φρίκης)

Τὰ πληγωμένα σπλάγχνα μου ὡς πότε σὺ σπαρττεῖς;
 Ὡς πότε σὺ μὲ κυνηγᾷς; τί θέλεις φάντασμα τῆς;
 Κἂν ν' ἀποθάνω ἄφες με· τὸν ναῦν μου μὴν ταράττῃς
 Ἄνεξιλέωτη σκιά! φρικῶδες φάντασμα τῆς·

Κάνεις ὡσάν ἐμένα,

Κάνεις δὲν σὲ ἀγαπήσει, δὲν θέλει σ' ἀγαπήσει·

Δὲν θέλεις εἰς κἀνένα

Τὴν τρυφερὴν καὶ ἄδολον ψυχὴν μου ἀπαντήσει.

Ἐλπίζω πῶς οἱ ἔλεγχοι τῆς συνειδήσεώς σου

Θὰ φέρουν θάμβωμα πικρῶν δακρύων εἰς τὸ φῶς σου.

Θά φέρουν θάμβωμα πικρῶν δακρῦων εἰς τὸ φῶς σου.
Ἐλπίζω πῶς ἡ λύπη μου ὀδύνας θά σέ φέρῃ,

Καί ἡ ψυχὴ μου χαίρει.

Δέν θέλω ἕνα δάκρυ σου παρηγορίαν μίαν·

Δέν θέλω λόγον σου γλυκύν, συμπάθειαν κάμμιαν·

Εἰς τὴν ψυχὴν μου ἡ ἐλπίς δέν ἔχει πλέον χώραν

Καί μόνον τοῦ θανάτου μου ἐπιθυμῶ τὴν ὥραν.

(Ἡ Ραλοῦ πέπτουσα εἰς τοὺς πόδας του.)

ᾠ μόνη, μόνη μου ἐλπίς! ᾠ μόνε θησαυρέ μου!

ᾠ μόνε ἀδελφέ μου!

Καί πάλιν ὡς μὲ ἤκουες, καί πάλιν ἄκουσέ με.

Καί πάλιν καθὼς ἄλλοτε μ' ἐλάλει, λάλησέ με·

Νά πλησιάζῃ ἄρῃσῃ ἡ δυστυχῆς σου φίλη

Τὰς μαραμένας χεῖράς σου εἰς τὰ νεκρά της χεῖλη.

Δέν εἶσαι μόνος δυστυχῆς, δέν πάσχεις ἐσὺ μόνος·

Σέ ἐκδικεῖται, φίλε μου! τοῦ στήθους μου ὁ πόνος·

Μᾶς μάρανεν ἀκαίρως,

Πλὴν καί τοὺς δύο ἐνταύτῳ, μᾶς μάρανεν ὁ ἔρωσ...!

Γνωρίζεις πῶς εἰς τὸ βουνόν

Σέ μόνον καί τὸν οὐρανόν

Ἄν ἔβλεπα εἰς ὅλου μου τοῦ βίου τὰς ἡμέρας,

Γνωρίζεις ἐὰν ἤθελα ποθῆσαι γλυκυτέρας!

Νᾶ ἤμουν ὄρου; ἤθελα ἢ συγκρατοῦσα λίθος;
 Σέ τόν λαμπρόν ἀδάμαντα εἰς τὸ σφιγκτόν μου στῆθος.
 Πολλαῖς φοραῖς εὐχθήθηκα τὰ πλούτη μου νὰ χάσω
 Καί δούλη σου τὰς ὄλας μου ἡμέρας νὰ περάσω.
 Πολλαῖς φοραῖς φοβήθηκα τόν πλάστην καί κριτήν μου,
 Ν' ἀντιπαλεύης βλέπουσα αὐτόν εἰς τὴν ψυχὴν μου·
 Τί ἔκαμες τὰ εὐγενῆ αὐτὰ αἰσθημάτά μου;
 Τί ἔκαμες, τί ἔκαμες τὸν τόσον ἐρώτά μου
 *Ω! διατί με ἄφησες; ἡ μόνη καί βαθεῖα
 Ἰδοῦ τῶν ἀπεράντων μου δυστυχιῶν αἰτία.
 Ὁ λόγος μου μὴ φίλε μου! αὐτὸς σέ παροργίσῃ
 Καί εἰς τὸ πῦρ σου ἔλαιον ὁ λόγος μου μὴ γύσῃ.
 Τὰ στήθη μου φεῦ! ἀνοιξα καί εἰς δακρύων πλήθη
 Τῆς ἀσθενοῦς καρδίας μου τὸ πένθος ἐξεχύθη.

ΟΔΟΙΠΟΡΟΣ.

Σέ βλέπω εἰς τὰ παίζοντα τῶν ὀφθαλμῶν μου φῶτα.
 Λαλεῖς; βοήν παράδοξον ἀκούω εἰς τὰ ὦτα·

(Ἀτερίζων τὴν Ραλοῦν.)

Εἰς ποῖον κῆρες οὐρανὸν αὐτὸ τὸ γλυκὺ χρῶμα
 Τὸ λάμπον εἰς τὸ γαλανὸν βαθύσχιστόν σου ὄμμα;
 Εἰς ποῖον κῆρες ἄγνωστον εἰς ὄλου; μεταλλεῖον

Τῆς ἐσπαρμένης κόμης σου τὸ διαυγές χρυσίον;
Κ' ἐκείνη τόσην καλλονὴν καὶ χάριν εἶχε τόσην.
Εἰς' ἡ Ραλοῦ; ἢ τῶν φρενῶν αἱ ζάλαι μ' ἀπατῶσιν;
ὦ φάντασμα τῆς, ὡς μωρὸν μὴ μὲ καταφρονήσης;
ὦ σὺ! ἀφ' οὗ μ' ἐμώρανες, ὦ σὺ μὴ μὲ ἀφήσης.

(Ἀποχωρεῖ.)

(Ἡ Ραλοῦ μετὰ σπασμωδικῶν χειλέων.)

Μὲ φωνᾶς παραφροσύνης
Μὴν ἀπὸ τὰ χεῖλη χύνης·
Ἦς σου λόγος εἶναι μία
Ἠληγὴ στήθους μου βαθεῖα·
Σκέπην θέλησε νὰ ρίψης
Εἰς τὸν φόνον μου ἐπάνω,
Μὴν ἀπὸ σπασμώδεις τύψεις
Συνειδότης ἀποθάνω.

(Ὁ Ὀδοιπύρος ἐπιστρέφει καὶ ἀτερίζων πρὸς τὴν Ρα-
λοῦν δακρυσμέγα ὄμματα λέγει.)

Τὸ βράδυ ὅταν 'ς τὸ βουνὸν τὸ ἀηδόνι ψάλλῃ
Κ' ἀντίκρυ σου τὸν τάφον μου ἰδῆς 'ς τὸ περιγιάλι,
Σταμάτησε... τὰς πρώτας μου ἡμέρας ἐνθυμήσου
Εἰς τὰ βουνά ὅταν κ' ἐγὼ ἐγύριζα μαζὺ σου.

Ὅποταν εἰς τὴν θάλασσαν βρυβοῖ τὸ κύμα,
Εἰς τοῦ νεκροῦ σου ἔραστοῦ σταμάτησε τὸ μνήμα·

Τὸ κύμα δὲν στενάζει·

Στενάζει δυστυχῆς ψυχὴ, καὶ σὲ ζητεῖ καὶ κράζει.
Φωσφόρου φλόγας ἂν ἰδῆς καὶ λάμπην χρυσοῦν ἄλλην
Ἐν τὰ χόρτα τοῦ μαρμάρου μου... σταμάτησε καὶ πάλιν·
Ἐκ τὸν τάφον ἢ ὄχρᾶ σκιά μου ἀναιθαίνει·
Σὲ βλέπει καὶ ἡ θεὰ σου τὴν τέρεπει, τὴν εὐφραίνει.

(Ἀποχωρεῖ.)

(Ἡ Παυλοῦ μετὰ μαριώδους λύπης τρέχουσα
κατόπιρ του.)

Σφάξε με κ' ἐλέησέ με·

Σφάξε με καὶ λύτρωσέ με·

Σβύσε εἰς τὰ αἵματά μου

Τὸν πυρώδη ἔρωτά μου.

Εἰς τὰ ἔγκατά μου καίων

Καὶ χωρὶς ἐλπίδα πλέον

Εἶναι πῦρ ὁποῦ εἰς μόνην

Τάφου σβύνεται τὴν κόνιν.

(Πίπτει λειποθυμοῦσα.)

ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΤΕΤΑΡΤΗΣ ΠΡΑΞΕΩΣ.

ΠΡΑΞΙΣ ΠΕΜΠΤΗ.

(*Ἡ σκηνὴ παριστᾷ τὸ κελλον τοῦ Ὀδοιπόρου*).

ΣΚΗΝΗ Α΄.

ΠΑΙΣΙΟΣ ΚΑΙ ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ.

ΠΑΙΣΙΟΣ.

Ὅ νοῦς του, Θεοδόσιε, συνῆλθε παρ' ἐλπίδα·
Συνεσταλμένον πρό μικροῦ καὶ ἥσυχον τὸν εἶδα·
Πῶς εἶχεν ἐλθισμάνησε τὰ λογικὰ χαμένα·
Δέν ἐνθουμείται τίποτε ἀπὸ τὰ περατμένα·
Πλὴν αὔξησαν ἡ λύπη του καὶ ἡ μελαγχολία·
Εἰς τὴν ζωὴν δέν τὸν κρατεῖ ζωῆς ἐπιθυμία·
Φοβοῦμαι, Θεοῦ δάκτυλος ἂν δέν θαυματουργήσῃ,
Μὴν ἀπὸ ἄκραν λύπην του αὐτόχειρ καταντήσῃ...
Ἄλλ' ἔρχεται... κλονούμενα ἰδέ τὰ βήματά του·
Τὸ μέτωπόχ του ἔβλεψεν ἡ ὄψις τοῦ θανάτου.

(*Ἀποχωροῦσι.*)

Σ Κ Η Ν Η Β'.

ΟΔΟΙΠΟΡΟΣ.

Τῶν ματιῶν μου τὸ φῶς ὅλον ἔσβυσε ἔς τὰ δάκρυά μου·
 Ἡ σκιά τῆς μαύρης λύπης κάθεται ἔς τὰ βλέφαρά μου·
 Σάν τὴν κύτρινην λαμπράδα ὅταν κίεται καὶ λυώνει,
 Ἡ πολύπονη ζωὴ μου εἰς τὰς φλόγαις τελειώνει·
 Φύλλ' ὠχρὸ καὶ μαρμαμένο, ἔς τὴν κοιλάδα τοῦ κλαυθμῶνος
 Τί γυρεύω ;... πάρετέ με τρικύμια τοῦ χειμῶνος!...

(Ἔρο.λόγιον κτυπᾶ μακρόθεν.)

Κτυπᾶ ἡ ὄρα... ἡ φωνὴ τοῦ χρόνου μᾶς φωνάζει·
 Νὰ τρέξωμεν ἔς τὰ σκοτεινὰ κατόπιν τοῦ μᾶς κράζει·
 Ποῦ τρέχομεν ; εἰς τῆς ζωῆς καθήμενοι τὴν πύλην
 Ἐμπρὸς ὀπίσω βλέπομεν τὸ ἄῤῥυλον, τὴν ὕλην·
 Ἀπὸ τί χάος ἤλθαμεν !... τί χάος μᾶς προσμένει !...
 Κτυπᾶ ἡ ὄρα... ὡς αὐτὴ ὁ ἄνθρωπος πηγαίνει.

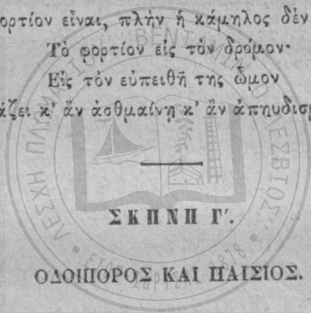
(Ἐβγάλλει ἀπὸ τὸν κόλπον τοῦ πυροβόλου.)

Ἡ ὑπαρξις... ὁ θάνατος... ἰδοὺ οἱ δύο δρόμοι...
 Ὁ πρῶτος λύπαι ταραχαί, περισπασμοὶ καὶ τρόμοι·
 Ὁ δεύτερος ἀνάπαυσις... ἀλλ' ἡ αἰωνιότης,

Τοῦ μέλλοντος τὸ ἄδηλον καὶ ἡ ἀβεβαιότης,
 Αὐτὸ 'ς τὰ χεῖλη τοῦ κρημοῦ τὸν ἄνθρωπον βαστάζει...
 Τί τρέμεις τῆς στιγμῆς, υἱέ!... ὁ νοῦς σου τί διστάζει;...
 Τὸ παραπέτασμά 'νοιξε καὶ τῆς ἀνοιγομένης
 Σκηνῆς ἰδέ τ' ἀπόκρυφα καὶ μὴ ὀπίσω μένης.

(Παῖσιος ἐμβαίνων.)

Ἡ ζωὴ φορτίον εἶναι, πλὴν ἡ κάμηλος δὲν ρίπτει
 Τὸ φορτίον εἰς τὸν δρόμον·
 Εἰς τὸν εὐπειθῆ τῆς ὄμων
 Τὸ βαστάζει κ' ἂν ἀσθμαίνῃ κ' ἂν ἀπνηυδισμένη πίπτῃ.

(Ὁ Ὀδοιπόρος ρίπτων κατὰ γῆς τὸ πυροβόλον καὶ ἀφινόμενος εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ Παῖσιου.)

Ἄπο τύφει συνειδότης ἡ καρδιά μου σπαραγμένη,
 Ζῆ κι' ἂν ἦν' εἰς δέκα μέρη ἀπὸ ξίφος χωρισμένη·
 Ἄλλὰ ζῆ καθὼς τὸ φίδι,

Ὅπου καὶ κοπὲν εἰς τρία,
Τρεμοσεύεται καὶ δίδει

Ζωῆς πρόσκαιρα σημεῖα...

Χιλιόθραυστον καθρέπτῃ ἢ ψυχῇ μου ὁμοιάζει

Ὅστις ὅλα συγχισμένα εἰς τὸ φῶς παρουσιάζει.

Φοβοῦ τὴν μαύρην λύπην μου... φοβοῦ τὸ λογικόν μου..

Οἱ στοχασμοί μου στάθησαν εἰς τὸν ἐγκέφαλόν μου·

Τοῦ βάλτου τὸ στεκόμενον νερόν γεννᾷ θανάτους...

ὦ! θέλησε τοὺς λόγους μου ν' ἀκούσῃς ταῦς ἐσχάτους·

Ὁ ὕπνος χωρὶς ὄνειρα ὁπόταν μὲ στερήσῃ

Τὸ φῶς τῶν ὀφθαλμῶν μου,

Δέν θέλω ἀναστεναγμούς κάνεις νὰ μὲ συγχίση

Ἐν τὸν νεκροκράββατόν μου ..

Εἰς τὴν ὁδὸν κ' εἰς τὴν σκιάν ὁπόταν ἀποθάνω

Πλατάνου ὅστις γέρασε,

Τὰ κόκκαλά μου θάψε σύ καὶ γράψε σύ ἐπάνω

«Ὁ Ὀδοιπόρος πέρασε.»

(Δίδων εἰς τὸν Παῖσιον ἔγγραφα τινα.)

Καθὼς εἰς μνήματος λευκοῦ πετρογλυμένην πλάτῃν

Ὅλίγα μαῦρα γράμματα

Εἰς τὰ μνημεῖα προσηλωθῶν κένεναν διαβάτῃν,

Ἐν αὐτά μου τὰ συγγράμματα

Ὅλιγον ἄς προσηλωθῆ τὸ φιλικόν σου ὄμμα,
Ὅποταν χῶμα, εἰς τῆς γῆς ἀποτεθῶ τὸ χῶμα*

ΠΑΙΣΙΟΣ.

Ὅποια πολυνέφελος καὶ μαύρη φαντασία!
Καὶ ποῖα διαλογισμῶν καὶ λόγων τρικυμία!

(Ὁ Ὀδοιπόρος καθήμενος πλησίον τοῦ Παΐσιου.)

Τοῦ Πλάτωνος τὸν Φαίδωνα κρατῶν ποτὲ ὁ Κάτων
Ἀπέθανεν ἠρωϊκῶς τὰ σπλάγχνα του σπαράττων.
Τὰς θύρας τοῦ θανάτου μου, ὦ πάτερ μου! πρὶν κρούσω,
Περὶ Θεοῦ ἐπιθυμῶ τὰς γνώμας σου ν' ἀκούσω.
Αὐτὸς ὁ μέγας οὐρανὸς ὁ ἀστροφωτισμένος
Ὡς πολυέλαιος ναοῦ μὴ συντριφθῆ καὶ σβύσῃ;
Ὡς ἔρημον μονόξυλον ριφθὲν μακρὰν λιμένος,
Εἰς τοῦ κενοῦ τὸ ἀχανές ἢ γῆ μὴ ναυαγήτη;
Θεὸς ὑπάρχει;

(Ὁ Παῖσιος μειδιῶν.)

Εἰς ὑγρὰν παλάμην τὸ παιδίον
Φυσᾷ καὶ σαπωνόχρυσος γλαυκὴ γεννᾶται σφαῖρα.
Καὶ ταύτην διὰ τοῦ μικροῦ φυσήματος τοῦ σεῖον,
Βαστάζει φωτολάμπουσαν καὶ παίζει ἔς τὸν ἀέρα.

Ὁμοίως πνεύσας ὁ Θεὸς ἐποίησε τὴν πλάσιν,
 Καὶ ἡ πνοή του τὴν κρατεῖ ὡς εἰς ἐδρασίαν βάσιν.
 Ἄκτινολάμπει ἔμπροσθεν ὁμοῦ ὡς δίσκον φέρων
 Τῆς κεφαλῆς του φαινὸν
 Αὐτὸν τὸν μέγαν οὐρανὸν,
 Τὸν κλείοντα τὴν λάμπουσιν κονίαν τῶν ἀστέρων.
 Τὴν λάμπσιν τοῦ προσώπου του ἀγροῦ εἰς τοὺς χιλιούς

Ἐχάραξεν ἡλίου,

Ὡς βασιλεὺς τῆς κτίσεως, ὡς βασιλεὺς χαράττων
 Ὠραίαν τὴν εἰκόνα του ἐπάνω νομισμάτων.

ΟΔΟΠΟΡΟΣ.

Ἄλλ' ὀφθαλμὸν προνοίας του ἀναζητῶ εἰς μάτην
 Εἰς τὰ τῆς κτίσεως αὐτὴν τὴν ὥρην τὴν ἐσχάτην.
 Ἄν ὄμμα του ἀκοίμητον τὰ πάντα διαπάττη
 Δικαιοσύνης εἰς τὴν γῆν πῶς στάθμην δὲν φυλάττει;
 Πῶς εἰς αὐτὴν δὲν φαίνεται οὐδέ τις ἄρμονία,
 Καὶ οὐδὲ νοῦς τις κυβερνῶν τὴν φύσιν, τὰ στοιχεῖα;
 Πῶς ἡ κακία εὐτυχεῖ, τιμᾶται καὶ κομπάζει;
 Πῶς ἄδοξος καὶ δυστυχῆς ἡ ἀρετὴ στενάζει;

ΠΑΙΣΙΟΣ.

Ἐμβλέπει δύο κόσμους πᾶς ὁ ἔχων σώων φρένα,

Αἰώνιον, ἀπέραντον, ἀόρατον τὸν ἕνα,
 Καὶ ὀρατὸν τὸν ἕτερον· ἀλλ' ὅπως τοὺς γνωρίσῃ
 ἠθέλησεν εἰς τὸν θνητὸν ὁ Πλάστης νὰ δωρήσῃ
 Τὰς ἀόρατους ὀρατὰς ἐντὸς κ' ἐκτὸς αἰσθήσεις·
 Εἰς δύο τὸν διήρεσεν ἀντικειμέναις φύσεις·

Ἡ ψυχικὴ καὶ αἴθερος εἰς τοὺς χυδαίους μόνον
 Ἀποστρεφίται βαθμηδὸν τὸν νοερόν της τόνον·
 Ἄλλ' εἰς ἐμέ φωταβολεῖ ὡς ἄστρον χωρὶς δύσιν·
 Ἄλλ' εἰς ἐμέ ὡς κάτοπτρον ἀντανακλᾷ τὴν κτίσιν·
 Ἄλλὰ περιφερόμενον τὸ βλέμμα τοῦ νοῦς μου
 Ὅτι ἀόρατα, ὡς τὰ ὀρατὰ, ἐκτὸς ἐντὸς τοῦ κόσμου,
 Σειρᾶν εὐρίσκει αἰτιῶν καὶ ἀποτελεσμάτων,
 Τὸ ἀφθαρτὸν εἰς τὴν φθορὰν τῶν ὀργανισμῶν,
 Τὴν ἔντεχον ἀπλότητα ὑπὸ τὸ σύνθετόν των
 Τὴν κεκρυμμένην τάξιν τῶν ὑπὸ τὸ ἄτακτόν των,
 Μίαν καὶ μόνην κίνησιν εἰς ὅλας τὰς κινήσεις,
 Μίαν καὶ μόνην θέλησιν εἰς ὅλας τὰς θελήσεις.

Μὴ βλέπων οὕτω καθὼς σὺ τὸ σύμπαν ὑπὸ σκότος,
 Δὲν εἶναι, λέγω, γέννημα τυφλοῦ συμβεβηκότος,
 Ἄλλ' ἔντεχνος ἐνέργεια πνευματικῆς αἰτίας,
 Μεγάλῃ πόλιν τοῦ Θεοῦ, πολίται τῆς ὁποίας
 Αἰ πλάσεις εἰν' αἱ νοεραὶ, καὶ μόνῃ νομοδότης

Ἡ μία ἡ ἀπέραντος καὶ ἀγαθὴ Θεότης.

Ἄφ' ἧς στιγμῆς τοῦ σύμπαντος μερίς ἐθεωρήθη
 Καὶ εἰς τὴν πόλιν τοῦ Θεοῦ ἐπολιτογραφήθη,
 Φεγγαβολεὶ οὐράνιος λαμπὰς εἰς τὴν ψυχὴν μου,
 Ὡς εἰμυκρμένης δὲν φρονῶ συμβάν τὴν ὑπαρξίν μου·
 Τοῦ θείου μου προορισμοῦ γνωρίζω τὴν ἀξίαν,
 Καὶ δὲν ἀνήκω εἰς γονεῖς, εἰς ἔθνος, κοινωνίαν,
 Καὶ εἰς ἓν μόνον μέρος γῆς, καὶ εἰς ἓν ὄντων εἶδος·
 Πολίτης εἶμαι γενικῶς τῆς γενικῆς πατρίδος·
 Ἡ τάξις, ἡ ἐντέλεια τοῦ βλεπομένου κόσμου.
 Ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος καὶ κύριος σκοπός μου·
 Ἄν τῆς μεγάλῃς πόλεως ἐπάπειλῶν τὴν τάξιν
 Ζητήσῃ τύραννος αἰσχρὸς παράνομόν μου πράξιν,
 Πενία, φυγὴ, θάνατος, καὶ ἂν μὲ περιμένῃ,
 Πενίαν, φυγὴν, θάνατόν, ἢ σὰρξ μου ὑπομένει.

(Ὁ Ὀδοιπὸρος μετὰ κόμης ὀρθῆς.)

Τὴν μαύρην φαντασίαν μου ὁ λόγος σου ἐξάπτει
 Καὶ θείου ἐνθουσιασμοῦ πυρκαϊάν ἀνάπτει...
 Ὑπάρχει λοιπὸν ἡ φυγὴ ἀθάνατος οὐσία ;
 Νοὸς φρονίμου εὔρεμα εἶν' ἡ ἀθανασία ;

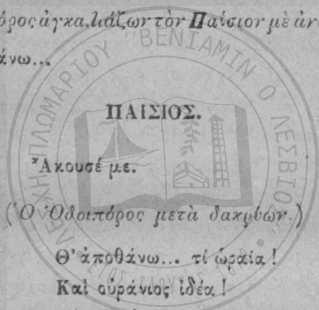
(Ὁ Παῖσιος μετ' ἐνθουσιασμοῦ.)

Ψυχὴ! ἐκτὸς τῆς γῆς αὐτῆς ὡς ἄστρον θ' ἀνατείλῃς·
 Δέν εἶσαι ἀποτέλεσμα τεχνουργημένης ὕλης·
 Τὸ πῦρ σου, τὸ αἰσθάνομαι, τὸ μέτωπόν μου φλέγει·
 Ναί, εἰς' ἀθάνατος... φωνὴ κουφία μὲ τὸ λέγει·
 Ἄπο τὴν πρὸς τοὺς οὐρανοὺς συχρὴν ἀνύψωσίν σου
 Τεκμαίρομαι οὐράνιον καὶ τὴν καταγωγὴν σου·
 Θνητὴ ἂν ἦσαι στόχασμούς πῶς τίκεις ἀθανάτους
 Κ' ἐκπλήττεις τοὺς αἰῶνας;
 Καὶ τοῦ πανσόφου ἐξηγεῖς Θεοῦ τοὺς ὑπερτάτους
 Καὶ νόμους καὶ κανόνας;
 Θνητὴ ἂν ἦσαι, διὰ τὸ ἀσθενές μου σῶμα,
 Ἐνῶ εἰς ἐλαφρόπτερον βαρυκοιμᾶται στρῶμα,
 Σὺ ἀγρυπνεῖς καὶ τρέχουσα εἰς πτέρυγας ὄνειρου,
 Κυσοφορεῖς συλλογισμούς ἐν μέσῳ τοῦ ἀπείρου.
 Εἰς τὴν ἐνδόμουχον, θνητέ, πεποίθησίν σου μείνε
 Προσκαίρου ἐξορίας γῆ, ὁ κόσμος αὐτὸς εἶναι,
 Τὸ δῶμα τοῦ Δημιουργοῦ ὁ οὐρανὸς πατρίς σου,
 Τῆς ἄλλης τῆς παντοτεινῆς κ' εὐδαίμονος ζωῆς σου,
 Αὐτ' ἡ ζωὴ μικρὸν συμβάν καὶ στιγμιαία φάσις·
 Ὁ θάνατος ἡ ἀληθὴς καὶ ἡ μακρὰ σου στάσις...
 Ὅποιους ρίγους ἠδονῆς θὰ αἰσθανθ' ἡ ψυχὴ σου

Ὡς πάχνης ὅταν ὕφσσμα διαλυθ' ἡ ζωὴ σου,
Καθὼς τὸ παραπέτασμα ὁ Κύριος ἀνοίξῃ,
Τῆς ἀληθείας ὁ Θεὸς καθὼς τὸ φῶς σέ δείξῃ
Καὶ σέ εἰπῇ· »τὸ ἔνδυμα παραίτησε τῆς πλάνης.
Τὴν ὄρχσίν σου μετ' ἐμοῦ ἔλθέ νὰ συνευφράνης«.

(Ὁ Ὀδοιπόρος ἀγκαλιᾶζων τὸν Παισίον μετὰ ἀγαπιλητί)

Θ'... ἀποθάνω...

(Ὁ Ὀδοιπόρος μετὰ δακρυβῶν.)

Θ' ἀποθάνω... τί ὠραία!

Καὶ αὐράνιος ἰδέα!

Θὰ τὴν ἀπαντήσω πάλιν

Εἰς δημιουργίαν ἄλλην·

Θέλω τὴν εἰπεῖ ὅποῖαν

Εἶχα πρὸς αὐτὴν λατρείαν...

Ἄν αὐτὴ μὲ συγχωρέσῃ,

Ἄν πλησίον τῆς μὲ θέσῃ,

Ποῖα τότε ἡδονή!...

Μεταξὺ τῆς αἰωνίας
Ἑμψοδίας κ' εὐωδίας
Καὶ τῆς λάμψεως ἀπειρών
Καὶ ἀστέρων καὶ φωστήρων
Ἐνωμένοι κατὰ πρῶτον
Εἰς παράδεισον ἐρώτων!
Τρέμει .. τρέμ' ἡ ὑπαρξίς μου...
Σβύνεται ἡ ὄρασίς μου...
Καὶ μὲ κόπτετ' ἡ φωνή.

(Ἐκβάλλων ἐκ τοῦ κόλπου τοῦ χειρίδιον κτυπᾶται.)

ΠΑΙΣΙΟΣ.

Ἐπληρώθη! .. τρέχω, τρέχω νὰ τὸν φέρω συνδρομήν.

(Βλέπων τὴν Ραλοῦν ἐρχομένην.)

Σὺ βοήθει τον εἰς ταύτην τὴν ἐσχάτην του στιγμὴν.

(Ἀποχωρεῖ.)

ΣΚΗΝΗ Γ'.

(Ὁδοιπόρος μετ' ὀφθαλμῶν κεκλεισμένων πρὸς τὸν
Παῖσιον φεύγοντα.)

Ἔπεσα εἰς ἀμαρτίαν· πάτερ μου! συγχώρησέ με.

(Ἡ Ρα.λοῦ ἐκπέμπουσα κραυγὴν εἰς τὴν θέαν τοῦ
Ὁδοιπόρου.)

Ἐπληρώθη!... ἀποθνήσκει! οὐρανέ κεραύνωσέ με!

(Πίπτει χαμαὶ πλησίον του κλαίονσα.)

Νεκρὰ ἤμην εἰς τὸν νοῦν του· αὐτὸς ὅμως ἀποθνήσκει
Καὶ πλησίον μου ἐκπνέει ὅταν ζωντανὴν μ' εὕρισκῃ.

(Ὁ Ὁδοιπόρος ἀκούων τὴν φωνὴν τῆς Ρα.λοῦς.)

Φωνὴ ποῖα εἰς τὰ βῆθη τῆς ψυχῆς μου ἀντηχεῖ
Καὶ εἰς τὴν ζωὴν μὲ φέρει.

ΡΑΛΟΥ.

Ἐγὼ εἶμαι δυστυχῆ!

Ἡ νεκρὰ μελλόνυμφός σου ἢ νεκρὰ σου ἐρωμένη
Ζῆ καὶ τὸ ψυχρόν σου στῆθος εἰς τὸ στῆθος τῆς θερμαίνει.

(Ὁδοιπόρος ἀνοίγων τοὺς ὀφθαλμούς·).

Ὁνειρον Ῥαλοῦ δὲν εἶσαι; εἶς' ἐσύ, ἐσύ ἐμπρός μου;
Σὲ κυττάζω καὶ φοβοῦμαι μὴ μὲ ἀπατᾷ τὸ φῶς μου.

ΡΑΛΟΥ.

Γνώρισέ με· εἰς τὰ ξένα ξένη ἔζων τόσον χρόνον,
Κ' εἰς τὰ ξένα τῆς ψυχῆς μου περιέφερα τὸν πόνον.

ΟΔΟΙΠΟΡΟΣ.

Φεῦ! δὲν δύναμαι ἀκόμη ὅτι ζῆς νὰ τὸ πεισθῶ,
Τρέμω μὴν ἐξαίφνης φύγης κ' εἰς τὸ σκότος βυθισθῶ.

ΡΑΛΟΥ.

Εἰς τὴν μνήμην σου κάνεις μου χαρακτηρ καὶ ἂν δὲν μένη,
Σώζεται εἰς τὸν λαιμόν μου ἢ εἰκὼν σου κρεμασμένη·
Τῆς καλῆς ἀνοίξεώς μου ἂν δὲν σώζω ἴχνος πλέον. ..
Κἂν διάκρινε τὸ δεῖγμα τῆς στοργῆς σου κ' ἐμὲ πλέον.

ΟΔΟΙΠΟΡΟΣ.

Ἡ εἰκὼν μου!.. ἔς τὸν ὠραῖον τράχηλόν της τὴν φυλάττει!
Τῆς ἀγάπης της τὸ δεῖγμα!.. ὀφθαλμοί! μὴ μ' ἀπατάτε,
Καὶ ἂν ἦν' αὐτὸ ἀπάτη

Ἄπ' αὐτὴν μου τὴν ἀπάτην, ὀφθαλμοί, μὴ μ' ἀποσπᾶτε.

Ἡ Ραλοῦ μου! ἡ Ραλοῦ μου! τὸ οὐράνιον τῆς ἡθους,
 Ἡ μορφή τῆς... ἡ φωνή τῆς... τὴν ἀναγνωρίζω τώρα·
 Ὅσον τὸ θερμόν τῆς πίπτω στῆθος·

Μακαρία τῆς θανῆς μου καὶ τῶν πόνων μου ἡ ὄρα!

(Ἐναγκαλιζόμενος αὐτήν).

Ραλοῦ μου! ἐρωμένη μου! πιστή μου ἐρωμένη!

ΡΑΛΟΥ.

Ραλοῦ του! ἐρωμένη του! στιγμή εὐτυχισμένη!
 Στιγμή πικρά! μὴ λέγεις με «Ραλοῦ μου» ἡ φωνή σου·
 Σπυράττει στῆθος, κρύψε με τὰ βέθη τῆς ψυχῆς σου.
 Μὴ λές, Ραλοῦ! ἡ λέξις σου αὐτὴ μὲ θανατόνει·
 Ἀφότου δὲν τὴν ἤκουσα παρῆλθον τόσοι χρόνοι.

ΟΔΟΙΠΟΡΟΣ.

Εἰς αὐτὴν τὴν τερπνὴν ὥραν, πλάστα μου! ἂν ἀποθάνω
 Εἰς τὸ στῆθος τῆς ἐπάνω

Κ' εἰς τοὺς κόλπους τῆς ἀφήσω τὴν πνοὴν καὶ τὴν φωνήν!
 Ὁ Παράδεισός σου θέλει ἔχει τόσην ἡδονήν;

(Πρὸς τὴν Ραλοῦν).

Θέλω νὰ σὲ παραστήσω ποίαν τέρψιν δοκιμάζει,
 Χαρὰν ποίαν ἡ ψυχὴ μου! ποῖον ἐνθουσιασμόν,

Ἄλλὰ καὶ ὁ νοῦς σαλεύει καὶ ἡ γλῶττις δὲν ἐκφράζει
Τοῦ νοῦς τὸν στοχασμὸν.

ΡΑΛΟΥ.

Φεῦ! ποία, φίλε μου γλυκέ! θανατηφόρος μοῖρα
Παρέδωκε τὴν μάχαιραν εἰς τὴν σκληρὰν σου χεῖρα!

ΟΔΟΙΠΟΡΟΣ.

Τὸν θάνατόν μου εὐλόγω, ἂν χρεωστῶ εἰς τοῦτον
Τοσαύτην σου συμπάθειαν καὶ οἰκτόν σου τοσοῦτον.
Μὲ συγχωρεῖς;

ΡΑΛΟΥ.

Ἐμπόρεσα στιγμὴν νὰ σέμισήσω;
Ὅργην ποτέ νὰ αἰσθανθῶ ἢ νὰ μνησικακήσω;
Τὰ σπλάγχνα μου ἠμπόρεσα εἰς ἔχθραν νὰ βιάσω;
Νὰ συγχωρήσω πῶς ζητεῖς πρὶν νὰ καταδικάσω;
Θρηνεῖς;

ΟΔΟΙΠΟΡΟΣ.

Ἐζήσαμεν καιροὺς καὶ χρόνους χωρισμένοι
Καὶ τώρα ὅταν μὴ στιγμὴ νὰ ζήσω δὲν μέ μένη,
Καὶ τώρα ἐνονόμηθα!

ΡΑΛΟΥ.

Ἐφρόνου εὐτυχίαν,
Θεοῦ μακκρίοτητα, Θεοῦ εὐδχιμονίαν
Νά πνέω τὴν αὐτὴν πνοὴν ὁποῖαν καὶ σὺ πνέεις,
Νά χιρίρωμαι ἂν χαιρέσῃ, νά κλαίω ἂν κλαίῃς.
Ἐὰ σχέδιά μου σήμερον ἡ τύχη ἀνατρέπει,
Νεκρὸν εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς ἡ φίλης σου σὲ βλέπει.

ΟΔΟΗΡΟΣ.

Ὁ ἔρωσ τῆς πατρίδος μου μετέβαλε τὰ πάντα
Καὶ εἰς ἐμέ ὀδυνηρὰ ἐπέφερε συμβάντα·
Αὐτὸς, αὐτὸς μ' ἐβασε σκληρὸς πρὸς σὲ νά γίνω
Κ' εἰς τοῦ θερμοῦ σου ἔρωτος τὸ πῦρ, ψυχρὸς νά μείνω·

Πιστὴ μου ἐρωμένη!

Ἄπ' ἀδελφὸν καὶ φίλον σου στενὸν ἀδικημένη·
Δὲν ἦμην φίλος ἄφιλος... πλὴν ταραχώδη πάθη
Ἐν ὄσφ' ἔζων ἔσειαν τῶν σπλάγχων μου τὰ βέθη·
Αἰσθάνομαι τὸ πταισμά μου καὶ ἡ συνειδήσις μου
Αὐτὴν τὴν ὥραν γίνεταί ἡ μᾶστιξ τῆς ψυχῆς μου.

(Ψυχροβμερος.)

Πλὴν προβαίνει τοῦ θανάτου εἰς τὸ στῆθος μου τὸ ψῦχος.

ΡΑΛΟΥ.

Ἄντλησε ζωὴν καὶ θέρμην εἰς τὰ στήθη τὰ θερμά μου.

ΟΔΟΙΠΟΡΟΣ.

Τῆς φωνῆς σου μόλις φθάνει εἰς τὰ ὦτά μου ὁ ἦχος ..

ΡΑΛΟΥ.

Ἡ φωνή σου βραδύει καὶ εἰς τὰ ἐνδύμυχά μου.

ΟΔΟΙΠΟΡΟΣ.

Ἄμαυροῦνται κατ' ὀλίγον, σβύνονται οἱ ὀφθαλμοί μου!..

ΡΑΛΟΥ.

Εἰς τὴν χεῖρά μου στηρίζου.

ΟΔΟΙΠΟΡΟΣ.

Τὴν ἀφήν... ἀποστεροῦμαι

(Ἡ Ρα.λοῦ νεκρασπαζομένη τὸν Ὀδοιπόρον).

Εἰς τὸ στόμα σου κενοῦται ζωογόνος ἡ ψυχὴ μου.

Λαβὲ τὴν, νεκρέ! καὶ ζῆσε.

ΟΔΟΙΠΟΡΟΣ.

Εἰς τὰ χεῖλη σου... νεκροῦμαι.

ΡΑΛΟΥ.

Θάλπων με ψυχροῦσαι ὅλος.. θάλπουσά σε ὅλη καίω,
Καί τοῦ στήθους μου τὴν φλόγα δὲν νικᾷ ὁ παγετός σου.

ΟΔΟΙΠΟΡΟΣ.

Ἄποθνήσκω... τὴν πνοὴν σου καὶ τὸν μῦθον ἀναπνέω
Τοῦ νεκροφιλήματός σου.

(Ἀποπνέει)

(Ἡ Ραλοῦ ἀποσπασμένη ἀπὸ τοῦ νεκροῦ.)

Τὸ φῶς μου ἐσβύσθη,

Τὸ πνὲς σκοτίσθη.

Σηκώσατέ με,

Βιστάξετέ με.

Ἡ λύπη κόπτει τὰ ἥπατά μου·

Μὲ φέρει φλόγας τὸ φῆρεμά μου.

Ἐπάρετέ το .

Ἀΐήσατέ το .

Φαιδρούς θέλω τόπους,
Ἄλλου φέρετέ με...
Δέν θέλω ἀνθρώπους,
Σκληροί, ἄφετέ με...
Τί κάμνετ' ἐλάτε,
Ποῦ πάτε; ποῦ πάτε;
Λαλεῖτε, λαλεῖτε,
Θρηνεῖτε, θρηνεῖτε...
Σιγάτά! σιγάτε!
Κλαυθμούς μ' ἀποσπάτε...

(Πίπτει κεραυνόβλητος καὶ ἀποθνήσκει.)

ΣΚΗΝΗ Δ'.

ΠΑΙΣΙΟΣ ΚΑΙ ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ

(Θεοδόσιος δεικνύων τὸν Ὀδοιπόρον).

Εἰς τὴν εἰκόνα τοῦ νεκροῦ γαλήνη ἐπεχύθη·
Τὸ σκότος τοῦ προσώπου του εἰς λάμψιν μετεβλήθη·
Καθ' ἣν στιγμήν ἀνοίγεται ἡ οὐρανία θύρα,
Τὸν ἀληθῆ του ὁ θνητὸς λαμβάνει χαρακτῆρα.

(Παίσιος πλησιάζων πρὸς τὸν νεκρὸν τοῦ Ὀδοιπόρου)

Τοιαύτη ἀπὸ ἄνθρωπον πνοή δὲν ἐξεχύθη·
Ὡς ἥλιος λαμφοβολῶν ἀπὸ ἀκτίνων πλήθη
Τὸ μέτωπόν του ἔπληθεν ἀπὸ λαμπρᾶς ιδέας,
Καὶ τὰς ἐνέδυε στολᾶς ποικίλας καὶ ὥραιας.

Πλησιάζων πρὸς τὴν Ραλοῦν καὶ β.λέπων αὐτὴν νεκράν·

Τοιαῦτα τέλη φέρουσι τοικύτας οἰκτρὰς λύσεις
Αἱ τῶν ἀκράτων καὶ σφοδρῶν παθῶν ὑπερχειλίσεις!

Τὸ ἄνθος μαραίνεται,
Τὸ φύλλον ξηραίνεται,
Ὁ κόσμος περνᾷ,
Καὶ μόνος ὁ θάνατος
Ἐπλάσθη ἀθάνατος·
Αὐτὸς δὲν γερνᾷ.

(Πίπτει τὸ παραπέτασμα).

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΟΔΟΙΠΟΡΟΥ.

ΜΝΗΜΟΣΥΝΑ.

ΔΙΣΜΑΤΑ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΒΑΛΑΩΡΙΟΥ

Λευκαδίου.

Ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ

Ο ΚΟΡΑΗΣ.

1861

ΕΘΝ. ΠΛΩΜΑΡΙΟΥ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ

Κ. ΜΗΛΙΑΔΟΥ καὶ Σ. ΗΓΝΑΤΙΔΟΥ,

1885

ΑΙΜΙΛΙΩ ΤΩ ΤΥΠΗΛΛΩ

Ο ΥΙΟΣ ΑΥΤΟΥ

Ἀνατίθηςιν.

Αιμίλιε!

Ὅτε μετὰ μακρὰν ἀποδημίαν προσωρμίσθην εἰς τὰς πατρικὰς σου ἀγκάλας, τὸ μέτωπόν μου ἦτο αἰθριον ἢ καρδία μου, πλήρης αἵματος καὶ ζωῆς, ἐσπίρτα ἐπὶ τοῦ στήθους σου, ἵνα σὲ δείξῃ τῇ χαρᾷ της· τὸ μείδιον ἀρέτε. Ἄλλε πάντοτε ἐπὶ τῶν χειλέων μου.

Οἱ χρόνοι παρέρχονται καὶ ὁ θάνατος ἐχάραξεν ἤδη ἐπὶ τοῦ μετώπου μου τὰς πρῶτας του ρυτίδας. Ἡρπασεν ἀριστερῶς ἀπὸ τῶν χειλέων μου τὸ πρῶτον ἄρθρον τῆς ἀγάπης μου!... Αἰσθάνομαι ἀκόμη ἐπὶ τῆς καρδίας μου ὅλον τὸ βῆρος τοῦ χόματος, τὸ ὁποῖον ἐξήρξα ἐπὶ τῆς Μαρίας μου! Εἰς τρεῖς μῆνας ἔθαψα τὴν μητέραν μου καὶ τὸν πατέρα... Ἐμεῖρα ὄρφανός!...

Αἱ ἐπαρειαὶ αὐτῶν ἀδελφῶν καταστραφῆναι μὲ ἐπλήρωσαν καιρίως. Ἐστῆραξα ἐκ βάλου καρδίας μου ἡμέρας καθ

ρύχτα. Ἐξήντηλῃσα τὰς δυνάμεις μου. Ἦσθαρύμην τὴν χεῖρα τοῦ θανάτου σφραγίζουσας τὰ βλέφαρά μου.

Αἱ εὐχαί σου, τὰ δάκρυά σου, ἄλλα ἱερώτερα δάκρυα, μὲ ἔσωσαν ἀπὸ τοῦ ὀλέθρου καὶ ἰδὸν τώρα προσφέρω εἰς σὲ τοὺς πρῶτους παλιμοὺς τῆς ἐκ νεκρῶν ἐγερθείσης καρδίας μου.

Διερχόμενος τὸ βιβλίον τοῦτο, δὲν εἶναι ἀπίθανον, φίλτατε Αἰμιλίε, ν' μὲ ἐρωτήσης πρὸς τί τὰ μηδαμυρὰ ταῦτα στιχορρηγήματα συνέγραψα εἰς τὴν κοινὴν καθωμιλημένην γλῶσσαν, περιβάλλων αὐτὰ οὕτω πῶς χιτῶνα εὐτελέστερον τῆς ἰδίας αὐτῶν ἀξίας.

Οὔτε ἡ ἀτομικὴ μου βαρύτης, οὔτε αἱ ὑξιώσεις μου εἶναι τοιαῦται, ὥστε ν' ἀναδεχθῶ ἐνταῦθα τὴν συζήτησιν προβλήματος, τὸ ὁποῖον ἔθρος ἀκέραιον καὶ χρόνοι πολλοὶ δύνανται μόνοι νὰ λύσωσι. Μόνον σὲ λέγω ὅτι κατ' ἐμὲ δὲν ἀμφιβάλλω ἀπὸ τοῦδε ὅτι ἡ γλῶσσα τοῦ λαοῦ θέλει εἶναι ἡ γλῶσσα τῆς ρωματικῆς, δημοτικῆς ἢ λυρικῆς ποιησεῶς μας. Πρέπει μάλιστα ἐπισήμως νὰ καθιερωθῇ εἰς τὸν σκοπὸν τοῦτον ὅπως οἱ δυνάμενοι εἰσέλθωσιν ἀδιστακτικῶς εἰς τὴν πορείαν ταύτην πλουτίζοντες καὶ μορφόροντες αὐτήν.

Εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν γλωσσῶν εἶναι ἀναντιρρήτου γεγονὸς ὅτι φράσεις καὶ λέξεις καὶ ἰδιωτισμοὶ ἀφιερώθησαν ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ποίησιν. Ἡμεῖς εὐτυχέ-

στεροι τῶν ἄλλων δυνάμεθα ἀκεραία διαλέκτορ γὰ μεταχειρισθῶμεν ἐπὶ τούτῳ.

Οἱ σοφοί, οἱ λόγιοι ἄς προσπαθήσωσιν, ἄν δυνατὸν, γ' ἀρεγέλωσι τὴν ἤδη τεθρηκυῖαν. Οὔτε δύραμαι οὔτε θέλω γὰ γίνω μάρτις κακῶν.

Ἡ γλῶσσα τοῦ λαοῦ εἶναι μιᾶ. Ἡ γλῶσσα τῶν λογίων εἶναι πολυειδής· τινὲς ἐξ αὐτῶν ρίπτονται ἐκ μιᾶς εἰς τὴν ἀρχαίαν, ἄλλοι βαθμηδὸν μεταφωτενοῦσι τὰρθη καὶ τοὺς βλαστοὺς αὐτῆς εἰς τὸ νέον Ἑλληνικὸν χῶμα ἴσως ὄχι τόσο ἐπιδεκτικόν, ὅσον κοινῶς νομίζομεν, τοιαύτης καλλιμεργείας.

Ὅποιαιδῆποτε καὶ ἄν ἦναι αἱ ἐλπίδες, αἱ προσδοκλαί τῶν διεπόντων τῶρα τὴν νέαν Ἑλληνικὴν γλωσσολογίαν δὲν πρέπει κατ' οὐδένα τρόπον οὔτε γὰ θυσιάσωσιν οὔτε γὰ κερματίσωσι τὴν γλῶσσαν τοῦ λαοῦ.

Εἰς τὴν γλῶσσαν ταύτην ἐμφολόγησε τὸ ἔθρος τὸ Ἑλληνικὸν ἀπὸ Μωάμεθ τοῦ δευτέρου μέχρι Ῥήγα τοῦ Λυτρωτοῦ. Εἰς τὴν γλῶσσαν ταύτην ἐτραγώδησεν ὁ Κλέφτης ἐπὶ τοῦ Πίνδου, ἐπὶ τοῦ Κισσίου, ἐπὶ τοῦ Ὀλύμπου.

Ἄρ ἦναι καὶ ἐρείπιον, ὡς τοιοῦτον ἄς τὸ σεβασθῶμεν. Τὰ δεσμὰ, οἱ θρήνοι, οἱ διωγμοὶ, τὰ μαρτύρια, αἱ ἀπαρχονίσεις, τὰ αἵματα, αἱ παρτοῖαι καταστροφαὶ τὸ καθιέρωσαν. Ἡ ἔθρικὴ ποίησις τὸ περιέβαλε μετὰ τὸν ἄειθαλῆ

μισόν της ἰσθμῆς καὶ τὰ διαχωριζόμενα ἐκ τοσοῦτων κλο-
ρισμῶν τεμάχιά του πέσωσι κατὰ γῆς καὶ συντριφῶσι.

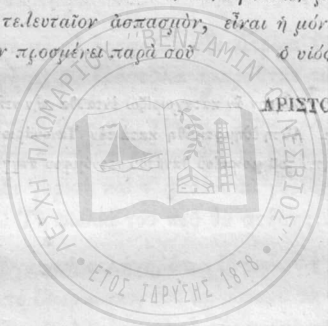
Ἀνθρώπων αὐτὸ καὶ σὺ, Ἑλλὰς ἐλευθέρα, καὶ μὴ
καταδεχθῆς τὰ περιφρορήσης τόσον τὸ ἔρδυμα τῆς πτω-
χείας σου. Μὴ καταδεχθῆς τὰ λησμορήσης τὸ ἱερὸν
σύστημα, δι' οὗ συνεννοήθησαν ἀπὸ περὶ τῶν τῆς γῆς
μέχρι τῶν κόλπων σου τὰ διασκορπισμένα τέκνα σου!

Ἡ γλῶσσα τοῦ λαοῦ δὲν εἶναι πτωχὴ, εἶναι πλα-
στικωτάτη καὶ ποιητικωτάτη. Παρέχει ἀναριθμήτους ἐν-
κολλίας εἰς τὸν ποιητὴν, εἶναι ἰδιότροπος καὶ σπανίως
μιμείται τὰς ξένας. Ἀλλὰ τὰυτὰ πρὸς οὐδὲν λογίζον-
ται ἐνώπιον τῆς ιδέας ὅτι αὕτη εἶναι ἡ μόνη ἔκφρασις
τῆς νέας Ἑλληνικῆς ποιήσεως. Ἀυτομάτως γεννηθεῖσα,
δὲν εἶναι ἔργον τῆς τέχνης ὡς ἡ τῶρα σκευαζομένη, εἶ-
ναι ὁ μόνος βλαστὸς ὁ ἐραπομείνας ἐπὶ τοῦ γηραιοῦ
δένδρου τῆς ἐθνικότητός μας. Τὸν βλαστὸν τοῦτον δι-
ετηρήσαμεν χλοερὸν μέχρι τοῦδε ποτίζοντες αὐτὸν αἷμα
καὶ χολήν. Ἦθέλει εἶναι τρομερὸν κακούργημα ἂν ἡ-
μεῖς αὐτοὶ τὸν ἀπετέμαμεν.

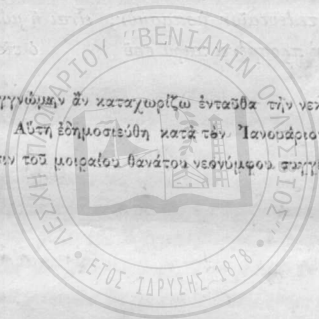
Δὲν ἐκτελοῦμαι περισσότερον. Ἦθέλησα τὰ δικαιω-
λογηθῶ μαζὺ σου καὶ ἰδοὺ ἐξωκέλλω πέραν τοῦ σκοποῦ.

Οἱ ὀλίγοι στίχοι μου δὲν ἐκπληροῦσιν οὔτε τὰς ἰδί-
ας μου ἀπαιτήσεις, πολλῶν μᾶλλον δὲν δύραται τὰ
ἐκπληρώσωσι τὰς τῶν ἄλλων. Δὲν τοὺς ἐκδίδω πρὸς

ἐπίδειξεν, τὸ ὀμνῶ. Καὶ ἂν ἄκριβός τις φίλος δὲν μ' ἐ-
 βίαζε γὰ τοὺς δημοσιεύσω ἤθελα σὲ τοὺς πέμψει χειρο-
 γράφους. Δάφρας δὲν ἀπαιτῶ οὔτε ἐλπίζω. Ἐν μόνον
 δάκρυον ἂν πέσῃ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν σου ἐπὶ τοῦ ὀνό-
 ματος ἐκείνης τὴν ὁποίαν λατρεύομεν καὶ τὴν ὁποίαν
 διατρέχων αὐτοὺς θέλεις ἀπαρτήσῃ ἐξερχομένην τοῦ
 μνήματος καὶ πλττουσαν εἰς τὰς ἀγκάλας μου ὅπως
 λάβῃ τὸν τελευταῖον ἀσπασμόν, εἶται ἡ μόνη ἀμοιβὴ
 τὴν ὁποίαν προσμένει παρὰ σοῦ ὁ νόσ σου

Ξητῶ συγγνώμην ἂν καταχωρίζω ἐνταῦθα τὴν νεκρικὴν ψῆφον
ἣτις ἔπεται. Αὐτὴ ἐδημοσιεύθη κατὰ τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1852
εἰς ἀνάμνησιν τοῦ μοιραίου θανάτου νεογύμφου συγγενοῦς μου.

ΝΕΚΡΙΚΗ ΩΔΗ.

Τὴν αὐγὴ μὲ τὴ δροσοῦλα ἐξεφύτρωσ' ἓνα ρόδο
Τὴν αὐγὴ μὲ τὴ δροσοῦλα ἐμαράθηκε τὸ ρόδο!

Γιὰ μιὰν ἀνοιξὶ μονάχα στὰ περίφανα κλαριά του
Ἐτραγοῦδησε τ' ἀηδόνι ἔκαμε καὶ τὴ φωλιά του...
Σὰν ἡ ἀνοιξὶ γυρίση καὶ τ' ἀηδόνι σὰ γυρίση,
Τὴ φωλιά του ποῦ θὰ στήση;...

Ὅταν ἐβγαίνει ἡ σελήνη, ὅταν ἐβγαίνουν τ' ἀσέρια
Μὲ ἀγάπη τὸ ἐθωροῦσαν, τοῦ ἀπλώσανε τὰ χέρια.
Σὰν νὰ ἠθέλαν ἐκεῖ ἐπάνω νὰ τὸ πάρουν τὸ καῦμένο,
Ἐλεγαν πῶς εἶν ἀδέρφι, ἔλεγαν πῶς πλανημένο
Τ' οὐρανοῦ τὸ μονοπάτι τ' ὄρφανὸ θὰ εἶχε χάση.
Ὡχ! ἀσέρια! ὦχ! ἀσέρια! γρήγορα ποῦ θὰ σᾶς φθάση!
Κάποιοι ποῦ ἤκουσαν τ' ἀηδόνι σὸ κλαρίτου νὰ λαλή
Εἶπαν δὲν εἶναι τραγοῦδι, μυρολόγι· εἶν' ἐκεῖ...

Κ' ὅσοι εἶδαν τὰς ἀκτίνας τῶν ἀστέρων τ' οὐρανοῦ
Νὰ γελοῦν νὰ παιγνιδίζουν μὲ τὰ φύλλα τοῦ ὄρφανοῦ
Εἶπανε τὰ φῶτα ἐκεῖνα ἄχ! δὲν εἶναι τῆς χαρᾶς
Εἶπαν ὅτι εἶναι τὰ φῶτα νεκρικῆς κεροδοσᾶς.

Τὴν αὐγὴ μὲ τὴ δροσοῦλα ἐξεφύτρωσ' ἓνα ρόδο
Τὴν αὐγὴ μὲ τὴ δροσοῦλα ἐμαράθηκε τὸ ρόδο.

Μὴν ἐπέρασεν ἐκεῖθεν ὁ Βοριάς ὁ παγωμένος
Καὶ σὰν εἶδε τέτοιο ρόδο ὁ σκληρὸς ἐρωτεμένος
"Ἀρπαξε τὴ μυρωδιά του
Καὶ τὴν πῆρε στὰ φτερά του; ...

Τόσον εἶναι μαραμμένο καὶ τὰ φύλλα του ἔχει ἀχνὰ
Ὅπου λές ὅτι γιὰ χρόνους τῆς αὐγούλας ἡ δροσὰ
Δὲν τὸ ἐδρόσισε τὸ μαῦρο. Τόσον εἶναι πικραμένο
Ὅπου λές ὅτι ἐπάνω σὲ κορμὶ σαβανομένο

Κάποιο χέρι τὸ εἶχε στήση
Νεκρικὰ νὰ τὸ στολίσῃ.

Τὴν αὐγὴ μὲ τὴ δροσοῦλα ἐξεφύτρωσ' ἓνα ρόδο
Τὴν αὐγὴ μὲ τὴ δροσοῦλα πῶς ἐχάθηκε τὸ ρόδο;

Δὲν τὸ ξεύρω!..Κάποιος εἶπε ὅτι ἐφῆς τὸ βράδυ βράδυ
Εἶδε κάποιονε νὰ φεύγῃ σὰν καπνὸς μὲ τὸν ἀγέρα.

Τ' ἀλόγῳ του ἦτο μαῦρο σὰν τῆς νύχτας τὸ σκοτάδι
Κι' ἐλαφρὸ σὰν τὸν αἰθέρα,

Εἰς τὸ χέρι του ἐβαστοῦσε, ἀγαμνὸ ξεγυμνωμένο
Ἕνα ῥόδο μαραμμένο.

Ὅταν ἐφευγε ἀκολουθῶντας τοῦ πελάου τὴν ἀκρηᾶ κρη
Ἄχ δὲν ἔχυν' ἓνα δάκρυ,

Μόνον ἔλεγε σὸ κύμα, ποῦ τὸν βλέπει καὶ τραβιέται,
«Κύματά μου εἰπέτε, εἰπέτε

» Δὲν εἶν' ὤμορφο τὸ ῥόδο; » Μόνον λέγει σὸ χορτάρι
Ποῦ ὑποκάτω ἀπ' τὸ ποδάρι

Τοῦ ἀλόγου του πεθαίνει. « Δὲν εἶμ' ἄξιος κ' ἐγὼ
Τέτοιο ῥόδο νὰ φορῶ; »

Τέτοια ῥόδα καὶ τοῦ Χάρου κάνουν ὤμορφα τὰ σήθια.
Εἶναι ἀλήθεια, εἶν' ἀλήθεια!

Η ΣΚΛΑΒΑ.

— — —

Ἄνοιξε τὰ φτερούγια σου,
Ἄχολο περιστέρι,
Καὶ θὰ νὰ πᾶς γι' ἀγάπη μου
Σὲ μακρινὸ σεφέρι.
Εἶναι μακρὺς ὁ δρόμος σου,
Θὰ φύγῃς μοναχό σου.
Ἄπλωσε τὸ φτερό σου
Καὶ σύρε στὸ καλό.
Καὶ σὰν διαβῆς τὰ σύγνεφα
Καὶ σὰν τὰ διαπεράσῃς,
Καὶ μέσα ἐκεῖ ποῦ κάθονται
Τ' ἀστροπελέκια φθάσῃς,
Θυμήσου περιστέρι μου
Μὴ σοῦ καῖ τὸ βράμμα
Ὅπου βαστάει τὸ γράμμα
Καὶ πέση καὶ χαθῶ.
Καὶ σὰν ἰδῆς τὰ κύματα
Ἄπο ψηλὰ ν' ἀφρίζουν

Καὶ νὰ χτυποῦν νὰ βόγκουνε,
Τῆ γῆ νὰ φοβεριίζουν,
Μὴ γελαστῆς πουλάκι μου,
Νὰ πᾶς ἐκεῖ σιμά τους,
Τὰ δόλια τὰ νερά τους
Θὰ βρέξουν τῆ γραφή.

Εἶναι τὰ κύματ' ἄσπλαχνα,
Πάντα νερό διψοῦνε
Κ' ἐπάνω σου θὰ πέσουνε
Σκληρὰ νὰ καταπιοῦνε
Τὰ δάκρυα ποῦ ἐστάξανε
Εἰς τὸ χαρτί μου ἐπάνω.
Ἄχ! κάλλιο νὰ πεθάνω
Παρὰ νὰ μὴ τὰ ἰδῆ.

Κι' ἂν ἴσως καὶ στὸ δρόμο σου
Ψῆλὰ μὲς τὸν αἰθέρα,
Πιστὸ περιστεράκι μου,
Τὴν ἀνοιξί μιὰ μέρα
Τὰ χειλιδόνια τ' ἄχαρα
Ἄν τύχη κῆ ἀπαντήσης
Νὰ μοῦ τὰ χαιρετήσης
Μ' ἓνα γλυκὸ φιλί.

Καὶ νὰ τοὺς πῆς ποῦ εἰσκόμῃ.
Πῶς ἡ καρδιά μου τρέμει,
Πῶς χάνονται τὰ νιῶτά μου
Σὲ τούρκικο χαρέμι.
Καὶ πὲς τὸ παραθύρι μου
Νὰ μὴ τὸ λησμονήσουν
Καὶ νάλθουνε νὰ στήσουν
Σιμά μου μιὰ φωλιά.

Κι' ἂν ἴσως κῆ ἀποστάσανε
Καὶ ταῦρος δειλιασμένα
Κι' ἀπὸ χειμῶν' ἀνέλπιστο
Τὰ ἰδοῦς κυνηγημένα,
Θυμήσου, περιστέρι μου,
Τῆ βράχη σου νὰ στρώσης,
Καὶ τὰ φτερά ν' ἀπλώσης
Σὰν καραβιοῦ πανιά.

Κ' ἐκεῖ ποῦ θ' ἀρμενίζετε
Καὶ θὰ κρυφομιλήτε
Καὶ μυστικὰ τὸ πόνο σας
Καθένα θὰ διηγῆται,
Θυμήσου, περιστέρι μου,
Νὰ πῆς στὰ χειλιδόγια

Πῶς ἔφυγαν δύο χρόνια
Ὅπου εἶμαι στὴ σκλαβιά.

Κ' ἐκεῖ ποῦ πρωτοφθάσουνε
Κ' ἐκεῖ ποῦ πρωταράξουν
Νὰ πᾶν νὰ ποῦν στ' ἀδέρφια μου
Νάλθοῦνε νὰ μ' ἀρπάξουν,
Καὶ κάθ' αὐγὴ στὸ λάλημα
Καὶ μὲ νὰ μελετᾶνε
Καὶ νὰ τοὺς ἐνθυμᾶνε

Πῶς εἶμαι στὴν Τουρκιά.

Τότε νὰ τρέξης γρήγορα
Καὶ σὺ περιστεράκι
Νὰ πᾶς ἐπάνω στ' Ἄγραφα,
Στὸ κλέφτικο γιατάκι,
Καὶ ναῦρης τὴν ἀγάπη μου
Τὸ Λάμπρο, τὴ ζωὴ μου,
Καὶ δῶσε τὴ γραφὴ μου
Κ' ἓνα φιλιὲ κρυφά.

Καὶ πὲς του χαιρετίσματα
Νὰ μὴ μὲ λησμονήση,
Πῶς εἶμαι νειὰ κ' εἶμ' ὠμορφη
Σὰν τὸ νερὸ στὴ βρύσι,

Καὶ πῶς μὲ κινδυνεύουσι

Καὶ πῶς μὲ τυραγνοῦσι

Καὶ χίλιοι καρτεροῦνε

Μιὰ μόνη μου ματιά.

Κι' ἀνίσως καὶ τὰ νιῶτά μου

Ἐκόμα τὰ θυμᾶται,

Κι' ἀνίσως καὶ σὰν ὄνειρο

Μὲ βλέπει σὰν κοιμᾶται,

Πὲς του, περιστεράκι μου,

Νὰ ζώσῃ τὸ σπαθίτου,

Κ' ἢ μαύρ' ἢ Ἀρετήτου

Τρομάζει τὴ σκλαβιά.

Τ' ἀγιοῦλι του ἂν τὸ κόψουνε

Καὶ τοῦ τὸ μυριστοῦνε,

Τὰ ρόδα μου ἂν ἀχνίσουνε

Κι' ἀνίσως μαραθοῦνε,

Νὰ μὴ μῶχῃ παράπονο

Νὰ μὴ τότε πικραίνῃ...

Τὰ νιῶτα τὰ μαραίνει

Σκλαβιά καὶ μοναξιά.

NANI-NANI.

Ἄγγελοκάμωτο παιδί
Πέσε στην ἀγκαλιά μου,
Πέσε γλυκὰ νὰ κοιμηθῆς

Δὲν ξεύρεις πῶς σπαράζουνε
Τὰ μαῦρα σωθικά μου,
Στὰ στήθια μου σὰν ἀπλωθῆς.

Ἔλα, ψυχὴ μου, κύτταξε

Ἡ μάνα σου ἡ καυμένη,

Γυμνή καὶ χιονισμένη,

Μὲ τὰ μακρὰ μαλλιάκια της,

Γιὰ ἰδές, θὰ σὲ σκεπάσῃ,

Μὴν ἢ δροσὰ σὲ πιάσῃ.

Ἔλα παιδί μου κ' οἱ ὄρφανοὶ

Σὰν στέκουν κὴ ἀγρυπνοῦνε

Δύσκολα λησιμονοῦνε.

Ἐλα νὰ σὲ κοιμήσουνε
Στὴ ζέστη τς' ἀγκαλιᾶς μου
Οἱ χτύποι τῆς καρδιᾶς μου.

Νάξερές πότ' ἐξύπνησε
Σήμερο τὴν αὐγοῦλα
Ἡ μαύρη σου ἢ μανοῦλα!

Τὰ γόνατά μου ἐτρύπησαν δύο ὄραις πεσημένῃ
Ἐμπρὸς εἰς τὴν Παρθένο μας. Ἐσὺ κί' αὐτὴ μοῦ μένει.
Ἐκλαψα μαῦρα δάκρυα. Ὅχι γιὰ μὲ παιδί μου.
Ἐτάχθηκα εἰς Χάρι τῆς γιὰ σέ, γλυκὸ πουλί μου,
Τὸ γάλα νὰ μὴ χάσω!

Παρθένο μου! Παρθένο μου! Πάρεμε νὰ μὴ φθάσω
Νὰ ἰδῶ τὸ μαῦρο τ' ὄρφανὸ ἀχνὸ καὶ πεινασμένο!
Στὰ μαραιμμένα εἶδητά μου νὰ κλαίῃ κρεμασμένο!

Ἐλα παιδί μου ἐλπίδα μου, ἔλα καί σε νυζάζει.
Κοιμήσου κ' ἢ μανοῦλά σου ἐξύπνη σὲ κυττάζει
Ἦναι πικρὰ τὰ χεῖλη μου, φαρμάκ' εἶν ἡ καρδιά μου,
Ἀπὸ τὴ φτώχεια τρέμουνε τ' ἀχάρα κόχκαλά μου...
Ἐλα παιδάκι μου μὴ κλαίς. Πέσε νὰ σὲ κοιμήσω
Καί νὰ σὲ ναναρίσω.

Νανάρισμα.

Φύσ' ἀγεράκι δροσερό
Μές τῶν δενδρῶν τὰ φύλλα.
Πᾶρ' ἀπ' τὰ ρόδα τὸν ἀνθό
Ἀπ' τῆ μηλιά τὰ μήλα
Καὶ φέρτα στοῦ παιδάκι μου.
Εἶναι καλὸ καὶ κάνει

Ἡσυχο νάνι-νάνι.

Ἀρχίνησε τὸ λάλημα
Ἀηδὸνι ἐρωτεμένο,
Νανάρισέ το, τὸ φτωχό
Εἶν ἀποχοιμημένο
Σὰν τῆ γλυκειά σου συντροφιά
Μές τῆ φωλιά σὰν κάνει

Τῆ νύχτα νάνι-νάνι.

Ἄνοιξε νυχτολούλουδο,
Ἄνοιξε καὶ μὴ κλείσης
Τὴν ὠμορφὴ σου μυρωδιά
Ὅσότου νὰ τῆ χύσης
Ὅλη μές τὰ μαλλάκια του.

Τὸ μαῦρο ἰδὲς πῶς κάνει
Μαζύ μου νάνι-νάνι.

Πέζει τ' ἀγέρι τοῦ Μαῖου
Μέσα στὸν καλαμιῶνα,
Γελοῦνε τ' ἀνθη, τὰ νερά,
Ασλεῖ ἢ νεροχελῶνα.
Εὐτυχισμέν' εἶμαι κ' ἐγὼ
Στὰ στήθια μου σὰν κάνει
Τὸ μαῦρο νάνι-νάνι.

Καὶ σεῖς μὲ τὰ χρυσὰ φτερά
Ὀνειράτά μου ἐλάτε
Στὸ ἔρμο τὸ καλύβι μας,
Ἀγάλια ἀγάλια ἐμβάτε,
Σιγὰ μὴ τὸ ξυπνήσετε·
Κυττάξετε πῶς κάνει
Ἄγγελος νάνι-νάνι.

Ὀνειράτα εἶναι τοῦ φτωχοῦ
Ἡ συντροφιά, ἡ ἐλπίδα·
Τῆς χήρας ἡ παρηγοριά,
Ὁ ἥλιος, ἡ ἀχτίδα.
Ἐλάτε μὴν ἀφήσετε

Τὴ μάνα του ποῦ κάνει
Μαζὺ του νάνι-νάνι.

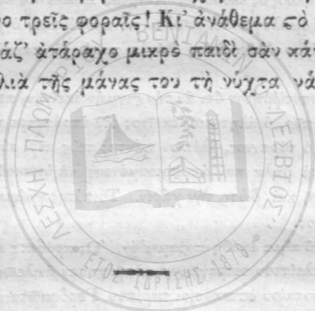
Ἀποκοιμήθη τὸ μικρὸ, κ' ἡ μάν' ἀποκοιμήθη
Βασῶντάς το σφιχτὰ σφιχτὰ εἰς μητρικά της εἴθη.

Εὐλογημένο τρεῖς φοραῖς τῆς χήρας τὸ κρεββάτι!

Εὐλογημένο τρεῖς φοραῖς! Κι' ἀνάθεμα εἰς μάτι

Ὅποι κутτάζ' ἀτάραχο μικρὸ παιδί σαν κάνει

Στὴν ἀγκαλιὰ τῆς μάνας του τὴ νύχτα νάνι-νάνι.

ΘΑΝΑΣΗΣ ΒΑΓΙΑΣ.

“Οτε πρώτον ανέγνωσα τὰς αἰμοσταγεῖς σελίδας, ἐν αἷς ἐξισο-
ρεῖται ἡ ἀνήκουστος ἐκδίκησις Ἰλλυρῶν τοῦ Τεβελενλή κατὰ τῶν Γαρ-
δικιωτῶν, ὁμολογῶ ὅτι μᾶλλον μὲ προσέβαλεν ὁ χαρακτήρ τοῦ
τρισακατάρτου Ἰλλυρῶν Βάγια παρά τὸ κακούργημα αὐτὸ
καθ’ ἑαυτό.

Εἶναι ἀναντίρρητον ὅτι ἂν τὴν στιγμήν ἐκείνην, καθ’ ἣν ὁ Ἰλλυρῶν
διέταξε τὸ πῦρ, ὁ ἀληθής ἐκεῖνος δὲν ἐπρόσφερε τὴν μαιφόνον
χειρὰ του, ὁ τύραννος, βλέπων πάντας τοὺς περὶ αὐτὸν ῥίπτοντας
κατὰ γῆς τὰ ὄπλα καὶ ἀποποιοιμένους νὰ ὑπακούσωσιν, ἤθελε
μεταμεληθῆ καὶ δώσει τὴν χάριν. Τοιαύτης γνώμης εἶναι καὶ ὁ
Πουκεβίλλος.

Ἄλλὰ τὸ αἷμα ἐχύθη ποταμηδόν. Ὡς πρόβατα κλεισμένα ἐν-
τός τοιχοκλειστού τετραγώνου, ἐσφάγησαν ἀνιλεῶς ἀπὸ πρώτου
μέχρι τελευταίου ἑπτακόσιοι περίπου Γαρδικιωταί. Ἡ σκιά τῆς
Χάμκως ἔπτε μέχρι κόρου τὴν ἐκδίκησιν, τὴν ὁποίαν θνήσκουσα
εἶχεν ἀφήσῃ κληροδότημα εἰς τὸν υἱὸν τῆς. Τώρα καὶ φονεῖς καὶ
σφάγια κοιμῶνται τὸν αὐτὸν ὕπνον!

Ὁ Βιζίρης, φοβούμενος μήπως αἱ ἐπερχόμεναι γενεαὶ λησμο-
νήσωσι τὸ λαμπρότερον τῶν κατορθωμάτων του, ἐπρόβλεψεν ἐν
καιρῷ νὰ τὸ διαιωνίσῃ στήσας λίθον εἰς τὸν τόπον τῆς σφαγῆς,
ἐφ’ ἧς ἐχάραξεν Ἑλληνιστὶ καὶ Τουρκιστὶ τὸ ἀνδραγάθημά του.
Ἦτο περιττόν· δὲν λησμονοῦνται τοιοῦτοι θρίαμβοι!

Ἔμεινε νὰ δικαιωνισθῆ καὶ ἡ μνήμη τοῦ Ἀθανασίου Βάγια. Ἄν
ᾧ Ἀλῆς δὲν ἐπρόβλεψε περὶ τούτου φοβούμενος Ἰσως μὴ ἐλατ-
τώσῃ τὴν ἀξίαν τῆς ἐκδικισεῶς του, συμμεριζόμενος τοιαύτην
καὶ τοσαύτην δόξαν μετὰ τοῦ αὐτουργοῦ τῆς θυσίας, ἡ φωνὴ τοῦ
λαοῦ καὶ ἡ παράδοσις δὲν ἔλειψε νὰ τὸ κάμῃ.

Ἐν ᾧ ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν συνδιαλεγόμεν μετὰ τοῦ ἀξιοτίμου
φίλου μου Ι. Γ. καὶ διετρέχομεν τὰ περὶ Ἀλῆ Πασᾶ, ἔπεσαν ὁ
λόγος καὶ ἐπὶ τῆς σφαγῆς τῶν Γαρδικιωτῶν. Τότε τὸν ἠρώτησα
ἂν ἐγνώριζέ τι περὶ τοῦ Ἀθανασίου Βάγια, ἐκεῖνος δὲ μὲ ἀπεκρίθη
αὐτολεξεῖ τὰ ἀκόλουθα.

« Ἐφόφισε, φίλε μου, σὰν σκύλος. Ἀκόμη τὸν ξερνᾷ τὸ χῶμα . .
» Ἡ γυναῖκά του; ξυπόλητη καὶ γομνῆ, ἐπῆρεν ἐπάνω τῆς τῆν
» κατάραν του καὶ ἀπὸ θύραν εἰς θύραν ἐξητοῦσε τὴν ἐλεημοσύ-
» νην, ἕως ὅτου ἔσωσε καὶ αὐτὴ, Κύριος οἶδε ποῦ, ταῖς ἡμέραις
» τῆς ζωῆς τῆς. Εἶναι δίκαιαις ἢ κρίσαις τοῦ μεγάλου Θεοῦ! »

Τὸ διήγημα τοῦτο μ' ἐξέπληξεν. Ἡ φωνὴ τοῦ λαοῦ εἶναι ὡς ἡ
ἰκογραφία, ἐφ' ἧς βασιζόμενος ὁ μέγας Δικαστὴς προφέρει τὰς
ἀποφάσεις του.

Ταῦτα ἀρκοῦσι πρὸς πλήρη κατάληψιν τοῦ ἐπομένου χειρουργή-
ματος. Ἡθέλησα καὶ ἐγὼ εἰς τὸ γενικὸν ἀνάθεμα νὰ ρίψω τὸν
λίθον μου κατὰ τοῦ κακούργου τούτου. Ἄν δὲν ἐπέτυχα τοῦ
σκοποῦ, ἄς ἀποδοθῆ τὸ πταίσμα εἰς τὴν ἀδυναμίαν τοῦ βραχί-
ωνος τοῦ κατασφενδονίσαντος τὸν λίθον.

ΘΑΝΑΣΗΣ ΒΑΓΙΑΣ.

I.

Η ΦΤΩΧΗ.

Ἐλεημοσύνη, Χριστιανοί, κάμετ' ἐλεημοσύνη
Ἐτζι ὁ Θεὸς παρηγοριὰ κ' ἀγάπη νὰ σᾶς δίνη,
Ἐλεημοσύνη κάμετε στὴν ἔρημη τὴ χήρα!

Φτωχὴ γυναῖκα ἐφώνηζε ἔς ἀλλης φτωχῆς τὴ θύρα.

— Ἡ νύχτα, τ' ἀστράποβροντα, τὸ χιόνι δὲν μ' ἀφίνει
Νὰ πάγω ἐμπρὸς. Χριστιανοί, κάμετ' ἐλεημοσύνη!
Ἄνοιξετέ μου, ἀπέθανα... Κ' ἐγὼ Θεὸ λατρεύω.
Ἄνοιξετέ μου Χριστιανοί, ἔμαθα νὰ νηστεύω,
Καὶ τὸ ψωμί σας δὲν ζητῶ, δὲν θέλω νὰ τὸ πάρω.
Φτωχὸς φτωχόνε συμπονεῖ γλυτῶσε με ἀπ' τὸ Χάρο.
Μὲ φθάνουνε δυὸ κάρβουνα, μὲ φθάνει τὸ φυτὺλι.
Ἡοῦ κάθε βράδυ ἀνάφτετε, ποῦ καίτε στὸ καντῆλι.
Ἐμπρὸς εἰς τὴ μάνα τοῦ Θεοῦ, ἐμπρὸς εἰς τὴν Παρθένα.
Ἐλεημοσύνη, λίγο φῶς.. προφθάσε με.. πεθαίνω..

II.

- Μάνα μου, ξύπνα, δέν άκούς; σή θύρα μας χτυπάνε.
- Άγέρας δέρνει τά κλαριά του λόγκου και βογκάνε.
- Σκιαζομαι, μάνα, σάν πουλι φεύγει πετά' ή καρδιά μου.
- Είηαι σκυλιά που ρυάζονται: πέσε σήν άγκαλιά μου
- Άκουσα κλάφαις και φωναίς.

- Θα τάειδες στονειρό σου,
Κοιμήσου γύρισ' άπ' έδω και κάμε τό σταυρό σου.

III.

Άκούω στη θύρα μας σα βογκητό,
Σάν ψυχομάχημα: θα πάω να ιδώ.

Σκόνεται ή δύστυχη και πάει να ιδή.
Στό χώμα κοιτάται ένα κορμί.

Άχνό τό πρόσωπο και τά μαλλιά
Ξήπλεγα σέρνονται στην τραχηλιά,
Τά χέρια κρούσταλλο, σιδερωμένα
Μέσα στον κόρφο της τάχει χωμένα.

— Παιδί μου, πρόφθασε, δός μου βοήθεια
Έκεινα πάκουσες ήταν αλήθεια.

Στὰ χέρια γλήγορα τὴν ξένη πέρνουν
Καὶ στὸ κρεβάτι τους τὴν συνεφέρνουν.

—Σύρτε παιδάκια μου ν' ἀναπαυθῆτε.
Εἶναι μεσάνυχτα, θὰ κοιμηθῆτε.

—Καλὸ ξημέρωμα, καλὴ αὐγὴ.
Κοιμήσου ἤσυχα μαύρη φτωχὴ!

Ἄντάμα ἐπέσανε μάνα, παιδί,
Τὰ μάτια ἐκλείσανε ᾿ς ὕπνο βαθύ.
Ἡ ξένη ἢ δύστυχη δὲν κλεῖ τὸ μάτι·
Ἴτι νὰ τὴν ἠῦρηκε μὲς τὸ κρεβάτι;

IV.

Ὁ Βρονκόλακας.

Πές μου τί στέκεσαι, Θανάση, ὀρθός,
Βουδὸς σὰ λείψανο στὰ μάτια ἐμπρός;
Γιατί, Θανάση μου, βγαίνεις τὸ βράδυ;
Ἵπνος γιὰ σένα δὲν εἶν' στὸν Ἄδη;

Τώρα περάσανε χρόνοι πολλοί...
Βαθειὰ σ' ἐρρίξανε μέσα στὴ γῆ...

Φεῦγα, σπλαχνίσου με. Θὰ κοιμηθῶ.
Ἄφες με ἤσυχη νὰ ἀναπαυθῶ.

Τὸ κρίμα πῶκαμες μὲ συνεπῆρε.
Βλέπεις πῶς ἔγινα. Θανάση σύρε.
Ὅλοι μὲ φεύγουνε, κανεῖς δὲ δίνει
Στὴν ἔρμη χήρα σου ἐλεημοσύνη.

Στάσου μακρύτερα! . . . Γιατί μὲ σκιάζεις;
Θανάση τί ἔκαμα καὶ μὲ τρομάζεις;
Πῶς εἶσαι πράσινος! . . . μυρίζεις χῶμα. . . .
Πές μου δὲν ἔλυωσες, Θανάση ἀκόμα;

Λίγο συμμαζώξε τὸ σάβανό σου . . .
Σχουλήχια βόσκουνε στὸ πρόσωπό σου.
Θεοκατάρατε, γιὰ ἰδὲς πετάνε,
Κ' ἔρχονται ἐπάνω μου γιὰ νὰ μὲ φᾶνε.

Πές μου ποῦθ' ἔρχεσαι μὲ τέτοι' ἀντάρρα;
Ἀκοῦς τί γένεται, εἶναι λαχτάρρα.
Μέσ' ἀπ' τὸ μνήμά σου γιατί νὰ βγῆς;
Πές μου ποῦθ' ἔρχεσαι, τῆλθες νὰ ἰδῆς;

V.

Μέσα στοῦ τάφου μου τῆ σκοτεινιά
Κλεισμένος ἤμουνα τέτοια νυχτιά,
Κ' ἐκεῖ ποῦ ἔστεκα σαβανωμένος
Βαθειὰ στοῦ μνήμα μου συμμαζωμένος,

Ἐξαφνα ἐπάνω μου μιὰ κουκουβάγια
Ἀκούω ποῦ φώναζε — Θανάση Βάγια,
Σήκου κ' ἐπλάκωσαν χίλιοι νεκροί
Καὶ θὰ σὲ πάρουνε νὰ πᾶτ' ἐκεῖ. —

Τὰ λόγια τάκουσα καὶ τῶνομά μου.
Σκᾶνε καὶ τρίβονται τὰ κόκκαλά μου.
Κρύβομαι, χώνομαι ὅσο' μπορῶ
Βαθειὰ στοῦ λάκου μου, μὴ τοὺς ἰδῶ.

— Ἐβγα καὶ πρόβαλε, Θανάση Βάγια,
Ἐλα νὰ τρέξωμε πέρα στὰ πλάγια.
Ἐβγα μὴ σκιάζεσε δὲν εἶναι λύκοι.
Τὸ δρόμο δεῖξέ μας γιὰ τὸ Γαρδίχι. —

Ἐτζί φωνάζοντας σὰ λυσσασμένοι
Πέφτουν ἐπάνω μου οἱ πεθαμμένοι.

Και με τὰ νύχια τους και με τὸ στόμα
Πετᾶνε, σκάφτουνε τὸ μαῦρο χῶμα.

Και σὰν μ' εὐρήκανε ὅλοι με μιὰ
Ἐξω ἀπ' τοῦ τάφου μου τὴν ἐρημιᾶ,
Γελῶντας, σκούζοντας, ἄγρια με σέρνουν
Κ' ἐκεῖ ποῦ μοῦ εἶπανε με συνεπέρνουν.

Πετᾶμε, τρέχομε' φυσσομανάει,
Τὸ πέρασμά μας κόσμο χαλάει
Τὸ μαῦρο σύγγερο, ὅθε διαβῆ,
Οἱ βράχοι τρέμουνε, ἀνάστ' ἡ γῆ.

Φουσκώνει ὁ ἄνεμος τὰ σάβανά μας
Σὰν ν' ἀρμενίζαμε με τὰ πανιά μας.
Πέφτουν στὸ δρόμο μας και ξεκολλᾶνε
Τὰ κούφια κόκκαλα στὴ γῆ σκορπᾶνε.

Ἐμπρὸς μᾶς ἔσερνε ἡ κουκουβάγια
Πάντα φωνάζοντας-Θανάση Βάγια.
Ἐτζί εφθάσαμε σ' ἐκεῖα τὰ μέρη,
Ποῦ τόσους ἔσφαξα μ' αὐτὸ τὸ χέρι.

Ἦ τί μαρτύρια! Ἦ τί τρομάραις!
Πόσαις μοῦ ρίζαγε σκληραῖς κατάραις!

Μου δώκαν κ' ἔπια αἶμα πημένο.

Γιὰ δὲς τὸ στόμα μου τῶχω βαμμένο.

Κ' ἐν ᾧ μὲ σέρνουνε καὶ μὲ πατοῦνε
Κάποιοι ἐφώναξε Στέκουν κι' ἀκούνε.

-Καλῶς σ' εὐρήκαμε, Βιζίρη Ἀλῆ-.

Ἐδῶθε μπένουνε μὲς τὴν Αὐλή.

Πέφτουν ἐπάνω του οἱ πεθαμμένοι.
Μὲ παρατήσανε. Κανείς δὲν μένει.

Κρυφὰ τοὺς ἔφυγα καὶ τρέχω ἐδῶ.

Μὲ σὲ γυναϊκά μου νὰ κοιμηθῶ.

VI.

Θανάση, σ' ἄκουσα, τραβήξου τώρα.

Μέσα στὸ μνήμά σου γὰ πᾶς εἶν' ὥρα.

-Μέσα στὸ μνήμά μου γιὰ συντροφιά
Θέλω ἀπ' τὸ στόμα σου τρία φιλιὰ.

-Ὅταν σοῦ ρίξανε λάδι καὶ χῶμα
Ἦλθα σ' ἐφίλησα κρυφὰ στὸ στόμα.

-Τώρα περάσανε χρόνοι πολλοὶ . . .
Μου πῆρε ἡ κόλασι χειρὸ τὸ φιλί.

-Φεῦγα καὶ σκιάζομαι τ' ἄγρια σου μάτιχ.
Τὸ σάπιο κρέας σου πέφτει κομμάτια.
Γραβήξου, κρύψε τα, κείνα τὰ χέρια.
Ἄπ' τὴν ἀχάμια τους λὲς κ' εἶν' μαχαίρια

-Ἐλα γυναῖκά μου, δὲν εἶμ' ἐγὼ
Κείνος ποῦ ἀγάπησες ἕναν καιρό.
Μὴ μὲ σιχαίνεσε, εἶμ' ὁ Θανάσης.

-Φεῦγ' ἀπ' τὰ μάτια μου, ἴα μὲ κολάσης.

Ῥίχνει' ἐπάνω της καὶ τήνε πιάνει
Μέσα στὸ στόμα της τὰ χεῖλη βάνει.
Στὰ ἔρμα στήθια της τὰ ροῦχ' ἀρχίζει
Ποῦ τὴ σκεπάζουνε νὰ τὰ ξεσχίζη.

Τὴν ἐξεγύμνωσε . . . τὸ χέρι ἀπλόνει . . .
Μέσα στὸ κόρφο της ἄγρια τὸ χώνει . . .

Μένει σὰν μάρμαρο. Κρύος σὰ φεῖδι
Τρίζει ἀπ' τὸ φόβο του τὸ κατακλειδί.
Σὰ λύκος ῥυάζεται, τρέμει σὰ φύλλο . . .
Στὰ δάκτυλα ἔπιασε τὸ Τίμιο Εὐλο.

Τὴ μαύρη ἐγλύτωσε τὸ φυλαχτό της
Καπνός, ἐσβύστηχε ἀπ' τὸ πλευρό της.

Τότε ἀκούστηκε κ' ἡ κουκουβάγια
Ἐξω ποῦ ἐφώναζε. — Θανάση Βάγια.

VII.

Σύπνα, παιδί μου, κ' ἡ αὐγὴ ἀπ' τὸ θουνὸ προβαίνει.
Σύπνα ν' ἀνάψωμε φωτιά, κ' ἡ ξένη μᾶς προσμένει.

-Καλὴ σου μέρα, μάνα μᾶς; ἤσυχασες κομμάτι;

-Λίγο κοιμῶμαι ἢ δύστυχη, δὲν ἔκλεισα τὸ μάτι,
Ἔχετε γειᾶ, ἔχετε γειᾶ, πρέπει νὰ σᾶς ἀφήσω.
Εἶναι μακρὺς ὁ δρόμος μου, καὶ πότε θὰ κινήσω;

-Γιατί δὲν μᾶς ἐξύπνησες κ' ἔμεινες μοναχὴ σου;
Σύρε μανούλα, εἶς καλὸ καὶ δὲς μᾶς τὴν εὐχὴ σου.

-Γιὰ τὸ καλὸ ποῦ κάμετε, γιὰ τὴν ἐλεημοσύνη,
Ἵπνο γλυκὸν ὁ Κύριος κ' ἤσυχο νὰ σᾶς δίνη.
Ἄλλο καλὸ νὰ σᾶς φηθῶ στὸ κόσμο μας δὲν ξεύρω.
Νύχτα καὶ μέρα τὸ ζητῶ καὶ δὲν μπορῶ νὰ τὸ εὔρω.

-Μάνα κ' ἡ φτώχεια εἶναι κακὴ γιατί' ἔχει κατηφρόνια.

-Τὰ πλούτη τὰ ἐδοκίμασα, περᾶσαν μὲ τὰ χρόνια.

-Μέσα στὸ λόγγο ἡ δύσυχαιζοῦμε κ' ἡμεῖς σὰν λύκοι,
Ἄπ' τὸν καιρὸ ποῦ χάλασε τὸ ἔρμο τὸ Γαρδίκι.

Ἔδυσυχιά μου! Ἔδυσυχιά! Ὁ κόσμος θὰ χαλάσῃ!
Καὶ ποιὸν ἐμελετήσανε;

Τὸ Βάγια τὸ Θανάση

-Κ' ἐγὼ εἶμ' ἡ γυναῖκά του. Κάμετε τὸ σταυρό σας
Πάρτε λιβάνι, κάψετε νὰ διώξτε τὸν ἐχθρό σας.
Ἐφές τῆ νύχτα ἐμπῆκ' ἐδῶ, ἐστάθηκε σιμά μου...
Σχωρέσε τότε, Χριστιανοί, κλαῖψτε τῆ συφορά μου.

Ἡέρνει τὸ λόγγο. Τὸ παιδὶ κ' ἡ μάν' ἀνατριχιάζουν,
Καὶ τὸ σταυρότους κάμνοντας τρέμουν ποῦ τὴν κυτ-
[τάζουν.

Ο ΔΗΜΟΣ

ΚΑΙ ΤΟ ΚΑΡΥΟΦΥΛΛΙ ΤΟΥ.

Πολλάκις συμπτώσεις ἀπλούςταται ἀποδίδονται παρά τοῦ λαοῦ εἰς ὑπερφυσικάς αἰτίας. Ὁ θάνατος μάλιστα τῶν ἐξόχων πολεμιστῶν συνοδεύεται σχεδὸν πάντοτε ὑπὸ παραδόξου τινὸς συμβάντος. Τὰ ὑπηρετοῦντα αὐτοὺς κτήνη ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ θνήσκουσιν, ὀλίγον μετ' αὐτοὺς ἀποποιοούμενα τὴν τροφήν καὶ ποθοῦντα τὸν κύριόν των. Ὁ ἵππος τοῦ Καρριώτου δὲν ἠθέλησε νὰ δεχθῆ οὐδένα ποτὲ ἄλλον ἐπὶ τῶν νώτων του μέχρις οὗ καὶ ἐτελεύτησε.

Οἱ κλέφται, ἐξωσμένοι τὰ ὄπλα ἡμέραν καὶ νύκτα καὶ οὐδέποτε παραιτοῦντες αὐτά, φυσικὸν ἦτο ν' ἀγαπῶσιν αὐτὰ μέχρι λατρείας. Δὲν εἶναι σπάνιον ν' ἀπαντήσῃ τις εἰς τὴν δημοτικὴν αὐτῶν ἰσορίαν ἀνήκουστα κατορθώματα, ἐνίοτε δὲ καὶ τρομερὰ κακουργήματα πρὸς κατάκτησιν ἢ ἀνάκτησιν ὄπλου τινὸς γνωστοῦ καὶ περιφήμου.

Ὁ ἔρωσ αὐτῶν ἐμεγαλύνετο τόσον, ὥστε ἐβάπτιζον αὐτὰ ὡς ἴδια των τέκνα. Ἐπήρμιζον δ' ἐπ' αὐτῶν ἢ ἐφεύρισκον ὀνόματα πάντη περίεργα.

Ἔχω εἰς χεῖράς μου γιγατάνιον ἐπώνομαζόμενον Βρυκόλακαν. Γνωρίζω σπάθην καλουμένην Μαυροῦχον. Ὁ δὲ περίφημος Χρῆστος Μιλλιῶνης ἔδωκε τῶνομά του εἰς τὸ τρομερόν του ὄπλον, ὅθεν καὶ μελλιόνια εἶδος πυροβόλων ἐχόντων τὴν μορφήν καὶ τὴν ἀξίαν ἐκείνου.

Τίς δὲν ἐγνώριζε τὸ ὄπλον τοῦ Παλαιοπούλου ἐπὶ Ἀλῆ Πασᾶ, ἀλάνθαστον βροντοφῶνον; Ἐνόμιζον αὐτὰ ἔμφυχα καὶ συνδιελεγόντο πρὸς ἐκεῖνα. Τὰ ἐκόσμουσαν ὡς ἐρωμένας των καὶ θνήσκόντες ἠθέλον αὐτὰ πλησίον των ἐντὸς τοῦ τάφου.

Εἶναι ὡραία ἡ λατρεία αὕτη ἐνὸς πολεμιστοῦ!

Ο ΔΗΜΟΣ

ΚΑΙ ΤΟ ΚΑΡΥΟΦΥΛΛΙ ΤΟΥ.

Ἐγέρασα, μωρὲς παιδιὰ. Πενήντα χρόνους κλέφτης
Τὸν ὕπνο δὲν ἐχόρτασα, καὶ τῶρ' ἀποσταμένος
Θέλω νὰ πάω νὰ κοιμηθῶ. Ἐσρέφεψ' ἡ καρδιά μου.
Βρύσι τὸ αἷμα τῶχυσα, σταλαματιὰ δὲ μένει.

Θέλω νὰ πάω νὰ κοιμηθῶ. Κόψτε κλαρὶ ἀπ' τὸν λόγχο
Νᾶναι χλωρὸ καὶ δροσερό, νᾶναι ἀνθούς γεμάτο,
Καὶ στρῶσε τὸ κρεββάτι μου καὶ βάλτε με νὰ πέσω.

Ποιὸς ξέρει ἀπ' τὸ μνημά μου τί δένδρο θὰ φυτρώσῃ!
Κι' ἂν ξεφυτρώσῃ πλάτανος εἰς τὸν ἴσχιο τοῦ ἀποκάτω,
Θάρχονται τὰ κλεφτόπουλα τάρματα νὰ κρεμᾶνε.
Νὰ τραγουδοῦν τὰ νιῶτα μου καὶ τὴ παλληκαριά μου.

Κι' ἂν κυπάρισι ὤμορφο καὶ μαυροφορεμένο,
Θάρχονται τὰ κλεφτόπουλα τὰ μῆλά μου νὰ πέρνουν
Νὰ πλένουν ταῖς λαβωματιαῖς, τὸ Δῆμο νὰ σχωρᾶνε.

Ἐφαγ' ἡ φλόγα τάρματα, οἱ χρόνοι τὴν ἀνδρείαά μου.
Ἦρθε κ' ἐμένα ἡ ὥρα μου. Παιδιά μου μὴ μὲ κλᾶψτε.
Γ' ἀνδρειωμένου ὁ θάνατος δίνει ζωὴ στὴ νιώτη.
Σταθῆτ' ἐδῶ τριγύρω μου, σταθῆτ' ἐδῶ σιμά μου,
Τὰ μάτια νὰ μοῦ κλείσετε, νὰ πᾶρτε τὴν εὐχή μου.

Κ' ἐν' ἀπὸ σὰς τὸ νιώτερο ἄς ἀνεβῆ τὴ ράχη,
Ἄς πάρη τὸ τουφέκι μου τ' ἄξο μου καρυοφύλλι,
Κ' ἄς μοῦ τὸ ρίξῃ τρεῖς φοραῖς καὶ τρεῖς φοραῖς ἄς σκούξῃ
«Ὁ Γέρο Δῆμος πέθανε, ὁ Γέρο Δῆμος πάει».
Θ' ἀνασενάξ' ἡ λαγκαδιά, θὰ νὰ βογγύξῃ ὁ βράχος
Θὰ βαργομήσουν τὰ σοιχιά, ἡ βρύσαις θὰ θολώσουν
Καὶ τ' ἀγεράκι τοῦ βουνοῦ, ὅπου περνᾷ δροσάτο,
Θὰ ξεψυχήσῃ, θὰ σβυστῇ, θὰ ρίξῃ τὰ φτερά του
Γιὰ νὰ μὴ πάρη τὴ βοή ἄθελα καὶ τὴ φέρῃ
Καὶ τήνε μάθη ὁ Ὀλυμπος καὶ τὴν ἀκούσῃ ὁ Πίνδος
Καὶ λυόσουνε τὰ χιόνια τους καὶ ξεραθοῦν οἱ λόγχοι.

Τρέχα, παιδί μου, γλήγορα, τρέχα ψηλὰ σὲ ράχη
Καὶ ρίξε τὸ τουφέκι μου. Στὸν ὕπνο μου ἐπάνω
Θέλω γιὰ ὕστερη φορὰ ν' ἀκούσω τὴ βοή του.

Ἐτρεξε τὸ κλεφτόπουλο, σὰν νάτανε ζαρκάδι,
Ψῆλὰ σὴ ῥάχη τοῦ βουνοῦ καὶ τρεῖς φοραῖς φωνάζει
«Ὁ Γέρο Δῆμος πέθανε, ὁ Γέρο Δῆμος πάει».

Κ' ἐκεῖ ποῦ ἀντιβοοῦσανε οἱ βράχοι τὰ λαγκάδια,
Ῥίχνει τὴ πρώτη τουφεκιά, κ' ἔπειτα δευτερόνει.
Στὴν τρίτη καὶ τὴν ὕστερη, τ' ἄξο τὸ καρυοφύλλι
Βροντᾶ, μουγκρίζει σὰν θειριό, τὰ σωθικά του ἀνοίγει,
Φεύγει ἀπ' τὰ χέρια, σέρνεται στὸ χῶμα λαβωμένο,
Πέφτει ἀπ' τοῦ βράχου τὸν κρεμό, χάνεται πάει, πάει.

Ἄκουσ' ὁ Δῆμος τὴ βοή μὲς τὸν βαθὺ τὸν ὕπνο,
Τ' ἀχνό του χεῖλι ἐγέλασε, ἐσταύρωσε τὰ χέρια.
Ὁ Γέρο Δῆμος πέθανε, ὁ Γέρο Δῆμος πάει.
Τ' ἀνδρειωμένου ἢ ψυχῆ τοῦ φοβεροῦ τοῦ Κλέφτη
Μὲ τὴ βοή τοῦ τουφεκιοῦ στὰ σύγγενφ' ἀπαντιέται
Ἄδερφικὰ ἀγκαλιάζονται, χάνονται, σβυῶνται πᾶνε.

Ο ΚΙΤΖΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΓΕΡΑΚΙ.

Σ ἓνα κοντρί θεόχτιστο κάθεται διπλοπόδι
Ἐνας γεροπαλλήκαρος, ὁ Κίτζος ὁ Σουλιώτης.
Ἐχει τὴν τρίχα κάτασπρη σὰν τὴν κορφή τοῦ Πίνδου.
Πόσαις ἀντάραις καὶ χιονομαῖς τ' ἀσπρίσαν τὸ κεφάλι!
Μὲ τῶνα χέρι ἐχάιδευεν ὀλόχρυσά πιστόλια,
Μὲ τ' ἄλλο χέρι τοῦ ἔστριφεν ἄσπρο, μακρὺ μουστάκι.
Ἐμπρὸς σὴ φουσανέλλα του κοίτεται ξαπλωμένο
Ἐνα μιλλιόνι ξακουστὸ, πᾶστραφτε σὰν ἀστέρι.
Σὰν ὄχεντρα φαρμακερὴ τοῦ καρτερεῖ νὰ κρούξη,
Ἐδειχνε τὸ κεφάλι του τὸ δαμασκί σπαθί του,
Κουλουριασμένο κι' ἄγρυπνο κρυμμένο σὴ φλοκάτη.
Ὦχ! νάμουναμέστη καρδιά τοῦ Κίτζου τοῦ Σουλιώτη,
Νὰ μέτραγα τοὺς χτύπους τῆς νᾶνοιωθα τήλαχτάρα!

Τὰ μάτια του κατάμαυρα, σὴν Κιάφα καρφωμένα,
Βράζουνε μὲς τὸ δάκρυ τους καὶ σάζουνε φαρμάκι.
Ἐκύτταζε κ' ἐκύτταζε! Τὸ αἷμ' ἀπ' τὴ καρδιά του
Σὰν ἄγριο κῦμα χύνεται, τὰ στήθια του πλακόνει.
Ἐφρούσκωσαν ἢ φλέβαις του σὰ φεΐδια σὸ λαιμότου,

Καὶ λὲς θὰ τόνε πνίξουνε. Μὲ μιᾶς ἀναστενάζει...
Τί σεναγμὸς ἦταν ἐκειός· ξυπνᾶ καὶ πεθαμένους!

Ἔνα γεράκι ἐδιάβαινε ψηλὰ ψηλὰ στ' ἀγέρει
Καὶ σαματάει τὸ φτερό καὶ κάθεται μπροστά του.

-Κίτζο Σουλιώτη, ἐδιάβαινα, ἐπήγαινα στὴ Δύσι,
Καὶ σ' ἄκουσα ποῦ στέναξες κ' ἦλθα νὰ σέ ρωτήσω.
Πές μου καὶ σὺ τὸν πόνο σου, πές μου τὴ δυσυχιά σου.
Πουλὶ δὲν εἶμαι τῆς χαρᾶς, εἶμαι πουλὶ θανάτου.

-Πέτα, γεράκι, διάβαινε. Ἐσὺ ψηλὰ στὰ γνέφη
Ἔχεις φτερὰ τὴν ἀστραπὴν, φωλιὰ τ' ἀστροπελέκι,
Καὶ δὲ γνωρίζεις σίδερα καὶ δὲ φοβᾶσαι ἀφέντη.
Πέτα, γεράκι, διάβαινε, κί' ἂν πᾶς πέρα στὴ Δύσι,
Καὶ δὲν σοῦ κάψουν τὰ φτερὰ καὶ κόψουνε τὰ νύχια,
Πές τους πῶς μ' ἤϊρες μοναχὸ ποῦ κύτταζα τὸ Σοῦλι,
Ποῦ κύτταζα τὴ σάχτη του κ' ἔκλαιγα τὴν ἐρμιὰ του.

-Οἱ πεθαμμένοι θὰ σκωθοῦν στὴν ἄλλη παρουσία,
Τώρα γηρούω ζωντανούς. Τρέχα, Σουλιώτη, τρέχα.
Ἡ μάνα μας ἐξύπνησεν ἀπ' τὸν βαθὺν τὸν ὕπνο
Καὶ μέσ' ἀπ' τὸ μνημῆμα τῆς φωνάζει στὰ παιδιὰ τῆς

Τὸ χέρι νὰ τῆς δώσουνε τὴν πλάκα νὰ σηκώση.
Πέταξε, ἀνέβα σὸ βουνό, ν' ἀκουρμασῆς, ν' ἀκούσης,
Νὰ ἰδῆς τὴ νεκρανάστασι νὰ ζεσαθῆ ἡ καρδιά σου.

- Ἐχεις ἀνθρώπινη λαλιά καὶ δὲν μοῦ λές ποιὸς εἶσαι;
- Κίτσο Σουλιώτη πίστεψε, εἴμ' ἡ ψυχὴ τοῦ Ῥήγα.
- Ἡ Δύσι σὲ παράδωκε καὶ σὺ στὴ Δύσι τρέχεις;
- Σὰ ἰδῆ πῶς μέ σταυρώσανε κ' ἡ Δύσι θὰ πιστέψη.

Χτυπάει, ἀνοίγει τὰ φτερά, χάνεται τὸ γεράκι.
Ἐβῆκε μὲς τὰ σύγνεφα, διαβαίν' ἀπὸ τὴν Πάργα
Καὶ χαμηλώνει τὸ φτερό νὰ ἰδῆ τὴ σταύρωσή της.
Τὴν εἶδε κ' ἀνατρίχιασε, ἐσπάραξ' ἡ καρδιά του!
Τὸ φοινικὸ τ' ἀνέλπιστο τοῦ τῶχαν μαρτυρήση
Κ' ἐκεῖνος δὲν τὸ πίστεψε κ' ἦλθε νὰ ἰδῆ τὸ μνημαί.
Ἄρπάζει μὲς τὰ νύχια του τῆς κυτριάς τὰ φύλλα
Τ' ἀγκάλιασε σὰν ὄρφανὰ, σὰν τὰ παιδιὰ τῆς Πάργας,
Κ' ἐπήγανε σὴν ξενιτεῖά νὰ κλάψουν τὸν καῦμό τους.

Σουλιώτη, μὴ τοὺς καρτερεῖς. Ποιὸς ξέρ' ἀνθαγυρίσουν
Σύρε στὴ μαῦρη μάνα σου, σύρε καὶ σὺ νὰ δώσης
Τ' ἀνδρεία σου γεράματα, τὸ ἔρμο σου κουφάρι
Καὶ πέσε ν' ἀποκοιμηθῆς. Θ' ἀνασηθῆ τὸ Σοῦλι!

Ο ΣΑΜΟΥΗΛ.

Ὁ μοναχὸς οὗτος, τοῦ ὁποίου ἐτόλμησα νὰ ὑμνήσω τὸν θάνατον, εἶναι τὸ τελευταῖον ὀλοκαύτωμα, τὸ ὁποῖον αὐτοπροαιρέτως προσφέρεται ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τῆς πατρίδος τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν τελευτᾷ τὸ Σουλι. . . τὸ Σουλι ἀφημαγμένον ἤδη καὶ ἀγωνίων.

Ὅτε διὰ τῆς ἐπιμονῆς, καὶ πολλῶν μᾶλλον τῆς προδοσίας τοῦ Πήλιου Γκούση καὶ τοῦ Κουτζονίκα, ὁ Μουχτάρ καὶ ὁ Βελής, υἱοὶ Ἀλῆ τοῦ Τεβελενλή, ἐπέτυχον πολλοὺς μὲν νὰ καταστρέψωσιν, ἄλλους δ' ἐκ τῶν Σουλιωτῶν ν' ἀπομακρύνωσι, μόνος ἀπέμεινεν ὁ ἱερομόναχος Σαμουήλ, ἄκαμπτος εἰς τὴν ἀπόφασιν νὰ ταφῆ μετὰ τῆς γλυκυτάτης αὐτοῦ πατρίδος.

Ἀνὴρ ἀδάμαστος, ἀκαταμάχητος, μέχρι μανίας ἐραστής τῶν ἐλευθέρων βράχων του, ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων ἀφιερωμένος εἰς τὰ θεῖα, θαυμασίως πῶς ἤγονεν ἐν ἑαυτῷ τὸν διπλοῦν χαρακτήρα τοῦ πολεμιστοῦ καὶ τοῦ ἱερέως.

Ἦτο τὸ τελευταῖον νῆμα, ἀφ' οὗ ἐκρέματο τὸ τρισάθλιον Σουλι κατὰ τὰς τελευταίας στιγμὰς τῆς ζωῆς του. Διὸ καὶ ἀνεκηρύχθη τότε ὁμοθυμαδὸν πολεμάρχος καὶ εἰς αὐτὸν μόνον διεπιστεύθη ἡ ἐσχάτη ὑπεράσπισις. Ἀπαυδῆσαντες πλέον οἱ λέοντες ἐκείνοι ἤλπιζον ἴσως ὅτι ἡ πίστις τοῦ Σαμουήλ ἤθελε βεβαίως τοὺς σώσει, ἂν ἡ ἀνδρεία του δὲν ἤθελεν ἀρκέσει μόνη.

Εἰς τὴν αἱματηρὰν καὶ φονικωτάτην ἔφοδον τῶν Ἀλβανῶν εἰς τὸ Καχοσουλι ἀνεδείχθη ὁ Σαμουήλ ἄγγελος θανάτου. Καὶ ὅτε πᾶσα ἐλπίς σωτηρίας ἐξέλειπε, τότε ἔθεσε τὸ σῶμά του φραγμὸν

άνυπέδλητον μεταξὺ τοῦ σμήνου τῶν Ὀθωμανῶν καὶ τῶν ὀλίγων ἐπιβιωσάντων Σουλιωτῶν, δυνηθέντων οὕτω νὰ ὀπισθοχωρήσωσι καὶ διαφύγωσι τὴν μάχαιραν καὶ τὰ μαρτύρια.

Ἄφ' οὗ τὰ ὀλίγα ἐκεῖνα ἐρείπια ἦσαν ἔξω κινδύνου, ὁ Σαμουήλ μαχόμενος πάντοτε, μετὰ πέντε μόνον συνεταίρων ἐπρόφρασε καὶ ἐκλείσθη εἰς τὸ Κοῦγκι, πύργον κτισμένον ἐπὶ ἀποτόμου βράχου, ἀποθήκην πυρίτιδος καὶ ὄπλων. Τὸν πύργον τοῦτον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ὑπῆρχε καὶ ἐκκλησία ἐπ' ὀνόματι τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς, ἡ πατρίς παρέδωκεν εἰς τὰς ἱεράς αὐτοῦ χεῖρας καὶ ὁ μοναχὸς εἶχεν ὁμολογήσῃ τὸν ὄρκον τοῦ θανάτου ὅτι οὐδεμία οὐδέποτε ἀνθρωπίνη δύναμις ἤθελε διάσῃ αὐτὸν νὰ τὸν ἐγκαταλείψῃ.

Περικυκλωμένος πανταχόθεν ὑπέμεινε ὁ Σαμουήλ ὅσα ἀνθρωπίνη καρτερία ἠδύνατο νὰ ὑπομείνῃ. Τὰ πολεμοφόδια ἐφθείροντο ἀφ' ὧρας εἰς ὧραν. Κεκμηκότες, τραυματισμένοι, οὐδὲ σαγόνα ὕδατος εἶχον πλέον ἵνα δροσίσωσι τὰ κατάξηρα καὶ φλογισμένα χεῖλη τῶν. Ἡ στιγμή τῆς ἀγωνίας εἶχε φθάσῃ. . . Κλίνατε τὸ γόνυ καὶ τὰς κεφαλὰς, σεῖς οἱ πιστοὶ, δεόμενοι ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἐκείνων! . .

Τῇ δεκάτῃ ἐβδόμῃ Δεκεμβρίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τρίτου ἔτους, ἡμέρα προσευχῆς καὶ νηστείας εἰς τὸ νέον Ἑλληνικὸν μαρτυρολόγιον, ὁ ἱερομόναχος Σαμουήλ μετὰ τῆς ἁγίας αὐτοῦ Πεντάδος ἀνίπτανται πρὸς τὸν οὐρανὸν ἐπὶ πτερώγων πυρὸς καὶ στεφανοῦνται ὑπὸ τοῦ Ὑψίστου ὡς μάρτυρες θανόντες ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος.

Κωνσταντῖνος ὁ Παλαιολόγος, τελευταῖος ἡμῶν αὐτοκράτωρ, καὶ Σαμουήλ ὁ ἱερομόναχος, τελευταῖος τῶν Σουλιωτῶν πολέμαρχος. Ὁ πρῶτος, ἀρχηγὸς καὶ κεφαλὴ ἡκρωτηρια-

σμένης αὐτοκρατορίας, γενναίως κατηνάλωσε τὸν βίον μαχόμενος ὑπὲρ τοῦ σέμματός του. Ἀνατολή καὶ Δύσις ἦσαν μάρτυρες τῆς μονομαχίας, εἰς ἣν Μωάμεθ ὁ δεύτερος τὸν εἶχε προκαλέσῃ. Πεδίον τῆς μάχης ἦτο τὸ Βυζάντιον. Τὸ Βυζάντιον!... ἡ ἄνω Ἱερουσαλήμ, ἡ γῆ τῆς ἐπαγγελίας, ὁ ἀπόκρυφος παλμὸς τῆς καρδίας μας. Ποία ἑλληνικὴ ψυχὴ δὲν ἤθελεν ἐξαφθῆ εἰς τὴν συμπλοκὴν ἐκείνην;

Ὁ δεύτερος, ἀγέρωχος, ἄκαμπτος, πτωχὸς δημοκράτης, μόνος μετὰ τοῦ Θεοῦ του καὶ τοῦ ὑπὲρ πατρίδος ἔρωτός του, μακρὰν τοῦ κόσμου, ἐπὶ ἀπατόμου βράχου, μὴ μεριμνῶν περὶ μελλούσης δόξης, αὐτόχειρ καταστρέφεται καὶ οὐδὲ τὸ πτώμα ἀφίνει εἰς χεῖρας τῶν ἀπίστων.

Ὁ θάνατος τοῦ αὐτοκράτορος ἐξέπληξε τὴν οἰκουμένην ἡ θυσία ἐνὸς καλογήρου ἔμεινε θαμμένη εἰς τὸ σκότος τοῦ παρελθόντος. Ὁ πολυτελής μανδύας ἀπέκρυψε διὰ τῆς λάμψεώς του τὸ εὐτελές καὶ πενιχρὸν ῥάσον. Παράνομος βαθμολογία, ἧσις δὲν ἔπρεπε νὰ ἐκτείνεται καὶ πέραν τοῦ μνήματος!

Δόξα καὶ τιμὴ τῇ Κωνσταντίνῃ! Ἄλλ' ἀποδοθήτω καὶ εἰς τὸν πτωχὸν Σαμουήλ, τὸν δημοκράτην πολεμάρχον, ἡ λατρεία, τὴν ὁποίαν ἀπὸ τοσοῦτων χρόνων ὀφείλομεν πρὸς αὐτόν.

Ο ΣΑΜΟΥΗΛ.

Καλόγερε, τί καρτερεῖς κλεισμένος μὲς τὸ Κοῦγκι,
Hέντε νομάτοι σώμειναν κ' ἐκεῖνοι λαβωμένοι,
Κ' εἶναι χιλιάδες οἱ ἐχθροὶ ποῦ σ' ἔχουνε ζωσμένον.
Ἐλα νὰ δώσης τὰ κλειδιά, πέσε νὰ προσκυνήσης,
Κι' ἀφέντης ὁ Βελήπασας δεσπότη θὰ σὲ κάμη.

Ἐτζι ψηλὰ ἀπὸ τὸ βουνὸ φωνάζει ὁ Πῆλιο Γκούσης.
Κλεισμένος μὲς τὴν ἐκκλησὰ βρίσκειτ' ὁ Σαμουήλης,
Κι' ἀγέρας πέρνη τὴ φωνὴ τοῦ Πῆλιου τοῦ προδότη.

Χωρὶς ψαλμοὺς καὶ θυμιατὰ χωρὶς φωτωχυσία,
Γονατισμένοι, σκυθρωποὶ, μπρὸς εἴην ὠραία Πύλη,
Hέντε Σουλιώταις στέκονται μὲ τὸ κεφάλι κάτου·
Βουβοὶ, δὲν ἀνασαίνουνε καὶ βλέπεις κάπου κάπου
Ἄποῦ ἓνα χέρι σκόνεται καὶ κάνει τὸ σταυρό του.
Ἄκίνητα στὸ μάρμαρο σέρνονται τὰ σπαθιά τους,
Σπαθιά ποῦ τόσο ἐδούλεψαν γιὰ τὸ γλυκό τους Σοῦλι!

Δὲ φαίνεται ὁ καλόγερὸς· μόνος τοῦ εἶ ἅγιο Βῆμα
Προσεύχετο κ' ἐτοίμαζε τὴ μυστικὴ θυσία.

Σφιχτὰ, σφιχτὰ στὰ χέρια του ἐβάστα τὸ ποτήρι.
Και μύρια λόγι' ἀπόκρυφα ἔλεγε τοῦ Θεοῦ του.
Τὰ μάτια κατακόκκινα ἀπ' ταῖς πολλαῖς ἀγρύπνιαις,
Ἐκύτταζαν ἀκίνητα τὸ Σῶμα καὶ τὸ Αἷμα.
Τί θάλασσα ποῦ κύματα ἔχει κρυφαῖς ἐλπίδες! . . .
Σιγαῖτε βρόντοι τουφεχιῶν, πᾶψτε φωναῖς πολέμου,
Κι' ὁ Σαμουὴλ τὴν ὕστερη τὴν Κοινωνιὰ θὰ πάρῃ
Κ' ἐκεῖ ποῦ κύτταζ' ὁ παπᾶς τὴ Σάρκα τοῦ Θεοῦ του,
Ἐκύλισ' ἀπ' τὰ μάτια του τοῦ ποτηριοῦ τὰ σπλάγγνα
Σὰν τὴ δροσοῦλα διάφανο κρυφὰ κρυφὰ ἓνα δάκρυ.
-Θεέ μου καὶ πατέρα μου, θαμμένος ἐδῶ μέσα
Ἐδίψασα. Χωρὶς νερὸ ἢ θεία κοινωνιὰ σου (α)
Θὰ ἔμεν' ἀτελείωτη. Δέξου, γλυκέ μου Πλάστη,
Αὐτὸ τὸ μαῦρο δάκρυ μου, μὴ τὸ καταφρονέσης.
Ἀμόλυντο καὶ καθαρὸ, βγαίν' ἀπ' τὰ φυλλοκάρδια.
Δέξου το, Πλάστη, δέξου το, ἄλλο νερὸ δὲν ἔχω.
Ἦτανε ἥλιος κ' ἔλαμψε τὸ ἱερὸ τὸ σκεῦος.
Τὸ αἷμα ἐξεστάθηκε, ἄχνισε ζωντανεύει.

(α) Οὐδείς ἀγνοεῖ ὅτι τὸ ζεῖον ὕδωρ εἶναι στοιχείον ἀπαραίτητον πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ θείου μυστηρίου.

Ἀναγαλλιάζει ὁ Σαμουὴλ ποῦ εἶδε τὴ Θεία Χάρι·
Καὶ τρέμοντας ἀγκάλιασε τὸ Θεϊκὸ Ποτῆρι
Καὶ τῷσφιξε στὰ χεῖλη του κι' ἄκουσε ποῦ χτυποῦσε,
Σὰν νᾶτανε λαχταριστὴ καρδιά, ζωὴ γιομάτη.

Ἄνοιγ' ἡ Πύλη τοῦ ἱεροῦ, σκύφτουν τὰ παλληκάρια·
Τὰνδρειωμένα μέτωπα τὸ μάρμαρο χτυπᾶνε.
Καὶ καρτεροῦν ἀκίνητα τοῦ γέροντα τὰ λόγια.

Ἐπρόβαλ' ὁ καλόγερος. Τὸ πρόσωπό του φέγγει
Σὰ χιονισμένη κορυφή στοῦ φεγγαριοῦ τὴ λάμψη.
Στὰ λαβωμένα χέρια του βαστοῦς' ἓνα βαρέλι
Πῶκλειε μέσα θάνατο, φωτιά κι' ἀπελπισία.
Ἐκεῖνο μόνο τῶμενε, ἐκεῖνο μόνο φθάνει.

Ἐμπρὸς εἰς τὴν Πύλη τοῦ ἱεροῦ μονάχος τοῦ τὸ ζένει
Καὶ τρεῖς φοραῖς τὸ ὑλόγησε καὶ τρεῖς φοραῖς τὸ ὑχέται
Σὰν νᾶταν Ἄγια Τράπεζα, σὰ νᾶταν Ἄρτοφόρι·
Ἐπίθωσε ὁ καλόγερος ἐπάνω τὸ ποτῆρι,
Καὶ σιωπηλὸς κι' ἀτάραχος ἀναψε θειαφοκέρι.

Τὰ γόνατά του ἐχτύπησαν ὀρμητικὰ τὴν πλάχα,
Ἐσήκωσε τὰ χέρια του, τὸ πρόσωπό του ἀνάφτει,
Κι' οἱ πέντε τὸν ἐχύτταζαν βουβοὶ μέσα στὰ μάτια.

Ἡ δέησις.

Πατέρα μου, σ' ἐδούλεψα
Πιστὰ σαράντα χρόνια,
Καὶ τώρα στὰ γεράματα
Μοῦ δίνεις κατηφρόνια!
Τὸ θέλημά σου ἄς γενῆ!
Λυπήσου μας, σπλαγχνίσου
Καὶ πᾶψε τὴν ὀργή σου.

Σ' ἐσένα, σὰν ὠρφάνεψα,
Ἐδῶκα τὴν ψυχὴ μου,
Τὸ Σοῦλι μου τ' ἀγκάλιασα
Στὸ κόσμον γιὰ παιδί μου . . .
Τώρα τὸ Σοῦλι τῶχασα . . .
Ἦλθ' ἡ στερνὴ μου μέρα,
Θάλθω σ' ἐσὲ πατέρα.

Μέτρησε πόσοι ἐμείναμε!
Οἱ ἄλλοι πεθαμμένοι
Μὲς τὰ λαγκάδια σέρνονται
Νεκροὶ καὶ λαβωμένοι!
Ἄταφ', ἀμοιρολόγητα

Σέπονται τὰ κουφάρια

Στοῦ λόγκου τὰ χορτάρια.

Ὅρνια καὶ λύκοι ἐχόρτασαν

Τὰ μαῦρα κρέατά μας.

Συχώρε σε, συχώρε σε,

Πλάστη, τὰ κρίματά μας!

Καὶ τώρα ποῦ θὰ νάλθωμε

Κ' ἡμεῖς στὴν ἀγκαλιά σου,

Δέξου μας σὰν παιδιὰ σου.

Καὶ κύτταξε τὰ χέρια μας

Τώρα σ' ἐσέ σκωμένα,

Πῶς εἶν' ἀπὸ τὸ ἄπιστο

Τὸ αἷμα λαιρωμένα,

Κ' εὐχαριστήσου, Πλάστη μου,

Καὶ πές-Εὐλογημένοι

Πιστοὶ μου ἀνδρειωμένοι -

Τώρα τὸ Σοῦλι ἀπέθανε·

Δὲν ἔμειν' ἓνα χέρι

Ποῦ νὰ μπορῇ στὰ δάχτυλα

Νὰ σφίξῃ τὸ μαχαῖρι·

Πατέρα παντοδύναμε,
Γενοῦ σ' ἐμᾶς πατρίδα,
Ἄλλη δὲν ἔχω ἐλπίδα.

Ἐκεῖ ψηλὰ στὸ θρόνο σου
Στὴν τόση βασιλεία,
Δώσε σ' ἐμᾶς τοὺς δύστυχους
Μικρὴ μιὰ κατοικία,
Νὰ μοιάζῃ μὲ τὸ Σοῦλί μας,
Καὶ δώσέ μου ἓνα βράχο
Κ' ἐκεῖ τὸ Κοῦγκι γάχω.

Χῶμα στὸ Σοῦλι ἐλεύθερο
Γιὰ νὰ ταφῶ δὲ μένει
Ἐλέησόν με, πλάστη μου,
Συχώρε σε νὰ γένη
Τὸ Κοῦγκί μου, ἡ ἐκκλησιά,
Τὸ ἱερό σου Βῆμα,
Τοῦ Σαμουὴλ τὸ μνῆμα.

Ἐδῶ ποδάρι ἄπιστο,
Ποτέ δὲ θὰ τολμήσῃ,
Ποτέ. . . . τὸ εἶπα, τ' ὄρκισα,
Τὸ Κοῦγκι νὰ πατήσῃ.
Μαζί μου πέρνω τὰ κλειδιά,
Πλάστη μου δὲν τάφινω,
Οὔτε σ' ἐσέ τὰ δίνω.

Ἐκεῖ ψηλά στὸν οὐρανὸ
Νὰ τὰ φορῆ στή μέση
Ὁ Σαμουήλ ὁ δοῦλός σου
Θὰ σὲ παρακαλέσῃ.
Πατέρα μου, μὴ πειραχθῆς,
Κάμε μου αὐτὴ τὴ γὰρι.
Ἄλλος νὰ μὴ τὰ πάρῃ.

Καὶ τώρα, τώρα πᾶκουσε
Τὸν πόνο, τὸν καῦμό μας,
Δέξου μας καὶ θ' ἀφίσωμε
Τὸ Σοῦλι τὸ γλυκό μας.
Τὸ Σοῦλι, ἄχ! πῶς τῶχασα!
Ψυχὴ μου μὴ δακρύσῃς. . .
Εἶν' ὥρα νὰ τὰ φήσῃς.

Κι ἄπὸ ὄνοντα στὰ χέρια τοὺς οὐς πέντε τοῦ συντρόφου

-Θεέ μου πολυέλεε!

Τώρα ποῦ θὰ ν' ἀφήσω

Τὸν κόσμο, καὶ στὸν ἴσκιό σου

Θάλλθ' ὁ φτωχὸς νὰ ζήσω,

Μιὰ χάρι θέλω, πλάστη μου·

Τὰ πέντε τὰ παιδιὰ μου

Νὰ τᾶχω συντροφιά μου.

Τὰνάθρεψα στὸν κόρφο μου·

Γιὰ ἰδέ τα τὰ καυμένα,

Ἄλλοι δὲν ἀγάπησαν

Παρὰ ἐσὲ κ' ἐμένα.

Παιδιὰ μου, μὴ δειλιάζετε,

Νάχετε τὴν εὐχή μου. . .

Θὰ ζήσετε μαζί μου.

Σταλαματιὰ, σταλαματιὰ τὰ δάκρυά τοὺς πέφτουν

Κ' ἡ πλάκα ποῦ τὰ δέχεται ραγίζεται καὶ τρίζει.

Παράπονο τοὺς ἔπιασεν, ὄχι θανάτου φόβος,

Καὶ χλεύοντας ὁ Σαμουὴλ, εἰς τῶνα τοῦ τὸ χέρι.

Τὸ ἱερό Ποτῆρι του καὶ στάλλο τῆ λαβίδα,
Ἄρχῆνισε τὴν Κοινωνιὰ τοῦ πλάστη νὰ μεράζη.
Ὁ πρῶτος ἐμετάλαβε, μεταλαβαίνει κι' ἄλλος,
Τὴν ἔδωσε στὸν τρίτονε κι' ὁ τέταρτος τὴν πέρνει
Καὶ φθάνει ὡς τὸν ὕστερο καὶ τοῦ τήνε προσφέρει.
Κ' ἐκεῖ ποῦ ἔφαλλ' ὁ παπᾶς μὲ τὴ γλυκειὰ φωνή του

«Τοῦ δείπνου σου τοῦ μυστικοῦ
»Σήμερον υἱὲ Θεοῦ» . . .

Φωναῖς ἀκούονται, χτυπιαῖς, ἀλλαλαγμὸς, ἀντάρια.
Πλακώσανε οἱ ἄπιστοι, καλόγερε τί κάνεις; . . .
Ἐσήκωσε τὰ μάτια του ὁ Σαμουὴλ στὸν κρότο
Καὶ στάζ' ἀπ' τῆ λαβίδα του ἐπάνω στὸ θαρέλι
Μιὰ φλογερὴ σαλαματιὰ ἀπ' τοῦ Θεοῦ τὸ γαῖμα. . .
Ἄστροπελέκια ἐπέσανε, βροντᾶει ὁ κόσμος ὅλος
Λάμπει σὰ γνέφ' ἡ ἐκκλησιά, λάμπει τὸ μαῦρο Κοῦγκι.
Τὶ φοβερὴ κεροδοσὰ πῶλαβε στὴ θανή του
Τὸ Σοῦλι τὸ καχότυχο, καὶ τί καπνὸ, λιβάνι! . . .
Ἄνέβαινε στὸν οὐρανὸ καὶ τοῦ παπᾶ τὸ ράσο
Κι' ἀπλώθηκε, κι' ἀπλώθηκε σὰν τρομερὴ μαυρούλα,

Σὰ σύγνεφο κατάμαυρο κ' ἐθόλωσε τὸν ἥλιο.
Κ' ἐν ᾧ τ' ἀνέβαζ' ὁ καπνὸς, κ' ἐν ᾧ τὸ συνεπέρνει,
Τὸ ράσο πάντ' ἀρμένιζε κ' ἐδιάβαινε σὰ Χάρος,
Κ' ἐκείθεν ὁποῦ διάβηκε ὁ φλογερός του ἴσκιος,
Σὰν νᾶταν μυστικὴ φωτιὰ ἐρόγγυσε τὸ λόγχο.
Καὶ μὲ ταῖς πρώταις ἀστραφαῖς καὶ μετὰ πρωτοβρόχια
Χλωρὸ χορτάρι φύτρωσε, δάφναις, ἐλθαῖς, μурτούλαις
'Ελπίδες, νίκαις καὶ σφαγαῖς, χαραῖς κ' ἐλευθερία.

ΤΟ ΨΥΧΟΣΑΒΒΑΤΟ.

Εἰς τὸν βαρὺν τὸν ἴσχιό σου, μαῦρό μου κυπαρίσσι
Ἄποψε τὰ μεσάνυχτα θὰ νάλθῃ νὰ καθίση,
Ἐνας πατέρας πῶχασεν ὤμορφη θυγατέρα.
Γήνε γυρεύει ἐδῶ κ' ἐκεῖ, τὴ νύχτα τὴν ἡμέρα
Καὶ δέντῃ θρίσκει ὁ δύστυχος. Ὅσους ῥωτᾶ τοῦλένε
Πῶς δὲν τὴν εἶδαν νὰ διαβῆ καὶ τὸν θωροῦν καὶ κλαῖνε.

Ἐπῆγε στὴν τριανταφυλιᾶ
Ἐφῆς μὲ τὸ φεγγάρι.
Τῆς λέει, ἡ φιλενάδα σου
Μὴν ἦλθ' ἐδῶ νὰ πάρῃ
Τὰ ῥόδα σου νὰ στολισθῇ
Στὴν ἐκκλησιᾶ νὰ πάῃ; ...
Κ' ἐκεῖνη τ' ἀπαντάει·

-Κάθε πρωτὶ τὴν ἔβλεπα
Ἐμορφοὺν σὰν ἐμένα·

Μοῦ ἐμέτραε τὰ ῥόδα μου
Κι' ἂν ἔλειπε κανένα,
Μ' ἐμάλλονε καὶ μῶλεγε
Πῶς θὰ μὲ παραιτήση
Καὶ δὲ θὰ μ' ἀγαπήση.

Κ' ἐν ᾧ μ' ἐμάλλον' ἔκοβε
Τ' ἄνθη μου τὰ δροσάτα
Κ' ἐστόλιζε τὰ στήθια τῆς
Τ' ἄσπρα τὰ μυρωδάτα
Ἐκείνη μῶδιν' ὠμορφιά,
Ἐγὼ τὴν ἐντροπή μου,
Λὲς κ' ἦταν ἀδελφή μου.

Πές μου, Πατέρα, πές μου το
Μὴν εἶναι καχιωμένη
Καὶ σ' ἔστειλε γιὰ νὰ μοῦ πῆς
Πῶς τώρα κατεβαίνει
Τρεῖς μέραις τήνε καρτερῶ
Μὲ τὸ φιλὶ στό στόμα
Καὶ δὲν τὴ βλέπω ἀκόμα.—

Πάει στο νυχτολούλουδο,
Τὸ βλέπει μαραμμένο:
-Γιατί λουλουδί μου εἶς' ἀγνό
Καὶ παραπονεμένο*
Δέν σῶφερ' ἡ Μαρία σου
Νεράκι ἀπὸ τὴ βρύση
Ἐψές νὰ σέ ποτίση; . . *

-Τὴ νύχτα, τὰ μεσάνυχτα
Ἐκεῖ ποῦ καρτεροῦσα
Νάλθη ἡ Μαρία νὰ μ' εὐρῆ
Κ' ἔστεκα κι' ἀγρυπνοῦσα,
Μέσα στὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ
Μοῦ φάνη πῶς τὴν εἶδα
Πῶφευγα σὰν ἀχτίδα.

Κ' ἐνῶ κρυφομιλούσανε, ἀκούστηκε ἀπὸ πέρα
Φωνὴ ποῦ μοιρολόγαε κ' ἔλεγε στὸν πατέρα.

Τὴν ἐπεράσαν τέσσαροι
Μὲς τ'ἀνθη ξαπλωμένη*
Ποιὸ μάτι δὲν τὴν ἐκλαψε
Ἐκεῖθε ποῦ διαβαίνει!

Ἐμπρὸς ἐπήγαιν' ὁ σταυρὸς
Ὅπισω του οἱ παπάδες,
Λιβάνια καὶ λαμπάδες.

Τὴν εἶδα, δύστυχε, κ' ἐγώ
Τὴν εἶδα τὴ Μαρία
Δίπλα στὸ ξυλοκρέββατο.
Δὲν πᾶς στὴν ἐκκλησία
Νὰ βρῆς τὸ νεκρολίβανο
Ὅπου κάπνίζει ἀκόμα

Στοῦ τάφου τῆς τὸ χῶμα;

Σύρε, πατέρα, νὰ τὴ ἰδῆς.
Ἄπόψ' οἱ πεθαμμένοι,
Μεγάλην ἔχουνε γιορτὴ,
Καὶ βγαίνουν στολισμένοι
Σὰν νιόνυφοι ἀπ' τὰ μνήματα
Μὲ τᾶσπρα σάβανά τους
Νὰ φᾶν τὰ κόλυβά τους.

Σὰν ἔλθουν τὰ μεσάνυχτα
Τῶρνίθι σὰν λαλήση
Σύρε καὶ κλάψε μοναχὸς

Σιμὰ στὸ κυπαρίσσι.
Σήμερο ψυχосάββατο
Θαλθῆ στὴν ἀγκαλιά σου
Νὰ πάρη τὰ φιλιὰ σου.

Ἐπῆγε κ' ἐκαρτέρεσε
Πίσ' ἀπὸ τᾶγιο Βῆμα.
Ἦλθανε τὰ μεσάνυχτα...
Ἐσείστηκε τὸ μνήμα.
Βγαίν' ἡ Μαρία ὀλόλευκη,
Κ' ἐκεῖ ποῦ τὸν ἐφίλει
Ἀνάμεσα στὰ χεῖλη,

-Πατέρα μου, τοῦ λέει, γλυκὲ,
Γιὰ ἰδὲς πῶς εἶμαι κρύα!
Ἄν ἦν' ἀλήθεια π' ἀγαπᾷς
Τὴ μαύρη τὴ Μαρία,
Ἐλα μ' ἐμὲ στὸν τάφο μου,
Σχιάζομαι τὸ σκοτάδι
Μονάχη μου στὸν ἄδη.

Τὸ σάβανό μου εἶναι πλατύ.
Γιὰ ἰδὲς το... μᾶς σκεπάζει...

Ἔλα νὰ πᾶμε . . . κύτταξε,
Σχεδὸν γλυκοχαράζει . . .
Τρέμω . . . κρυόνω . . . παρέ με . . .
Εἶμαι μικρὴ ἢ καυμένη
Νὰ μείν' ὠρφανεμένη.

Ἀγάλια . . . ἀγάλια . . . ἀκλόουαμε
Πατέρα, μὴ βαρέσης . . .
Εἶναι τὰ μνήματ' ἀνοιχτά
Βάστα με μὴ μοῦ πέσης.
Θυμᾶσαι πῶς μ' ἐχάιδευες
Καὶ πῶς μοῦ τραγουδοῦσες
Ὅταν μ' ἀποκοιμοῦσες;

Πατέρα μου, πατεῖς βαρῶν . . .
Πιάσου ἀπ' τὸ σάβανό μου . . .
Τραβήξου ὀλίγο . . . ἐσκόνταψες
Ἐπάνω στὸ σταυρό μου . . .
Ἐφθάσαμε . . . καρτέρε σε
Νὰ κατεβῶ νὰ στρώσω,
Σεντόνι νὰ σ' ἀπλώσω.

Δός μου τὸ χέρι σου . . . Ἐλα ἄω . . .
Πατέρα μου ἀχνίζεις ! . . .
Τὰ μάτια σου θολόνουνε . . .
Γιατί νὰ μὲ φοβίζης ;
Πάμε στὸ κρεββατάκι μου,
Νὰ σὲ γεροκομήσω,
Δὲ θέλω νὰ σ' ἀφήσω.

Γιὰ ἰδὲς κρεββάτι ὠμορφο ! . . .
Ἐπὴρ' ἀπ' τὰ μαλλιά μου
Τὰ ρόδα ποῦ μοῦ βάλανε
Ἀπ' τὴν τρανταφυλιά μου,
Τὰ μιάθησα, τὰ σκόρπισα
Ἐπάνω στὸ σεντόνι,
Ποῦ εἶν' ἄσπρο σὰν τὸ χιόνι.

Πατέρα μου τί καρτερεῖς ;
Τί στέκεσαι στὴν ἄκρη ; . . .
Πατέρα μου, δὲν μ' ἀγαπᾶς ! . . .
Σφόγγισ' αὐτὸ τὸ δάκρυ . . .
Ἄλλοι θὰ κλάψουνε γιὰ μᾶς . . .
Κ' ἐμεῖς δὲν τοὺς ἀκοῦμε . . .
Ἐλα νὰ κοιμηθοῦμε.

- Κ' ἡ μάνα σου Μαρία μου
Κ' ἡ μάνα σου ἡ καυμένη!
Χωρὶς ἐμέ, χωρὶς ἐσέ
Ἡ δύστυχη ποῦ μένει; ...
Μὴν κλαῖς παιδί μου... γλήγορα
Φεύγει, πετᾶ ἡ ζωὴ μου...
Σύρε μὲ τὴν εὐχή μου.

Μαρία μου ἓνα φιλή
Ἐνα φιλάκι ἀκόμα...
Μοσχοβολάει, ψυχούλα μου,
Τὰ θῶο σου τὸ στόμα...
Καρτέρεσε Μαρία μου
Ἀφές με νὰ χορτάσω,
Σὲ λίγο θὰ σὲ χάσω.

Κ' ἐκεῖ ὁποῦ τὴν ἔσφιγγε, κ' ἐκεῖ ποῦ τὴν ἐφίλει
Ἐτὴν ἔχασ' ἀπ' τὸν κόρφο του, τῷφυγε ἀπὸ τὰ χεῖλη.
Λαλεῖ τῶρνίθι τῆς αὐγῆς καὶ θαμποφέγγ' ἡ μέρα,
Κλαῖψτε τὴν νεῖά τὴν ὠμορφη κλαῖψτε καὶ τὸν πατέρα

Ο ΚΑΤΖΑΝΤΩΝΗΣ.

Ἀνθηρὰ καὶ ἀειθαλὴς διατηρεῖται πάντοτε ἡ μνήμη τοῦ Κατζαντώνη, πάμπολλοι δὲ τῶν ἐπιβιωσάντων αὐτοῦ ὁμηλικῶν ἐνθυμοῦνται ἀκόμη τὴν ἀνέκφραστον τόλμην τοῦ προσώπου του, τὴν εὐκαμψίαν τῶν μελῶν του καὶ τὴν ἀπαραδειγμάτιστον ὠκύτητά του. Ἀπίστευτα καὶ πολυειδῆ εἶναι τὰ τολμήματα τοῦ Κλέφτου τούτου κατὰ τοῦ Ἄλῃ Πασᾶ, ὅστις ἔδλεπε πάντοτε καὶ πανταχοῦ ὡς φάσμα ἐνώπιόν του τὸν ἀτρόμητον ἀθλητὴν.

Ὁ Βελῆ Γκέκας Ἄλβανὸς ὑπὸ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Σατράπου, ἐπίφοβος εἰς πάντας, τολμητίας καὶ αἰμοῦρος, εἶχεν ἀποκλειστικῶς ἀφιερῶθῃ εἰς τὴν καταδρομὴν τοῦ ἀκαταμαχίτου Κατζαντώνη. Ἀλλὰ καὶ οὗτος δὲν διέφυγε τὸν θάνατον φονευθεὶς ὑπὸ τοῦ ἥρωός μας εἰς τὴν ἐν Κρύα Βρύση ἀείμνηστον συμπλοκῆν.

Δύο δημοτικὰ ἄσματα ἀφιερῶθησαν εἰς τὸ ἀνδραγάθημα τοῦτο παρὰ τοῦ ἀνωνόμου καὶ μεγάλου ποιητοῦ ἡρῶν, τοῦ λαοῦ. Ἄλλ' οὔτε ἤκουσα οὔτ' ἀνέγνωσα ἕτερον, ἐνθα νὰ ἐξυμνῆται ἄλλος τις τῶν τοσοῦτων τοῦ ἥρωος ἄθλων.

Πολλάκις τὸ πλῆθος τῶν ἐχθρῶν τὸν ἠνάγκαζε νὰ εἰσέρχεται εἰς Λευκάδα ὡς εἰς ἄσυλον, καὶ πολλοὶ τῶν φίλων μου ἐνθυμοῦνται αὐτὸν ἀκόμη καθήμενον ἐπὶ τῆς χλόης, ἔχοντα εἰς τὸ πλευρὸν του τὸν πελώριον Λεπενιώτην καὶ περισοιχιζόμενον ὑπὸ τῶν συνεταίρων αὐτοῦ λύκων καὶ τίγρεων. Τὰ ὄπλα του ἦσαν πολυτελέστατα· μαῦρην ἐκ τῆς πολυχρονίου τριβῆς ἡ φουστανέλλα, πανταχοῦ τοῦ σώματός του ἐλαμπεν ὁ χρυσὸς καὶ ὁ ἄργυρος. Ἀναστήμα-

τος μετρίου, τὸ ὄμμα τοῦ ἤτο κεραυνός. Μέλαι, μακροὶ καὶ δασύς ὁ μύσταξ, ὄφρως νεφελώδεις, γλυκετὰ καὶ ἀρμονικωτάτη ἡ φωνή του.

Ἄλλῃ πῶς νὰ μὴ διαμνημονεύσῃ τις ὅτε κατὰ τὸ 1805 καὶ 1806 συνήλθον εἰς Λευκάδα ἅπαντες οἱ διασημότεροι ἀρματωλαὶ τῆς Αἰτωλίας, τῆς Ἡπείρου καὶ τῆς Θεσσαλίας ὑπακούοντες εἰς τὴν φωνὴν ἐκείνου, οὕτως ἐν τῇ καρδίᾳ ἐνεφύλευεν ἔκτοτε ἡ ἰδέα τῆς Ἑλληνικῆς ἀνεγέρσεως καὶ ὅστις ἀπήλαυσεν εἴκοσι πέντε περίπου ἔτη μετὰ ταῦτα ἐντὸς ναοῦ ὀρθοδόξου ἐν Ναυπλίῳ βραβεῖον τῆς πρὸς τὸ ἔθνος ἀγάπης του, μάχαιραν καὶ μούλυδον;

Τότε οἱ λεοντοκάρδιοι ἐκεῖνοι ἀνεγνώρῃσαν ὁμοθυμαδὸν τὴν ὑπεροχὴν ταῦ Κατζαντώνη ἀνακηρύξαντες αὐτὸν πολέμαρχον καὶ παντὸς ἀνδρείου ἀνδρειότερον. Ὁργανίζετο βεβαίως τότε καὶ ὑπεθάλπετο ὑπ' ἐξόχων ἀνδρῶν κίνηματι κατὰ τοῦ Ἄλῃ, ὅστις ἐν Πρεβεζῇ ὡς περ ἔλλοχῶν, παρεφύλαττε καὶ κατεσκόπευε πάντα τῶν ἀρματωλῶν τὰ κινήματα. Ἄλλ' ὁ Κατζαντώνης, ὅστις δὲν εἶχε μάθει ποτὲ ν' ἀριθμῇ τοὺς ἐχθρούς του, ὤμνουν ἐπὶ τῆς σπάθης του ὅτι μὲ μόνὰ τὰ παλληκάρια του ἤθελε σὺρῃ αἰχμαλώτους εἰς Λευκάδα τὰς χιλιάδας τῶν Ἀλβανῶν, τὰς ὁποίας ὁ Βιζήρης ἐντρομος ἐπεσώρευσεν ἐν Ἀμβρακίᾳ.

Δυστυχῶς κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας προσεδλήθη ὁ γενναῖος ὑπὸ τῆς φλογιάδος καὶ ἠσθένησε θαρέως. Μόλις εἶχε συνέλθει ὀλίγον, μὴ δυνάμενος νὰ ὑπομείνῃ πλέον τὴν ἀδράνειαν, εἰς τὴν ὁποίαν τὸν κατεδικάζεν ἡ ἀσθένεια, λάθρα ἀνεχώρησε μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Γεωργίου τοῦ ἐπονομαζομένου Χασώτου εἰς Ἄγραφα, βέβαιος νὰ ἀναλάβῃ τὴν προτέραν βώμην ἅμα ἤθελεν ἀναπνεύσῃ τὸν ἐλευθέρου καὶ καθαρὸν ἀέρα τῶν φιλότων αὐτοῦ ὀρέων. Διέμεινε ἡμέρας τινὰς ἐντὸς μονῆς θεραπευόμενος καὶ περιβαλλόμενος ὑπὸ τῶν ἀγίων ἐκείνων καλογῆρων.

Ἄρματωλοὶ καὶ μοναχοί, ἐλευθερία καὶ θρησκευτικὸν αἴσθημα, ἔχθροὶ τῶν τυράννων καὶ λειτουργοὶ τῆς Θεότητος πρότερον καὶ διαρκούσης τῆς Ἑλληνικῆς γιγαντομαχίας ἀπαντῶνται ἀμοιβαίως χειραγωγούμενοι, ἐνθαρρυνόμενοι, βοηθούμενοι.

Ἄλλ' ὁ Κατζαντώνης, ὅστις ἐγνώριζεν ὅτι τὸ πονηρὸν ὄμμα τοῦ ἀδιאלλάκτου ἔχθρου του εἰσέδουε πανταχοῦ, φοβούμενος ἴσως προδοσίαν τινά, ἀσθενῆς ἔτι καὶ πυρέσσων παρήτησε τὸ ἄσυλόν του καὶ κατέφυγε μετὰ τοῦ Γεωργίου εἰς τι σπήλαιον ἀπόκρυφον καὶ ἄγνωστον τοῖς πᾶσιν. Εἰς μόνος ἱερεὺς (αἰσχύνομαι ἀναμνηστικῶν τὸ κακούργημά του!) εἰσῆρχετο εἰς τὸ καταφύγιον ἐκεῖνο προμηθεύων αὐτοῦς τὰ πρὸς τὸ ζῆν, καὶ οὗτος ἐπρόδωσε τοὺς δύο ἀδελφοὺς.

Ἐξήκοντα Ἄλθανοί, ἔχοντες ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Ἰουσοῦφ Ἀράπην, αἰφνης περιεκύκλωσαν τὸ σπήλαιον, οὔτε ἤθελον ἀρκέσει ἂν ὁ Κατζαντώνης δὲν ἠσθένει βαρέως. Εἰς τὴν δεξιὴν αὐτῶν θέσιν ὁ Γεώργιος ἤρπασεν ἐπὶ τῶν ὤμων αὐτοῦ τὸν ἀδελφὸν καὶ ἐξῆλθε τοῦ σπηλαίου φωνεῶν καὶ τραυματίζων ἀνιλεῶς τοὺς πρῶτους Ἄλθανοὺς, τοὺς ὁποίους ἀπήντησεν. Ἐδραμε πρὸς τὸ ὄρος φέρον πάντοτε τὸ ἱερὸν ἐκεῖνο φορτίον καὶ μαχόμενος καὶ ὀπισθοχωρῶν ἐφόνευσε καὶ ἄλλους τῶν ἔχθρῶν, μέχρις οὔ ἀσθμαίνων καὶ πληγωμένους ἤχμαλωτίσθη μὴ θελήσας νὰ σωθῆ παραιτῶν τὸν γλυκύτερον αὐτοῦ ἀδελφόν. Αἰωνία αὐτῶν ἡ μνήμη! — (α)

(α) Εἰς τὸ τέλος τοῦ βιβλιαρίου τούτου θέλω δημοσιεῦσθ ἐπισημόν τι καὶ περίεργον ἔγγραφον τοῦ Κόμητος Ἰωάννου Καποδιστριαίου ἀναφερόμενον εἰς τοὺς ἐν Λευκάδι παρεπιδημοῦντας τότε ἄρματωλοὺς. Ἐπίσης δὲ θέλω δημοσιεῦσθ τὰ ὀνόματα τῶν μεγαθύμων ἐκείνων, ὅπως ἡ Ἑλληνικὴ εὐγνωμοσύνη μνημονεῦῃ αὐτῶν εἰς αἰῶνας αἰώνων.

Ο ΚΑΤΖΑΝΤΩΝΗΣ.

Ἔσεῖς ὁποῦ τὸν εἶδετε ψηλά στα κορφοβούνια,
 Σταυραητοὶ καὶ πέρδικες, ξηφτέρια, χειλιδόνια,
 Ἐλάτε νὰ τοῦ στήσετε τραγοῦδι μοιρολόγι.

Τὸν Κατζαντώνη πιάσανε, κλάψτε πουλιά μου κλάψτε.
 Ἕνας παπᾶς τὸν πρόδωκε! Μαχαῖρι νὰ τοῦ γένη
 Ἡ κοινωνιὰ ποῦ τὴ βαφε τάφορεςμένο στόμα,
 Θηλειὰ κ' ἀσρίτης στὸ λαιμὸ τᾶγιο του πετραχήλι,
 Νὰ μὴ βρεθῆ πνευματικὸς νὰ τὸν ξεμολογήσῃ
 Κι' ἀγαπημένα δάχτυλα τὰ μάτια νὰ τοῦ κλείσουν!

Τὸ γκαρδιακὸ τὰ δέρφι του, ὁ Γιώργος ὁ Χασώτης,
 Ἐξυπνὸς ἀκουρμένεται, κοιμᾶτ' ὁ Κατζαντώνης.
 Ἡ εὐλογία τὸν ἔψησεν, ἡ θέρμη τὸν ἀνάφτει.

Ἐύπν' ἀδερφέ μου, ξύπνησε σὸν ὦμο νὰ σὲ πάρω
 Πλακώσανε οἰλιάπιδες καὶ θαμᾶς πιάσου σκλάβους

-Τρέχ' ἀδερφέ μου, γλύτωσε, μὴ μὲ ψυχοπονιέσαι.
Κ' ἂν μ' ἀγαπᾶς καὶ πιθυμᾶς νὰ πάω φχαριστημένος
Κόψε μου τὸ κεφάλι μου μὴ μοῦ τὸ πάρ' ὁ Ἀράπης.
Καὶ φέρτο πάνω σ' Ἀγραφα, καὶ διάλεξ' ἓνα βράχο
Καὶ δός τοῦ το νὰ τὸ φορῆ, κορφὴ του νὰ τὸ κάμη,
Νὰ τὸ φορῆ, νὰ τὸ βαστᾶ σὰν περικεφαλαία.
Ἐλ' ἀδερφέ μου γλήγορα, γλήγορα νὰ μὲ κόψης
Νὰ πάγω κεῖ ψηλά ψηλά, νὰ φύγω δῶθε μέσα,
Νάρχωνται μαῦρα σύγνεφα νάρχωντ' ἀστροπελέκια
Νὰ μοῦ θυμᾶνε τὸ καπνὸ, νὰ μοῦ θυμᾶν' τὴ λάμπη
Τοῦ τουφεκιοῦ μου πῶρφανὸ σὰ χέρι σου θὰ μείνη.
Νὰ τ' ἀγαπᾶς, νὰ τὸ φιλῆς, νὰ τῶχης σὰν ἀδέρφι.

Ὁ Γιώργος ἐκατάλαβε πῶς τ' ἀνεβαίν' ἡ θέρμη,
Τὸν ἄρπαξε σὸν ὤμῳ του κί ἀπ' τὴ σπηλιὰ πετιέται.
Ἐπῆρε τὸν ἀνήφορο στὸ ξάγναντο προβαίνει,
Ἐξήντα βλέπει Τζάμιδες ποῦ τὸν ἐκυνηγοῦσαν.
Κάθε φορὰ ποῦ σίμοναν, ἔστενε μστερίζι.
Τοῦ Κατζαντώνη τὸ κορμὶ κί' ἀδιαζε τ' ἄρματά του.
Χαρὰ στὴ μάνα πῶκαμε παιδιὰ τέτοια λειοντάρια!
Ἐτζι κυνήγηθήκανε τὰ δυὸ πιστὰ τ' ἀδέρφια,
Ὅσο ποῦ βγῆκε ὁ αὐγερινὸς κ' ἀχνίσανε τὰ σέρια.

Τότε λαβώθηκε βαρεία ὁ Γιωργος στὸ ποδάρι,
Καὶ τοὺς ἐπιάσαν ζωντανούς, σὰ Γιάννινα τοὺς φέραν.

Καὶ μιὰν αὐγὴ σὸ Πλάτανο ποὺ ἀπὸ μικρὸ κλονάρι (α)
Ἐχόντρυνε κ' ἐπλάτυνε, βυζαίνοντας τὸ γαῖμα,
Τὴν ὥρα τους τὴν ὕστερη, βαρεία σιδερωμένα
Τοῦ Βάλτου τοῦ Ξερόμερου τὰ δυὸ θεριὰ προσμένουν.
Χίλιων λογιῶνε σύνεργα, δαυλιὰ, σφυρὶ κι' ἀμῶνι
Σκόρπια σὸ χῶμα θρίσκονται κ' ἐκεῖνοι τὰ τηρᾶνε.
Ὁ Γιωργος σὰν κ' ἐδάκρυσε γιὰ τὸ γλυκό του ἀδέρφι,
Τοῦ Κατζαντώνη μιὰ ματιὰ, κ' ἐσρέφεψε τὸ δάκρυ.

Κ' ἐκεῖ ποῦ διηγούντανε τῶνα τ' ἀδέρφι στ' ἄλλο
Τὰ περασμένα νειῶτά τους, τὴν Κρύα τὴ βρυσοῦλα,
Τὸ φόβο τοῦ Ἀλήπασα, τοῦ Γκέκα τὴ λαχτᾶρα,
Ἐξαφν' ἀστράφτ' ἓνα σπαθὶ καὶ γέρν' ἓνα κεφάλι
«Χριστὸς ἀνέστη, πλάκωσα» φωνάζ' ὁ Κατζαντώνης
Κ' ἓνα φιλιὸ στερνὸ φιλιὸ ἀπὸ μακρὰ τοῦ ρίχνει.

(α) Ὁ Πλάτανος ἦτο ἐν Ἰωαννίνοις ὁ τόπος τῆς καταδίκης καὶ τῶν μαρτυρίων. Ὁ αἰμοσταγῆς Γολγοθα, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐ-
σταυρίσθησαν τοσοῦτοι καὶ τοσοῦτοι ἤρωες.

Μές τὰ χλαριά τοῦ πλάτανου μέσ τὰ χλωρά τὰ φύλλα
Σάν νᾶταν στό λιμέρι της, ἐκρύφτηκ' ἡ ψυχὴ του,
Κ' ἐκύτταζε τὸν ἀδερφὸ ποῦ τότε μαρτυρεῖουν.

Δυὸ γύφτοι τὸν ἐστρώσανε δεμένονε σ' ἀμῶνι
Κι' ἀρχήσανε μὲ τὸ σφυρὶ νὰ τότε πελεκᾶνε.
Σκλήθραις πετᾶν τὰ κόκκαλα, σκορπᾶνε τὰ μελοῦδια·
Νεῦρα κομμένα κρέατα σέρνονται σάν ξεσκλίδια,
Καὶ κειὸς τηράει τὸν οὐρανὸ καὶ γλυκοτραγουδάει.

Χτυπᾶτε, πελεκᾶτέ με,
Σκυλιά· τὸν Κατζαντώνη
Δέν τὸν τρομάζει Ἀλήπασας,
Φωτιά, σφυρὶ κι' ἀμῶνι.

Μιὰν ὥρα πελεκούσανε, τὰ χέρια τους δειλιάζουν,
Οἱ γύφτοι βαρεθῆκανε καὶ τὸ λαιμό του κόβουν.
Ἄνοιγοκλοῦσ' ὁ λάρυγγας, μαῦρο πετᾶ τὸ γαῖμα
Καὶ μέσ τὸν κόκκινότου ἀφρὸ, μέστη βραχνὴ γαργάρα
Μισοκομμέν' ἀκούονται τοῦ τραγουδιοῦ τὰ λόγια

Χτυπάτε, πελεκᾶτέ με,
Σκυλιά· τὸν Κατζαντώνη
Δὲν τὸν τρομάζει Ἀλήπασας,
Φωτιά, σφυρὶ κι' ἀμῶνι.

Ὁ πλάτανος, σὰν ἔνοιωσε στὴ ρίζα του τὸ γαῖμα,
Ἰλαίμαργα τὸ ρούφηξε νὰ μὴ τὸ πιῇ τὸ χῶμα,
Κ' ἐστοίχισε κ' ἐθέριεψε κι' ἀπλώσε τὰ κλονάρια
Τόσο χοντρά κι' ἀτάραγα καὶ τόσο φουντωμένα,
Ποῦ τ'ἀβλεπ' ὁ Ἀλήπασας τὴ νύχτα στῶνερό του
Κ' ἐφώναζε κ' ἐλάμπαζε μὴν ἔλθ' ἐκεῖν' ἡ μέρα
Ποῦ τὰ κλαριά τοῦ πλάτανου τὴν Πόλι θὰ πλαχώσουν

Η ΦΥΓΗ.

Τὸ ἐπόμενον γεγονός ἀνάγεται εἰς τὴν καταστρεπτικὴν μάχην τῆς 20 Ἰουλίου τοῦ 1792 καὶ εἰς τὴν φθορὰν, ἣν ὑπέστησαν τὰ στρατεύματα τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ ὑπὸ τῶν Σουλιωτῶν στρατηγοῦντος τότε τοῦ ἀειμνήστου Λάμπρου Ζαβέλλα.

Περὶ τὸν ν' ἀναφέρει τις ἐνταῦθα τὰ καθ' ἕκαστα τῆς ἀθανάτου νίκης. Μόνον ἐνθυμίζομεν ὅτι τοιοῦτος ὑπῆρξε τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὁ τρόμος τοῦ Ἀλῆ, ὥστε παραιτήσας τὸ πεδίον τῆς μάχης διέβρῆξε δύο ἵππους φεύγων ἀνάνδρως εἰς Ἰωάννινα, ἔνθα καὶ, θάνατον ἀπειλῶν, ἀπηγόρευσεν εἰς πάντας νὰ μὴ ἐξέλθωσι τῶν οἰκιῶν ἐπὶ δεκαπέντε ὅλας ἡμέρας, ἵνα μὴ ἴδωσι καὶ μαρτυρήσωσι τὴν ἀθλίαν καὶ ὀδυνηρὰν κατάστασιν τῆς τόσοσιν καιρῶσιν τραυματισθείσης στρατιᾶς του.

Ἄλλος ἄς ὑμνήσῃ τὴν ἀκαταμάχητον ἀνδρείαν τῶν Σουλιωτῶν ἀμαζόνων καὶ τὴν πολεμικὴν μέθην τοῦ Λάμπρου. Ἐγὼ εὐαρεστοῦμαι μᾶλλον εἰς τὴν καταισχύνην τοῦ τυράννου, ὃν παρὰ χῶρησις θεῖα εἶχε πέμψη τελευταίαν βάσανον εἰς τὸ Ἑλληνικὸν ἔδαφος, ὅπως ὑπὸ τὴν μάχαιραν αὐτοῦ πληρώσωμεν τέλος ἅπαντα τὰ προπατορικὰ πλημμελήματα καὶ οὕτως ἀμώμους καὶ παντὸς ρύπου κεκαθαρμένους παραλάβῃ ἡμᾶς κοινωνοὺς τοῦ θείου καὶ μυστικοῦ αὐτῆς δείπνου ἢ ἀληθῆς θεότης τοῦ κόσμου τούτου ἢ Ἐλευθερία.

Η ΦΥΓΗ.

Τάλογο! τάλογο! Όμερ Βριώνη,
Τὸ Σοῦλι ἐχούμησε καὶ μᾶς πλακόνει.
Τάλογο! τάλογο! ἀκοῦς σουρίζουν
Ζεστά τὰ βόλια τους, μᾶς φοβερίζουν.

Γιὰ ἰδὲς σὰ δαίμονες μᾶς πελεκᾶνε!
Κάτου ἀπ' τὸ βράχο τους πῶς ροβολᾶνε!
Ἐδὲς τὰ κεφάλια μας, ἔδὲς τὰ κουφάρια
Κοιλᾶνε ἀνάκατα σὰν νᾶν' λιθάρια.

Τάλογο! τάλογο! Ἀκοῦς πῶς σκούζουν!
Οἱ λύκοι φθάσανε, βράζονται, γρούζουν.
Ἄνοιξ' ἢ κόλαση καὶ μοῦ ξερνάει
Τὸν μαῦρον κόσμον τῆς γιὰ νὰ μὲ φάη.

Βριώνη, πρόφθασε ἀκόμη ὀλίγα,
Κι' ἀπὸ τὰ νύχια τους δὲ θὰ ξεφύγω.
Τάλογο, γνῶρισα τῆ φουστανέλλα
Τοῦ ἐχθροῦ μου τᾶσπονδου Λάμπρου Ζαβέλα.

Δέν τότε βλέπετε, σά Χάρος φθάνει
Ψ'ηλ' άνεμίζοντας τὸ γιαταγάκι.
Νοιώθω τὸ χέρι του μὲς τὴν καρδιά
Ποῦ πάει σπαράζοντας τὰ σωθικά.

Ἄνεμοστρόβιλος, θεοποντῆ,
"Ὅλα σὰ σύφουνας θὰ καταπιῆ.
Τὸ μάτι ἐπάνω μου ἄγρια στηλόνει,
Μαχαῖρι δίκοπο μέσα μου χώνει,

Κρύο τὸ σίδηρο χωνεύει, σφάζει.
Ἄκοῦτε, ἀκοῦτέ τον πῶς μοῦ φωνάζει
Νοιώθω τὸ χνώτό του φωτιά ζεστό
Πῶρχετ' ἐπάνω μου σὰ νᾶναι φλό.

Τάλογο! τάλογο, Ἰμέρ Βριώνη.
Ἄ ἥλιος ἐπέσε νύχτα σιμόνει

Ἄστρο λυτρώστε με αὐτὴ τὴ χάρη
Ζητάει ὁ Ἀλήπασας, πιστὸ φεγγάρι.

Ἐμπρός του στέκεται χαμαρωμένο,
Μαῦρο σὰν κόρακας χρυσὰ ντυμένο
Ἄτι ἀξετίμωτο, φλόγα φωτιά,
Καθάριο, Ἀράπικο, τὸ λέν Βορειά.

Χτυπάει τὸ πόδι του, σκάφτει τὸ χῶμα,
Δαγκάει τὸ σίδηρο πῶχει στὸ στόμα.
Ῥουθούνια διάπλατα καὶ τεντωμένα
Ἄχνιζουν κόκκινα σὰν ματωμένα.

Ἄκούει τὸν πόλεμο καὶ χλημητάει.
Ταῦτιά του τέντωσε, ἄγρια τηράει.
Ὀλόρθ' ἢ χήτη του, ὀλόρθ' ἢ ὄρα,
Λιγáει τὸ σῶμά του σὰν τὴν ὀχειά.

Σκόνεται λαίμαργο στὰ πισινά του.
Λάμπουν τὰ νύχια του, τὰ πέταλά του
Λές καὶ δὲν ἔγγιζε κάτου στὴ γῆ...
Κρῖμα ποῦ τῶθελαν γιὰ τὴ φυγή!...

Ὁ Λάμπρος τῶβλεπε κι' ἀπὸ τὴ ζήλια,
Κρυφ' ἀναστέναξε, δαγκάει τὰ χεῖλια.
« Ἄτι περήφανο, νὰ σ' εἶχα ἐγὼ,
Μέσα στὰ Γιάννενα ἤθελα ἔμπῳ. »

Ὡς τόσ' ἂ Ἀλήπασας ἀπὸ τὸν τρόμο
Τὴ χήτη του ἄρπαξε, πετάει στὸν ὄμο
Σὰ βόλι γλήγορο, σὰν ἀστραπή.
Τὸ ἄτι χάθηκε μὲ τὸν Ἀλῆ.

Φεύγουνε, φεύγουνε! Δίκαιη κατάρα!
Τοὺς ἐκυνήγαε ἀχνή τρομάρα'
Νύχτα κατάμαυρη καὶ συγνεφιά
Γύρω τοὺς στέκονται γιὰ συντροφιά.

Λόγκους περάσανε χαντάκια μύρια.
Αἵματα στάζουνε τὰ φτερινοστήρια'
Ἄφροὺς σὰ θάλασσα τάλογο χύνει,
Σκιάζεται ὁ Ἄλήπασας, καιρὸ δὲ δίνει.

Καθὼς διαβαίνουγε, τρίζει ἓνα ξύλο,
Φυσάει ὁ ἄνεμος, πέφτει ἓνα φύλλο,
Πουλάκι ἐπέταξε, φεύγει ζαρχάδι,
Νεράκι πῶτρεχε μὲς τὸ λαγκάδι,

Ὅλα ὁ Ἄλήπασας, ὅλα τρομάζει,
Κρύος ὁ ἰδρωτὰς βρύση τοῦ στάζει.
Τάλογο αὐτιάζεται, δὲν ἀνασαίνει,
Τὰ πόδια ἐστήλωσε, λύκος διαβαίνει,

Καὶ κειὸς τὰ δάχτυλα σφίγγει στὴ σέλλα
Τὰ μάτια του ἔβλεπαν παντοῦ Ζαβέλλα.
Παντοῦ τοῦ φαίνονται πῶς εἶν' κρυμμένα
Σπαθιά ποῦ λάμπανε ξεγυμνωμένα.

Μακρὰ τὰ γένεια του, ἄσπρα σὰ χιόνι,
Τὰ πέρνει ὁ ἄνεμος σκόρπια τ' ἀπλώνει,
Ἐμπρὸς στὸ στόμα του καὶ στὸ λαιμὸ
Λὲς καὶ τὸν ἔχουνε γιὰ πηνιμό.

Καθὼς τὰ κύματα μὲ τὴ νοτιὰ
Τὴ νύχτα χάνονται στὴ σκοτεινιά,
Καὶ δὲ χωρίζουνε παρὰ οἱ ἀφροὶ των
Ψηλὰ ποῦ ἀσπρίζουνε στὴ κορυφῆ των,

Ἐτῆ καὶ τάλογο κείνο τὸ βράδου
Σὰν κύμα διάβαινε μὲς τὸ σκοτάδι,
Κύμα ὀλοφούσκωτο καὶ σκοτεινὸ,
Πῶχει τ' Ἀλήπασα τὰ γένεια ἀφρό.

Φεύγουνε, φεύγουνε! Πάντα τρεχάτοι.
Φθάνει κ' ἐδείλιασε τὸ μαῦρο τᾶτι,
Φθάνει καὶ τρέμουνε τὰ γόνατά του.
Ἄκοῦς πῶς βράζουνε τὰ σωθικά του!

Λυσσάει ὁ Ἀλήπασας καὶ βλαστημᾷ.
Τὸ φτερνιστήρι του χώνει βαθειά.
Τὸ ἄτι φούσκωσε, βαρειὰ μουγκρίζει,
Δίνει ἓνα πήδημα καὶ γονατίζει.

ΕΥΘΥΜΙΟΣ ΒΛΑΧΑΒΑΣ.

Ἄν ἦτα πεπρωμένον ὁ κώδων τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως νὰ σημάνῃ χρόνους τινὰς πρὸ τῆς προσδιορισθείσης ὥρας, ἀναντιρρήτως διὰ τῆς κραταιᾶς χειρὸς τοῦ ἥρωος τούτου ἤθελεν ἡχίτησθαι ὁ φοβερός ἀρείχαικος.

Μυστηριώδης τις παράδοσις ἔρριπτεν ὡς ὀμίχλην ἐπὶ τῶν γεννηθῶν του, καὶ τὰ προσφιλῆς τοῦτο τέκνον τῶν Θεσσαλικῶν ὀρέων, ἐγεννήθη, ἤχμασεν, ἠδωρώθη, ἐτελεύτησε καὶ οὐδεὶς οὐδέποτε ἤκουσε παρ' αὐτοῦ τῶνομα τῶν γονέων του.

Στρατοπεδεύων πάντοτε ἐπὶ τοῦ Πίνδου, ἐπὶ τοῦ Ὀλύμπου, ἐπὶ τῆς Ὀσσης, ὡς ἐξ ἐνέδρας ἔπιπτε κατὰ τοῦ Ἄλλῃ Πασᾶ καὶ πολλάκις παλλαχοῦ κατέστρεψε τὰ στρατεύματά του. Ἥπειλοι δὲ καὶ αὐτὰ τὰ Ἰωάννινα, ὅπου ὡς ἐν σπηλαίῳ ἐφώλευεν ἡ αἰμοβόρος τίγρις.

Μετ' αὐτοῦ συνεστράτευσεν πάντοτε μοναχός τις, Δημήτριος, γνωστός ἐν πάσῃ τῇ Θεσσαλίᾳ διὰ τε τὴν ἀγνότητα τῶν ἡθῶν καὶ τὴν πρὸς τὸν θεὸν καὶ τὴν πατρίδα ἀφοσίωσίν του.

Οἱ δύο αὐτοὶ ἐν μέσῳ τῆς ἀγροίκου ἐρημίαι των, ὑπὸ τὴν σκιάν των δένδρων καὶ ἐν τῇ σιωπῇ τῶν μυροβλήτων Ἑλληνικῶν κοιλάδων, συνέλαβον τὴν μεγάλην ἰδέαν τῆς ἀνεγέρσεώς μας. Τίς ἠδύνατο ν' ἀμφιβάλλῃ περὶ τῆς ἐπιτυχίας, ἢ τίς ἠδύνατο νὰ δειλιάσῃ μαχόμενος ὑπὸ τὴν σκέπην τῆς σπάθης τοῦ Βλαχάβα καὶ τοῦ σταυροῦ τοῦ Δημητρίου;

Κατὰ τὸ 1809 συνέβη ἡ πρώτη ρήξις τῆς ὑπογείου φλογός. Κατὰ τὸ 1821 βοή μεγάλη καὶ σεισμός. Κατὰ τὸ 1854 νέοι μνηθμοὶ καὶ κλόνοι τοῦ ἠφαιστείου. Εὐτυχῆς ὅστις ἴδῃ τὴν τετάρτην καὶ τελευταίαν ἔκρηξιν.

Μαθὼν ὁ Ἀλήπασας ὅτι τὸ στίφος τοῦ Βλαχάβα καθ' ἐκάστην ἐνισχύετο, ὤρμησε κατ' αὐτοῦ ἐπὶ κεφαλῆς δυνάμεων δεκαπλασίων καὶ αἱματώδης καὶ φονικωτάτη συνεκροτήθη ἡ μάχη. Εἶναι ἀπίστευτα τάνδραγαθήματα τοῦ ἥρωός μας. Ἀλλὰ δυστυχῶς πολλοὶ ἀπελπισθέντες τὸν παρήτησαν καὶ οὕτω πληγωμένοι ἠγχαλωτίσθη ὑπὸ τῶν Ἀλβανῶν, οἵτινες καὶ σιδηροδέσμιον ἔσυραν αὐτὸν εἰς Ἰωάννινα, ὅπου καὶ ἀδακρυτὴ ὑπέμεινεν ὅσα ὁ νοῦς καὶ ἡ καρδία τοῦ φοβεροῦ τυράννου ἠδύναντο νὰ ἐφεύρωσι μαρτύρια.

Μετ' οὐ πολὺ ἠγχαλωτίσθη καὶ ὁ ἱερομόναχος Δημήτριος, ὅστις καὶ διὰ τῶν ἀπαντήσεών του κατετρόμαξε τὰν Ἀλῆν ὅτε δι' ὑποσχέσεων καὶ ἀπειλῶν, πρὶν ἢ ἀποπέμψῃ αὐτὸν εἰς θάνατον, ἐπειράθη νὰ διαφθείρῃ τὴν πίστιν του.

Καινοφανὲς μαρτύριον! Διέταξε καὶ ἔκτισαν αὐτὸν δι' ἀσβέσου καὶ λίθων, ἀφίνογτες ἐλευθέραν μόνον τὴν κεφαλὴν, ἵνα ὅσον οἶόν τε παρατείνῃ τὴν ἀγωνίαν του.

Ὅστις καὶ μεγαλομάρτυς λατρεύεται σήμερον ἐν Ἡπειρῶν ἅπαντες δὲ ἐορτάζουσι τὴν μακαρίαν αὐτοῦ μνήμην δοξάζοντες αὐτὸν ὡς ἅγιον.

ΕΥΘΥΜΙΟΣ ΒΛΑΧΑΒΑΣ.

Τὰ δύο βουρά.

Βλαχάβα ποιόςσ' ἐγέννησε, ποιὰ μάνα, ποιόςσ' πατέρας!

Ὁ Ὀλυμπος ἀγάπησε τὴν ὠμορφή τὴν Ὅσσα,

τὴν Ὅσσα τὴν περίφανη τὴν πολυγυρεμένη.

Χρόνους πολλοὺς τὴν ἔβλεπε μ' ἐρωτεμένο μάτι

Κ' ἐκείνη σάν κ' ἐντρέπεται καὶ σάν καὶ τὸν φοβάται.

Μιὰ νύχτα, ἦταν ἀνοιξι, χαρὰ Θεοῦ, γαλήνη:

Λάμπουντὰς ἑρία τοῦρανοῦ, τὸ φῶς τοὺς στρεμουλιάζει

Σάν νᾶχαν ἔρωτα κρυφόν καὶ φλογοκαρδιοχτύπι.

Βελάζουνε τὰ πρόβατα, λαλοῦνε τὰ κουδούνια

Τοῦ κοπαδιοῦ, ποῦ βόσκοντας διαβαίνει τὸ λιβάδι,

Καὶ κάπου κάπου ἀκούεται τοῦ ποιιστικοῦ φλογέρα

Νὰ ναναρίζη ἐρωτικά τὰ δέντρα, τὰ λουλούδια.

Μοσχοβολαίει ὀάνασασμὸς τῆς δάφνης τῆς μурτούλας

Κι' ὁ κρίνος ὁ περίχαρος ἀπ' τὸ νερὸ προβαίνει
 Σὰν πρόσωπο παρθενικὸ, ποῦ δὲν τὸ βλέπει ὁ ἥλιος.
 Γέρνει καὶ καθρεφτίζεται καὶ κάνει τὴν ἀγάπη
 Κυττάζοντας τὸν ἴσχιό του στοῦ ποταμοῦ τὰ βάθη.
 Γλυκὸς γλυκὸς ἀντίλαλος ἔφερνε τὸ τραγοῦδι
 Τοῦ Κλέφτη, ποῦ θυμήθηκε τὸ Χρῆσο τὸ Μιλλιῶνη,
 Κι' ἀγέρας, δέντρα καὶ νερὰ μένουνε, λησμονιῶνται
 Καὶ σέχουν κιὰκουρμένονται γιὰ τὸν παλιότους φίλο
 Στάζ' ἡ δροσοῦλα διάφανη σὰν τοῦ παιδιοῦ τὸ δάκρυ
 Λὲς κ' ἔπιασε παράπονο τῆ νειόφυη τὴν πλάση,
 Ἦ' ἀκούει τὸ μνημόσυνο τοῦ Χρήσου τοῦ Μιλλιῶνη.

Γιατί, βουνά μου, ἀνάμεσα τόσῃς χαρᾶς κι' ἀγάπης
 Ἀνάμεσα τόσῃς ζωῆς καὶ τόσῃς ἀρμονίας
 Δὲν ἄκουσα νὰ κελαδῆ μὲς τῆς ἐτειᾶς τὰ φύλλα
 Καὶ μὲς τὸ φλοῖσβο τοῦ νεροῦ ἐλευθεριᾶς ἡ αὔρα;...

Τέτοια νυχτιὰν ἐδιάλεξεν ὁ Ὀλυμπος στὴν Ὅσσα
 Νὰ δείξη τὴν ἀγάπη του νὰ πῆ τὸν ἔρωτά του.
 Κυττάξετε τὸ σαστικὸ πῶς εἶναι στολισμένος!
 Ἄσπρη, μακρὰ ἡ χήτη του στ' ἀνδριωμένα νῶτα
 Περήφανα τοῦ σέρνεται καὶ γλυκοκυματίζει.

Τήνε χτενίζουνε χρυσαῖς τοῦ φεγγαριοῦ ἀχτίδες
Καὶ φαίνεται ξανθὴ, ξανθὴ καὶ φλωροκαπνισμένη.
Φορεῖ φλοκάτη σύγνεφα σὰν τὸν ἀφρὸ δροσάτα,
Καὶ τοῦ Μαιοῦ τὴν καταχνιὰ φορεῖ γιὰ φουσανέλλα.
Σπιθοβολοῦν καὶ λάμπουνε στὴ μέση του, σὸν ὦμο
Ἄστροπελέκι γιὰ σπαθί, θροντί γιὰ καρυοφύλλι.
Χαρὰ στὴν κόρη π' ἀγαπᾷ ὁ Ὀλυμπος ὁ κλέφτης!

Κρυφομιλοῦνε τὰ βουνὰ ὀλονυχτῆς ῥωτιῶνται.
Καὶ σὰν ἐβγήκε ὁ αὐγερινὸς κ' ἀρχίσανε τὰ ῥόδα
Νὰ ξεφυτρόνουν τῆς αὐγῆς ψηλὰ στὰ κορφοβούνια,
Ὁ Ὀλυμπος ἐκύτταξε τὴν ὠμορφή τὴν Ὅσσα,
Τὴν εἶδε ποῦ κοκκίνιζε σὰν τροπαλὴ παρθένο,
Καὶ γέρνει, γέρνει τὴν κορφή καὶ τὴ φιλεῖ σὸ στόμα,
Κ' εὐθὺς μ' ἐκεῖνο τὸ φιλεῖ, παῦναι ζωὴ καὶ φλόγα,
Ἄνάφτουν, ζωντανεύουνε τῆς νειόφυης τὰ σπλάχνα,
Καὶ δὲν ἐπέρασε καιρὸς, χρόνοι πολλοὶ καὶ μῆνες,
Πάκούστηκε σὰ μιὰ βοή μες τ' Ἀγραφα σὸν Πίνδο
Τάρματωλοῦ τὸ πάτημα τοῦ φοβεροῦ Βλαχάβα,
Καὶ νὰ φωνάζουν ἀητοὶ, νὰ σκούζουνε γεράκια
« Ἀνοιξτε λόγχοι νὰ διαβῆ, μεριᾶσε τὰ κλαριά σας
» Καὶ θὰ περάσῃ τὸ σοιχειὸ, ὁ δράκοντας τῆς Ὀσσας. »

Ὁχ! μάνα, τ' εἶναι πῶπαθες, τί σῶμελε, πατέρα,
Τὸ γυιό σας τὸ μονάκριβο νὰ μὴ τόνε χαρῆτε!
Πόσαις φοραῖς τὸν εἶδετε ἀπὸ ψηλὰ στὴ μάχη
Νὰ εὐρόνη δρόμο τὰ κορμιὰ κ' ἐπάνω νὰ διαβαίνει!
Πόσαις φοραῖς ἢ Ὅσσα του, σὰν ἦταν διψασμένῳ
Τῶδωσ' ἀθάνατο νερό ἀπ' τὰ λευκά της στήθια,
Καθὼς βυζαίνει τὸ παιδὶ τῆς μάνας του τὴ ρώγα!
Καὶ πόσαις ἀμετραις φοραῖς τοῦ εὐρώσετε τὴ φτέρη
Καὶ τὰ κλαριὰ τοῦ πλάτανου νὰ κοιμηθῆ εὐνίσκιο,
Καὶ σεῖς τὸν ἐκυττάζετε κ' ἐλέγετε τὰ δυό σας,
«Χαρὰ εὐ γυιὸ ποῦ κάμαμε, χαρὰ εὐ παλλικάρη
»Οἱ δυὸ κακογεράματοι, οἱ μαυροκαρδισμένοι!
»Σοῦ δώκαμε τὸ γάλα μας, πάρε καὶ τὴν εὐχήμας,
»Μὴ ξανανειώσωμεκ' ἐμεῖς κ' ἀναζηθοῦμε πάλαι»
Καὶ τώρα, γέρο Ὀλυμπε καὶ μαυρισμένη Ὅσσα,
Πῶς ἔπεσε πῶς βρίσκεται στ' Ἀλήπασα τὰ νύχια;

Ἄκόμα δὲν ἐτέλειωσε, βουνά μου, ἡ καταδίκη.
Εἶναι βαρειά, πολὺ βαρειά ἡ ἀσπλαγχνὴ κατάρη,
Κι' ἀκόμα δὲν ἐκλείσανε τὰ τετρακόσα χρόνια!

Ἡ κοινὴ ἐκδοχὴ τοῦ ποιήματος εἶναι ἡ ἀνωτέρω.
Ἡ ἀνωτέρω ἐκδοχὴ τοῦ ποιήματος εἶναι ἡ κοινὴ ἐκδοχὴ.

Δεμένο μές τὰ Γιάννινα τὸ σέρνουν τὸ θηρίο
Μὲ τόσαις τόσαις ἄλυσαις, ποῦ λές ὅτι φοβοῦνται
Τὰ σίδερα καὶ τὰ σχοινιά μὴ κόψη, μὴ χαλάση
Καὶ πάρη πάλαι τὰ βουνὰ καὶ ποιὸς τὸ ματαπιάνει.
Γλήγορα τὰ μαρτύρια, γλήγορα τὴν κρεμάλα...
'Αλήπασα ξεθύμανε, κ' ἡ ὥρα σου πλακόνει.

Ὁ Πνευματικός.

'Απ' τὰ πολλὰ μαρτύρια, ἀπ' τὸν πολὺ τὸν πόνο,
'Ο θύμιος ἀπόστασε καὶ τὸν ἐπῆρ' ὁ ὕπνος.
Τὸν ἔχουνε γονατιστὸν σὲ κοφτερὰ στουρνάρια,
Τὰ χέρια του πιστάγκωνα, θαρεῖα σιδερωμένα.
Γυρμένο τὸ κεφάλι του εἰς τὰ πλατεῖα του στήθεια,
Σὲ ζωντανὸ προσκέφαλο κοιμᾶται, ξαποστένει.
'Απ' τὸ μακρὺ τὸ γένη του, σὰν ἀπὸ μαύρη βρύση
Στάζει ὁ ἰδρωτὰς βροχή, τὸ γαῖμά του ἀναβράει.
'Αν ἔχη ὁ τάφος ὄνειρα, τί ὄνειρο νὰ βλέπη; ...

Κοιμῶνται κ' οἱ φονιάδες του σὸ χῶμα ξαπλωμένοι,
Σὰ λύκοι ποῦ χορτάσανε καὶ τώρα βροχαλιάζουν.

Ποιὸς εἶν' ἐκειὸς ποῦ πέρασε σὰ φάντασμα σὰν ἴσκιος;
Ῥάσο κατάμαυρο φορεῖ καὶ κάτου ἀπὸ τὸ ράσο
Κάτι βασᾶ, καὶ τρέμοντας σὸ γαῖμα μὴ γλιζρήση.
Ἄγάλι' ἀγάλια περπατεῖ, γυρεύει τὸν Βλαχάβα.
Τὸν ἄκουσε π' ἀνάσαινε καὶ γονατίζει ἐμπρὸς του.

— Θύμιε, Θύμιε! μ' ἀκοῦς; δὲ μὲ γνωρίζεις πλέον;
Ξύπνα κ' ἠώραις φεύγουνε... Ἐδείλιασες, φοβᾶσαι;

— Ἐχω καρδιά 'πὸ μάρμαρο καὶ σιδερένια σπλάχνα
Καὶ δειλία δὲ μὲ πλάκωσε, καὶ θάνατο δὲν τρέμω.
Ποιὸς εἶσαι σὺ ὁ ἄσπλαχνος, ποῦ δὲν ψυχοπονιέσαι
Καὶ μοῦ χαλᾶς τὸν ὕπνο μου καὶ κόβεις τῶνειρό μου;

— Τρώγ' ἢ σκουριὰ τὸ σίδηρο καὶ τὸ νερὸ τὴν πέτρα,
Κ' ἐσένανε δὲ σ' ἔφαγε τ' Ἀλήπασα τὸ δόντι;
Βλαχάβα, δὲνεῖμ' ἄσπλαχνος, δὲν ἤλθα νὰ χαλάσω
Τὸ ὕστερό σου ὄνειρο, τὸν ὕπνο σου νὰ κόψω.
Ἄκόμα δὲν μὲ γνώρισες; ἀκόμα δὲν ἀνοίγεις
Τὰ μάτια σου γιὰ νὰ μεῖδῃς, τὸ στόμα νὰ μοῦ δώσης
Ἐνα φιλι, γλυκὸ φιλι, στερνὴ παρηγοριά μου;

— Ἐχω τὰ μάτια ὀλάνοιχτα καὶ δεσὲ βλέπ' ὁ μαῦρος.

Μοῦ κῶψανε τὰ βλέφαρα ἐφῆς μὲ τὸ μαχαῖρι
Καὶ μοῦ τὰ σκοτειδιάσανε μὲ σίδηρο ἀναμμένο.
Δὲ σὲ γνωρίζ' ὁ δύστυχος! Μοῦ χύσανε βολύμι
Μέσα στ' αὐτιά καὶ σὰν βοή μῶρχεται ἡ φωνή σου.
Μοῦ φαίνεται τρισκότειδο ... Πῆς μου τί ὦρα νᾶναι;
Ἐνύχτωσε ἢ στὰ βουνὰ ἀκόμα λάμπ' ὁ ἥλιος; ...
Ὅσον ἀργὰ ποῦ φεύγουνε ἡ ὥραις σὰν μετροῦνται,
Μὲ πόνους, μὲ μαρτύρια καὶ μ' ἀσπλαχνη ἀγωνία!
Πῆς μου παιὸς εἶσαι; σίμωσε ν' ἀκούσω τῶνομάσου.

— Ὁδυσυχιά μου! δὲν μ' ἀκοῦς; δὲ βλέπεις τὸ Δημήτρη;

Ἀναστενάξει τὸ θεριό, ταραίζεται νὰ κόψη
Ταῖς ἄλυσαις ποῦ δένουνε τὰ μουδιασμένα χέρια,
Γιὰ ν' ἀγκαλιάσῃ ἀδερφικὰ τὸν ἅγιο του τὸ φίλο.
Τοῦ κάκου ν' ἀδρειεύεται... Τὰ σίδηρα χτυπᾶνε
Κ' ἐκεῖν' ἡ ἄγρια κλαγγή λὲς κ' ἦταν περιγέλοιο.

— Δημήτρη μου πνευματικέ... εὐχαρισῶ σε Πλάση
Ποῦ μῶστηλες ἀνέλπιστα κ' ἐδῶ τὸν ἀγγελό σου!
Κλᾶψε γιὰ μὲ, Δημήτρη μου, τὰ μάτια μου τὰ μαῦρα,
Δὲ βλέπεις τὰ χαλάσανε καὶ δὲ μπορῶ νὰ κλάψω.
Ἐλα σιμά μου, ἐδῶ σιμά, δῶς μου φιλιὰ χιλιάδες.

Ἐδάκρυζ' ὁ καλόγερος. Τὰ γόνατά του φέρον
Σὰν νᾶταν φυλλοκάλαμο ποῦ τὸ φυσάει ἀγέρας.

— Πές μου, πατέρα, μοναχὸς ἦλθες ἐδῶ σ' ἐμένα,
Ἦ μῶφρες κανένανε πιστόνε σύντροφό μας;
Ποιὸς εἶν' αὐτὸς ποῦ μέφιλει, τὸ σόμα μου ποῦ γλείφει;

— Μ' ἐπῆρά κλούθα ἀσκύλος σου κ' ἦλθε μ' ἐμένα σ' εὐρη.
Ὁ δύστηχος σὰ σ' ἔχασε, μ' ἀγάπησε γιὰ σένα.

— Θεέ μου παντοδύναμε! . . τί τόση καλωσύνη; . .
Δημήτρη μου, ἂν μ' ἀγαπᾷς μὴ τότε παραιτήσης,
Κι' ἀπ' τὸ ψωμί ποῦ τρώγαμε δίνε του νὰ χορτάση . .
Πατέρα μου πνευματικέ, τρεῖς μέραις μὲ σκοτόνουν
Καὶ δὲ μοῦ δώκανε νερό, πεθαίνω ἀπὸ τὴ δίψα.

— Ἐδίψασε καὶ ὁ Χριστὸς εἰς τὸ σταυρό του ἐπάνω
Καὶ τῶδωκαν νὰ πιῇ χολή, τὰ δάκρυα τοῦ κόσμου.
Κ' ἐγὼ σοῦ φέρνω οὐράνιο νερό νὰ ξεδιψάσης.
Πιέτο, παιδί μου, χόρτασε. Ἦ βρύσι ποῦ τὸ δίνει
Ποτέ της δὲν ἐστρέφεψε, ποτέ δὲ θὰ στρεφέψη,
Εἶν' ἡ καρδιά τοῦ Ἰησοῦ ὠκεανὸς μεγάλος.
Παιδί μου, μὴν ἀμάρτησες; Ἄνάμεσα στὸν πόνο
Μὴ σῶφυγε παράπονο, μὴ δάκρυ, μὴ κατάρρα;

— Όχι, πατέρα, πίστεψε. Δέ μ'ώφυγ' ένας λόγος,
Που νάτανε βαρύγνωμο για τή σκληρή μου μοῖρα.
Ἐφές τὸ βράδυ μοναχὰ μου πέρασ' ἀπ' τή μνήμη
Τὸ αἷμα τ' ἀξιτίμωτο τοῦ Ὀλυμπου, τοῦ Πίνδου,
Γιατὶ, πατέρα, ἠθέλησα νὰ ἰδῶ τὴ Θεσσαλία
Ἐλεύθερη, στὰ σύγνεφα νὰ σκώσῃ τὸ κεφάλι. . .
Πνευματικέ, τί ὠμορφὴ ὀποῦναι ἡ Θεσσαλία!
Ἐφές τὴν ἐθυμήθηκα τὴν εἶδα στῶννεῖρό μου
Σὰ μιὰ παρθένο ἀγγελικὴ τὰ μαῦρα φορεμένε.
Ἐχτύπησ' ἡ καρδοῦλα μου. . . ἀστόχησα τὸν Πλάση
Κ' ἐδάκρυσε τὸ μάτι μου; . . Μὴν ἔκαμ' ἁμαρτία; . .

— Όχι, παιδί μου, μὴ φοβοῦ, τὸ αἷμα τὸ δικό μας
Σὰν τὴ βροχὴ τῆς ἀνοιξῆς τὸ χῶμα θὰ ποτίσῃ,
Γιὰ νὰ φυτρώσῃ ἐλευθεριά, ἐπλάκωσεν ἡ ὥρα. . .
Ἐμεῖς θὰ νὰ κοιμώμεθα βαθειὰ βαθειὰ στὸ μνημα
Και θὰ ν' ἀκοῦμε τὴ βοή τοῦ φοβεροῦ πολέμου,
Τὸν κρότο, τὴν ποδοβολή, τὴ χλαλοὴ τῆς νίκης
Ἐπάνω ἀπὸ τὸ χῶμά μας νὰ τρέχῃ, νὰ διαβαίνῃ,
Καὶ τὰ παιδιὰ μας θ'ἀρχωνται ἐλεύθερα, Βλαχάβα,
Νὰ μᾶς χωροῦν σὴν ἐκκλησιὰ καὶ νὰ μᾶς μνημονεύουν.

Ἐσίγησ' ὁ Καλόγερος. Τὸ Θύμιον κυττάζει
Καὶ βλέπει ποῦ τὰ λόγια του τὸν εἶχανε ταραξῆ,
Κ' ἔτρεμεν ὅλος κι' ἄρχιζε σὰ νὰ ψυχομαχῆ,
Τὸ χέρι του ἀπλωσ' ὁ παπᾶς ἐπάνω στὸ κεφάλι
Καὶ τοῦ διαβάζει μιὰν εὐχὴ καὶ τρὶς τὸν εὐλογάει.

— Παιδί μου σχώρε σε κ' αὐτοὺς ποῦ σ' ἔχουν μαρτυρέψη

— Καλήτερα τὴν κόλαση παρὰ νὰ τοὺς σχωρέσω.

— Βλαχάβα, ἐβλαστήμησες, ἔδωξες τὸ θεό σου.
Συχωρεσέτους· τ' εἶσαι σὺ καὶ θὰ γενῆς ἀντάρτης;
Ἐπρὸς σέ κείνο πῶχυσες, τὸ αἷμά σου δὲν εἶναι
Παρὰ μικρὴ σταλαματιὰ σ' ἓνα βαθὺ ποτάμι,
Κ' ἀκόμα δὲν ἐχώρτασες; Ποιὸς εἶσαι σὺ, Βλαχάβα;

— Εἶμαι παιδί τοῦ Ὀλυμποῦ, δὲ μὲ γνωρίζεις τάχα;

— Βλαχάβα, ἢ συγχώρεσε ἡ πάρε... τὸν... ἀφόρε...

Δεν ἔσωσε ὁ καλόγερος καὶ μιὰ φωνὴ σβυσμένη

Ἀκούστηκε, ποῦ πέταξε κρυφὰ κρυφ' ἀπ' τὸ στόμα
Τοῦ Θύμιου καὶ πῶλεγε. «Θεέ μου συχωρεσέ τους».
Ἐνίκησ' ὁ καλόγερος τᾶγριο τὸ λιοντάρι.

— Μεταλαμβάνει τοῦ Θεοῦ ὁ Θύμιος ὁ δοῦλος... :

Τὰ μαραμμένα χείλη του ὁ μάρτυρας ἀνοίγει
Καὶ καταπίνει μιὰ ζωὴ γι' ἄλλη ζωὴ ποῦ φεύγει.

— Πατέρα μου πνευματικέ, θέλ' ἀπὸ σέ μιὰ χάρη·
Μὲς τήνκορφὴ τοῦ κεφαλιοῦ ἔχω χρυσαῖς τρεῖς τρίχες,
Ξερρίζωσέ ταις, πάρε ταις καὶ σύρ' ἀπ' ὄνομά μου
Νὰ δώσης μιὰ τοῦ Ὀλυμποῦ, νὰ δώσης μιὰ τοῦ Πίνδου
Καὶ τὴ σερνή τῆς μάνας μου τῆς Ὀσσας νὰ τὴ δώσης.
Καὶ πῶς τοὺς πῶς κληρονομιά σὸν κόσμο δένειχ' ἄλλη,
Καὶ πῶς μαὐταῖς τοὺς ἔσειλα τάνειώτα τὴν ἀνδρεία μου
Γιὰ νὰ μὴν ἔλθουνε μ' ἐμέ σὸ λάκκο καὶ ταῖς φάγη
Τὸ χῶμα, ποῦ ναι λέμαργο καὶ πῶλα καταπαίνει...
Νὰ ταῖς φορέσουν φυλαχτό... νὰ μὴ μέλησμονήσουν...
Νὰ θυμηθοῦν... πάρνήθηκα... γι' ἀγάπη του σὸν κόσμο...

Γέρνει μὲ μιὰς τὸ μέτωπό, γέρνει κι ἀποκοιμιέται,
Τὸν εὐλογάει ὁ παπᾶς, στερνὸ φιλὶ τοῦ δίνει,
Κ' ἐκεῖ ποῦ τὸν ἐφίλησε, κρυφὰ κρυφὰ τοῦ λέει,
« Παιδί μου, αὔριο κ' ἐγὼ θὰ νάλλθω στὸ πλευρό σου. »

Φεύγει ὁ παπᾶς· τὸ λείψανο ἔμεινε μοναχό του·
Οἱ λύκοι δὲν ἐξύπνησαν, τριγύρω του κοιμῶνται
Λὲς καὶ τὸ παραστέκουνε, λὲς καὶ τὸ ξενοχτᾶνε.

Τὸ λείψανό. (πρὸς κτηνὸν αὐτοῦ)

Τρεῖς μέραις μὲς τὰ Γιάννινα σέρνουνε τὸ κορμί του
Τ'ἀνάσκελα, τ'ἀπίστομα καὶ τὸ ποδοκυλοῦνε.

Ἄκουε στὴν πλάκα νὰ χτυπᾷ τὸ φοβερὸ κεφάλι
Καὶ βλέπεις νὰ μπερδεύεται κάποτε στὰ λιθάρια

Ἡ χήτη του κατάμαυρη σὰν τὸ φτερὸ κοράκου.

Τραβοῦν, τραβοῦν οἱ ἄπιστοι πάντοτε βλασημῶντας

Βλαστήμiais ποῦ ταῖς ἀκουσεν ὁ ἄδης καὶ ζηλεύει.

Καὶ τέτοια ἦταν ἡ ὄρμη, τὸ τρέξιμο, ἡ μανία,

Ποῦ ξεκολλοῦν, ποῦ πέφτουνε ἡ τρίχες μετὸ δέρμα

Κουβαριασμέναις, λυγδεραῖς, με γαῖμα ζυμωμέναις.

Ἦ τί κατάρρα, Πλάστη μου, τί ἄσπλαχνη κατάρρα!

Δὲ θάλλθῃ μέρα καὶ καιρὸς ποῦ τοῦ Βλαχάβα ἡ τρίχες

Νὰ γένουν ἀλυσσαις βαρειαις, σχοινί, θηλειὰ χρεμάλα;

Ὁ Ὀλυμπος σὰν ἔμαθε τὸ μήνυμα τὸ μαῦρο

Ἐσήκωσε ψηλά, ψηλά τὴν κορυφή στὰ γνέφη

Νὰ ἰδῇ μέσα στὰ Γιάννινα τὸ θύμιο τὸ γυιό του.

Κλείσε, βουνό, τὰ μάτια σου, πατέρα μὴ κυττάζης

Καὶ βλαστημῆσης ἄθελα τοῦ Πλάστη σου τὸ χέρι,

Ποῦ σ' ἔχτισε θεόρατο, ψηλότερο ἀπὸ τ' ἄλλα

Καὶ γίγαντα, γιὰ νὰ θωρῆς, ἀπὸ ψηλά νὰ βλέπης

Νά σέρνωνται τὰ σπλάχνα σου καὶ νὰ κατηφρονιῶνται.
Μαυρίζει ὁ γέρο Ὀλυμπος, θολώνει, μελανιάζει.
Καὶ κρύβεται σὰ σύγνεφα κι ἀσφράφτει καὶ βροντάει.
Εἶναι τρομάρα τοῦ βουνοῦ τᾶ γριό καρδιοχτύπι!

Ὅστος οἱ λύκοι τρέχουνε πάντα μ' ὄρμη, μὲ βία
Καὶ σέρνουνε τὸ πτώμά του καὶ σκούζουν καὶ γελοῦνε.

Ἦσάρκα του τὰ σπλάχνα του, σπλάχνα ποῦ τᾶ χεῖ ἀνάψη
Φλόγα καὶ θέρμη ἄσβεστη ἐλευθερίας μανία,
Σκορπᾶνε ἀπὸ τὰ στήθια του λαχταρισὰ κι ἀχνίζουν.

Ἄλλοι φονιάδες ἀκλουθοῦν τὸ λείψανο ἀπὸ πίσω,
Βλαστήμιας καὶ περίγελα ἀκοῦς γιὰ ψαλμωδία.

Ἄνάμεσά τους φαίνεται κρυμμένος ἓνας σκύλος,
Hoῦ συντροφεύει ἀπὸ μακρὰ τὴ φοβερὴ κηδεία
Τὸ αἷμα μὴ τοῦ μύρισε κ' ἦλθε νὰ ξεδιψάση;

ὦ κλάψτε, κλάψτε τὸν πιεσὸ τὸ σκύλο τοῦ Βλαχάβα!

Δειλιάζουνε καὶ ἡ τριχιά τοὺς κόβεται σὰ χέρια.

Τότ' ἓνας γύφτος ἔσκουξε καὶ σταματήσαν ὅλοι.

Ἐβγαλε τὸ μαχαῖρί του, τὸ λάρυγγα χαράζει
Κι ἀφοῦ περνᾷ τὰ δάχτυλα μὲς τὴν τομῆ, ποῦ χάσκει,
Ἄνασηκόνει τεχνικὰ τὸ φοβερὸ κεφάλι,

Καὶ μὲ δυὸ γύρους πῶδωκε στὸ κοφτερὸ λεπίδι,

Τὸ χῶρισε, τὸ σήκωσε, τὸ δίχνει. . . Φεύγουν ὅλοι.
Ῥίχνει τὸ μάτι ὀλόγυρα, βλέπει σιμὰ μιὰ πέτρα,
Ἐπάνω της τὸ πύθωσε καὶ ρίχνεται καὶ τρέχει.
Καὶ κάθε λίγο φεύγοντας γυρίζει καὶ κυττάζει
Μὴ ζωντανέψ' ἢ κεφαλὴ καὶ τότε πάρη ἀκλούθα.

Ἐνούχτωσε κ' ἐφύγανε χορτάτα τὰ θερία.

Ὁ σκύλος μόνος ἔμεινε. Ξαπλώνεται στὸ χῶμα
Καὶ βόγγει, βόγγει ὀδύσυχος ἀπ' τὴ πολλὴ τὴ πίκρα.

Σὰν ἦλθαν τὰ μεσάνυχτα μὲ μιᾶς ὀρθὸς πετιέται
Καὶ μὲ τὸ στόμα μάχεται νὰ φθάσῃ τὸ κεφάλι.

Κ' αἰμάτονε καὶ πλήγιαζε τὰ ἔρμα του τὰ νύχια,
Ποῦ ξεκολλοῦν καὶ πέφτουνε σαγρλίζοντα στὴν πέτρα.

Εἶναι ψηλὰ δὲν ἔφθαιεν. Τεντόνεται, κρεμιέται,
Γλιστρὰ καὶ πέφτει, σκόνεται, ὄρμα, πηδάει ἀκόμα
Ἀνδρειωμένο πῆδημα κι' ἀνέλπιστ' ἀνεβαίνει.

Ἀρπάζει μὲς τὰ δόντια του τὸ φοβερὸ κεφάλι
Κι' ἀντάμα φεύγουνε τὰ δυὸ, πέρνουν βουρὰ καὶ λόγκους

Κι' ἐκεῖθε ποῦ διαβαίνουνε, ξαφνίζονται τὰ δέντρα
Καὶ τῶνα τ' ἄλλο ῥώταγε ὁ πῦκος τὰ πλατάνια,

Τὸ κυπαρίσσι τὴν ἐτειὰ καὶ ἡ φτελιὰ τὴ δάφνη,
Ποιὸς νᾶν ἐκειὸς ποῦ πέρασε; μὴν ἦταν ὁ Βλαχάβας;

Καὶ γέροντε νὰ τὸν ἰδοῦν κ' ἐκεῖνος πάντα φεύγει.

Νά σέρνωνται τὰ σπλάχνα σου καὶ νὰ κατηφρονιῶνται.
Μαυρίζει ὁ γέρο Ὀλυμπος, θολώνει, μελανιάζει
Καὶ κρύβεται σὰ σύγνεφα κι ἀσράφτει καὶ βροντάει.
Εἶναι τρομάρα τοῦ βουνοῦ τᾶ γριο καρδιοχτύπι!

Ὡστόσο οἱ λύκοι τρέχουνε πάντα μ' ὄρμη, μὲ βία
Καὶ σέρνουνε τὸ πτώμα του καὶ σκούζουν καὶ γελοῦνε.

Ἦσάρκα του τὰ σπλάχνα του, σπλάχνα ποῦ τᾶ χεῖ ἀνάψη
Φλόγα καὶ θέρμη ἄσβεστη ἐλευθερίας μανία,

Σκορπᾶνε ἀπὸ τὰ στήθια του λαχταρισὰ κι ἀχνίζουν.

Ἄλλοι φοιᾶδες ἀκλουθοῦν τὸ λείψανο ἀπὸ πίσω,

Βλαστήμιας καὶ περίγελα ἀκοῦς γιὰ ψαλμωδία.

Ἄνάμεσά τους φαίνεται κρυμμένος ἓνας σκύλος,

Ποῦ συντροφεύει ἀπὸ μακρὰ τῆ φοβερὴ κηδεῖα

Τὸ αἷμα μὴ τοῦ μύρισε κ' ἦλθε νὰ ξεδιψάση;

Ὡ κλαῖψτε, κλαῖψτε τὸν πρὶν τὸ σκύλο τοῦ Βλαχάβα!

Δειλιάζουνε καὶ ἡ τριχιά τοὺς κόβεται σὰ χέρια.

Τότ' ἓνας γύφτος ἔσκουξε καὶ σταματήσαν ὅλοι.

Ἐβγαλε τὸ μαχαῖρί του, τὸ λάρυγγα χαράζει

Κι ἀφοῦ περνᾷ τὰ δάχτυλα μὲς τὴν τομῆ, ποῦ χάσκει,

Ἀνασηκόνει τεχνικὰ τὸ φοβερὸ κεφάλι,

Καὶ μὲ δυὸ γύρους πᾶδωκε στὸ κοφτερὸ λεπίδι,

Τὸ χῶρισε, τὸ σήκωσε, τὸ δίχνει. . . Φεύγουν ὅλοι.
 ῥίχνει τὸ μάτι ὀλδγυρα, βλέπει σιμὰ μιὰ πέτρα,
 Ἐπάνω της τὸ πύωσε καὶ ῥίχνεται καὶ τρέχει.
 Καὶ κάθε λίγο φεύγοντας γυρίζει καὶ κυττάζει
 Μὴ ζωντανέψ' ἢ κεφαλὴ καὶ τόνε πάρη ἀκλούθα.
 Ἐνούχτωσε κ' ἐφύγανε χορτάτα τὰ θερία.
 Ὁ σκύλος μόνος ἔμεινε. Ξαπλώνεται στὸ χῶμα
 Καὶ βόγγει, βόγγει ὀδύςυχος ἀπ' τὴ πολλὴ τὴ πίκρα.
 Σὰν ἦλθαν τὰ μεσάνυχτα μὲ μιᾶς ὀρθὸς πετιέται
 Καὶ μὲ τὸ στόμα μάχεται νὰ φθάσῃ τὸ κεφάλι.
 Κ' αἱμάτονε καὶ πλήγιαζε τὰ ἔρμα του τὰ νύχια,
 Ποῦ ξεκολλοῦν καὶ πέφτουνε σγαρλίζονταστὴν πέτρα.
 Εἶναι ψηλὰ δὲν ἔφθαεν. Τεντόνεται, κρεμιέται,
 Γλιστρὰ καὶ πέφτει, σκόνεται, ὄρμα, πηδάει ἀκόμα
 Ἄνδρειωμένο πῆδημα κι' ἀνέλπιστ' ἀνεβαίνει.
 Ἄρπάζει μὲς τὰ δόντια του τὸ φοβερὸ κεφάλι
 Κι' ἀντάμα φεύγουνε τὰ δυὸ, πέρνουν βουρὰ καὶ λόγκους
 Κι' ἐκεῖθε ποῦ διαβαίνουνε, ξαφνίζονται τὰ δέντρα
 Καὶ τῶνα τ' ἄλλο ῥώταγε ὁ πῦκος τὰ πλατάνια,
 Τὸ κυπαρίσσι τὴν ἔτειά καὶ ἢ φτελιὰ τὴ δάφνη,
 Ποιὸς νᾶν ἐκειὸς ποῦ πέρασε; μὴν ἦταν ὁ Βλαχάβας;
 Καὶ γέρνουνε γὰ τὸν ἰδοῦν κ' ἐκεῖνος πάντα φεύγει.

Καὶ πρὸς τὰ ξημερώματα φθάνει ψηλὰ σὴν Ὅσσα,
Ψηλὰ, ψηλὰ, κατάκορφα, ἀνάμεσα στὰ χιόνια
Καὶ σκάφτει λάκκονε βαθὺ καὶ χώνει τὸ κεφάλι
Κ' ἐκεῖ σιμά του ἀπλώνεται καὶ πέφτει νὰ πεθάνη.

Χαρὰς τὸ χιονοκρέβατο, τὸ μνήμα τοῦ Βλαχάβα!
Ἡ μάνα, ποῦ τὸν ἔκαμε, τὰ σπλάχνα της ἀνοίγει
Καὶ σὰν παιδὶ μὲς τὴν κουνιὰ νὰ κοιμηθῇ τοῦ σρώνει.

Ἄχ! πότε θά'λθῃ ἓνας καιρὸς ὃ ἥλιος ν' ἀνατείλῃ
Τόσο ζεστός καὶ φλογερός, ποῦ τὸ βουνὸ ν' ἀνάψῃ,
Νὰ λυώσουνε τὰ κρούσαλλα καὶ τὰ πολλὰ τὰ χιόνια,
Γιὰ νὰ φανῇ πάλαι ψηλὰ στὴ βράχη τὸ κεφάλι,
Νὰ ξαφνισοῦν τὰ Γιάννινα καὶ νὰ τὸ προσκυνήσουν,
Ν' ἀναστενάξ' ἡ Ἀρβανιτιὰ, κι' ἡ ἔρμη Θεσσαλία
Νὰ ἰδῇ τὴ νεκρανάστασι καὶ νὰ τήνε γιορτάσῃ;

Μὲς τὴ κοιλιά τῆς μάνας σου, Βλαχάβα μου κοιμή σου.
Θὰ νά'λθ' ἡ ὥρα κ' ἡ στιγμή τὴ μήτρα της ν' ἀνοίξῃ
Ἡ Ὅσσα ἡ περίφανη νὰ σὲ γεννήσῃ πάλαι.
Καὶ θά'βγῃς ὀλοζώντανος καὶ θὰ νὰ ξεφύτρωσῃς
Σὰ σπόρος, ποῦ δὲ σέπεται θαμμένος μὲς τὸ χιόνι.
Κι' ὅπ' ὅσο στέκεται στὴ γῆ τόσο βαθειὰ ριζώνει.

Η ΔΑΦΝΗ ΚΑΙ ΤΟ ΑΙΔΟΝΙ.

ΥΜΝΟΣ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΘΑΝΑΤΟΝ

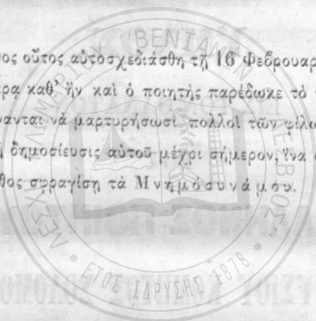
ΤΟΥ

ΕΛΛΗΝΟΣ ΠΟΙΗΤΟΥ

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΚΟΜΗΤΟΣ ΣΟΛΟΜΟΥ.

ἘΠΙΣΤΗΜΟΝΟΝ ΚΑΙ ΠΡΟΦΑΝΗ

Ὁ ὕμνος οὗτος ἀνὸς σχεδιάσθη τῇ 16 Φεβρουαρίου τοῦ 1857
ἔτους, ἡμέρα καθ' ἣν καὶ ὁ ποιητὴς παρέδωκε τὸ πνεῦμα. Περὶ
τούτου δύνανται νὰ μαρτυρήσωσι πολλοὶ τῶν φίλων μου. Ἀνε-
βλήθη δὲ ἡ δημοσίευσίς αὐτοῦ μέχρι σήμερον, ἵνα ὡς ἄλλος ἐπι-
τύμβιος λίθος σφραγίσῃ τὰ Μνημῶσιν ἡμῶν.

Η ΔΑΦΝΗ ΚΑΙ ΤΟ ΑΠΛΟΝΙ.

Μαύρισε κύμα τὸν ἀφρό,
Καὶ σεῖς βουνὰ τὸ χιόνι.
Γιατ' ἦλθε βαρυχειμωνιά
Καὶ δὲ λαλεῖ τὰ ηδόνι,
Τὰ ηδόνι, ποῦ τραγούδησε
Εἰς τοῦ βουνοῦ τὴ βράχη.
Κλαῖψτε βουνὰ καὶ βράχοι,
Τὰ ηδόνι δὲ λαλεῖ...

Καὶ σὺ δαφνοῦλα Ἑλληνικὴ
Φιλόχλωρη δαφνοῦλα,
Ἐσὺ ποῦ τάνθη σου ἔλουζες
Τὴ νύχτα στὴ δροσοῦλα,
Γιὰ νὰ σὲ βλέπη ὠμορφη
Καὶ νὰ σὲ καμαρόνη,
Πές μου γιατί τὰ ηδόνι

Δαφνοῦλα δὲ λαλεῖ; ...

Τοῦ μύρισην ἢ ἀνοιξη,
Ποῦ πλάκον' ἀπὸ πέρα,
Καὶ λαίμαργο θὰ σῶφυγε
Ψηλὰ μὲς τὸν αἰθέρα,
Πρῶτο νὰ πάγη νὰ τὴν βρῆ
Καὶ νὰ τὴν ἀπαντήση,
Γγυκὰ νὰ τὴ φιλήση
Καὶ νὰ λθουνε μαζί.

"Αχ! πότε νὰ λθ' ἢ ἀνοιξη,
Νὰ ἰδῆς ἂν θὰ γυρήση!
"Αχ! πότε τὸ τριαντάφυλλο
Δαφνοῦλά μου ν' ἀνθίση,
Νὰ πᾶς νὰ βρῆς τὰ φύλλα του
Νὰ νοιώσης τὴν ὄσμή του! ...
Ποῖος ξεύρει τὴν πνοή του
Μὴν εὔρης μέσα ἐκεῖ.

"Αχ! πότε νὰ λθ' ἢ ἀνοιξη,
Νὰ λιώσουνε τὰ χιόνια,
Νὰ πάψουν τὰ στραπόβροντα,
Νὰ λθοῦν τὰ χειλιδόνια,

Γιὰ νὰ τοὺς πῆς δαφνοῦλά μου
Τὴν ἀπσλαχνή σου μοῖρα;
Ποιὸς ξεύρει, μαύρη χῆρα,
Κ' ἐκεῖνα τί θά ποῦν.

Παρηγορήσου, δάφνη μου,
Γιατὶ δὲν εἶσαι μόνη,
Ποῦ καρτερεῖς τὸ φίλο σου,
Ποῦ καρτερεῖς τὰ ἡδόνι.
Νᾶξευρες πόσα κόκκαλα
Καὶ σπλάχν' ἀνδρειωμένα,
Στὸ μνήμα ξαπλωμένα
Μὲ σὲ τὸ καρτεροῦν.

Τὸ λάλημά του τάκουσαν
Στὴν πρώτη παρουσία
Σὰν τοῦ πολέμου σάλπιγγα,
Σὰν ἄλλη τρικυμία,
Κ' εὐθὺς ἐπάνα στ' Ἀγραφα
Βροντοῦν ἀστροπελέκια,
'Ανάφτουν τὰ τουφέκια,
Καὶ λάμπουν τὰ σπαθιά.

Κ' ἐκεῖ ποῦ πολεμοῦσανε
Οἱ μαῦρ' οἱ πεθαμμένοι,
Τὰ ἡδόνι μὲ τὸ λάλημα
Τὸ αἷμά τους ζεσταίνει,
Καὶ σὰν ἐμοιρολόγαε,
Καὶ σὰν ἐτραγουδοῦσε,
'Ἡ δάφνη πάντ' ἀνθοῦσε
'Ἀνθοῦσε κ' ἡ μυρτιά.

Ὁ φοβερός του ἀντίλαλος
Στὸ Μισολόγγι φθάνει
Τὴν ὥρα ποῦ τοῦ κλοῦσανε
Τὰ μάτια νὰ πεθάνη,
Τὴν ὥρα ποῦ ὁ δεσπότης του
Φλόγα, καπνὸ ἔτυμένος
'Ανέβαινε χαμένος
Στὸν οὐρανὸ ψηλά.

ὦ! τί γλυκὸ νανάρισμα!
'Ανήκουστη ἄρμονία!
Τοῦ ἀηδοιοῦ τὸ λάλημα
Γιὰ κεῖνα τὰ θηρία,

Σάν ἐψυχομαχούσανε
Κι' ἀπλόνανε τὸ σῶμα
Στὰ αἵματα, στὸ χῶμα
Νὰ κοιμηθοῦν βαθειά.

Ἐπέρασε τὸ λάλημα
Λόγκους, βουνά, λιβάδια,
Καὶ τὸ νεράκι, πῶτρεχε
-Κρυφὰ μὲς τὰ λαγκάδια,
Χαρούμενο σάν τάκουσε
Μὲς τὸν ἀφρὸ τὸ πέρνει
Καὶ τρέχοντας τὸ φέρνει
Στὸ κῦμα τοῦ γιालοῦ.

Κ' εὐθὺς τὸ κῦμα φούσκωσε,
Ἐμάνιωσε, θεριεύει,
Βλέπει τὴ γῆν ἐλεύθερη
Καὶ βράζει καὶ ζηλεύει.
Βογκάει κι' ἀνδριεύεται
Ἄφρίζει, μεγαλώνει
Καὶ τὴν κορφὴ ψηλόνει
Σάν τὴν κορφὴ βουνοῦ.

Ἄχ! τότε πόσα βλέμματα,
Πάστράφταν σὰν ἀστέρια,
Ἐκύτταξαν τὴ θάλασσα·
Καὶ πόσα, πόσα χέρια,
Σὰν νᾶταν ἀπὸ μάρμαρο
Βαρεῖα κ' ἀνδρειωμένα
Ἐδείχναν τεντωμένα
Τὸ κύμα στὸ γιᾶλό.

Γιατὶ κρυφὸς χτυπόκαρδος
Τοὺς εἶπε πῶς θὰ ἰδοῦνε
Μιά μέρα ν' ἀνεμίζουνε,
Στ' ἀγέρι νὰ πετοῦνε
Φλάμπουρα γαλανόλευκα,
Σὰν κύματ' ἀφρισμένα
Περίφαν' ἀπλωμένα
Σὲ πέλαγο ἐθνικό.

Ὡστόσο πάντα ἡ θάλασσα
Γρούζει, βογκᾷ, μουγκρίζει,
Πάνταν σπαράζει, δέρνεται
Βράχους, βουρὰ κλονίζει . . .

Κρύψου βαθειά στὰ σύγνεφα
Καὶ μὴ φανῆς, φεγγάρι,
Δὲ βλέπεις τὸν Κανάρη
Ποῦ στὴ βοῇ ξυπνᾷ;

Ἐξύπνησε σὰ βάρυπνος,
Πετιέτ' ἀπὸ τὸ μνήμα
Καὶ τρέχει κ' ἀγκαλιάζεται
Μὲ τᾶγριο τὸ κύμα,
Καὶ δένουνε ἀχώριστη
Καὶ τρομερὴ φιλία
Δυὸ ἄσπονδα στοιχεῖα
Τὸ κύμα κ' ἡ φωτιά.

Καὶ σὰν ἀνταμωθήκανε
Κ' ἐβγήκαν ν' ἀρμενίσουν,
Πλακόνει μαῦρος θάνατος
Ἐκείνους π' ἀπαντήσουν.
Εἶναι πλατὸ κ' εὐρύχωρο
Τὸ μνήμα τῆς θαλάσσης.
Κανάρη, μὴ δειλιάσης,
Θυμήσου τὰ Ψάρα.

Γιατί, γιατί δὲν ἤμουνα
Τοῦ κεραυνοῦ σου ἀχτίδα,
Γιατί κ' ἐγὼ τῆς θάλασσας
Δὲν ἤμουν μιὰ βράνιδα,
Νάλλω μ' ἐσένα συντροφιά,
Κανάρη, κειὸ τὸ βράδυ,
Σὰν ἀνοιξες τὸν ἄδη

Κ' ἔφαγες τὴν Τουρκιά,

Γιὰ νὰ σοῦ λέγω πάντοτε,
Κανάρη, μὴ δειλιάζης
Νὰ καῖς, νὰ πνίγης, νὰ χαλάς,
Τοὺς ἀπιστοὺς νὰ σφάζης,
Κι' ἀνάμεσα στὰ γαίματα
Ν' ἀνάφτω τὴν ὀργή σου
Φωνάζοντας, «Θυμὴ σου
Τὰ λόγια τ' ἀηδονιοῦ;»

Τὰ λόγια ποῦ σοῦ ἐλάλησε
Γλυκὰ στὸ περιβόλι,
Τότε σὰν ἦλθε σκούζοντας
Τὸ ἔρμο ἀπὸ τὴν Πόλι,

Καὶ σοῦπε πῶς ἀπάντησε

Ἄγιο κορμὶ πνιμμένο,

Στὴν ἄκρη πεταμένο

Τοῦ ἔρημου γιαλοῦ.

Καὶ σοῦπε πῶς ἐσίμωσε

Γιὰ νὰ τὸ ψηλαφήση,

Καὶ βλέπει . . . κι' ἀνατρίχιασε . . .

Καὶ πέφτει νὰ φιλήση.

Κ' ἐκεῖ ποῦ ἐπλησίασε

Στὸ μάρτυρα τὰ χεῖλη,

Σχοινὶ γιὰ πετραχήλι

Τοῦ βλέπει στὸ λαιμό.

Καὶ τόσο ἄσπλαχν' ἠθλειὰ

Τὸν Πατριάρχη σφίγγει,

Τόσου τοῦ χώνεψε βαθειὰ,

Πῶκοψε τὸ λαρύγγι,

Κι' ἀνοίξε στόμα δεύτερο,

Ποῦ μέρα νύχνα κράζει

Καὶ πάντα σὰς φωνάζει

« Ἐχδίκησι ζητῶ ».

(α) Τὸ φοβερὸ τὸ μήνυμα
Σὰν ἔφερε τὰ ἡδόνι,
Τραβιέτ' ἐπάνω στὰ βουνά
Καὶ τὰ φτερά διπλόνει,
Κι' ἀναγαλλιάζει βλέποντας
Τῆ δάφνη του ν' ἀνοιξῆ
Κι' ἀνοιξῆ νὰ μυρίζῃ
Στὰ μαῦρα τὰ ὄρφανά.

Τριάντα χρόνοι πέρασαν
Σὰν νάτανε μιὰ μέρα!
Καὶ πάντα παραμόνευε
Κ' ἐρώτα τὸν ἀγέρα
Ποῦ φύσσαγε ἀπ' τὸν Ὀλυμπο
Τί μήνυμα τοῦ φέρει,
Κι' ἂν ἔλαμπε τὰστέρι
Στοῦ Πίνδου τὰ βουνά.

(α) Ὁ θάνατος τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου μνημονεύεται τελευταῖος ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ ἐν τῇ γνωστῇ αὐτοῦ ὕμνῳ.

ὦ! τί χαρὰ ποῦ τῶπιασε
 Τὸ ἔρημο τ' ἀηδόνι!
 Ἀμέσως ἀναφτέριασε,
 Πετὰ καὶ ξανανειόνει,
 Σὰν ἔμαθε, σὰν ἄκουσε
 Ψηλὰ στὴ Θεσσαλία
 Νανοίγη τὰ μνημεία
 (9) Τοῦ Πέτρου τὸ σπαθί,
 Θυμήθηκε τὰ νειῶτά του,
 Τὴν πρώτη τὴ λαλιά του,
 Κι' ἀρχίνησε τὸ λάλημα
 Κρυφὰ στὴν ἐρημιά του...
 Δαφνοῦλά μου, τί σῶμελλε
 Ἐκεῖνά του τὰ λόγια
 Νὰ γένουν μοιρολόγια
 Κ' ἡ ἔσχατη πνοή. (α)

(α) Κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας τῆς ζωῆς του ὁ ποιητὴς εἶ-
 γεν ἀποκλειστικῶς ἀφιερῶθῃ εἰς τὰ Ἑπειρωτικά.

Τώρα τὰ κρύα κόκκαλα
Ποιὸς θάλθη νὰ τὰ κράξη;
Ποιὸς ἄγγελος ἀνάστασι
Θαλθῆ νὰ τοὺς φωνάξη,
Καὶ ποιὸ πουλὶ θὰ νᾶρχεται
Χαρούμενο τὸ βράδυ
Ἐλπίδες μὲς τὸν ἄδη
Νὰ φέρνῃ καὶ χαρά;

Ἄς σφραγισθοῦν τὰ μνήματα
Καὶ πάλ' ἄς χορταριάσουν
Οἱ πεθαμμένοι ἄς ἀπλωθοῦν
Στὸ μνῆμ' ἄς ἡσυχάσουν.
Ποιὸς ξεύρει πόσαις ἀνοιξαις
Θὰ νὰ διαβοῦν καὶ χρόνοι
Ποῦ δὲ θὰ ἴδοῦν τὰ ἡδόνι
Καὶ τὴν πρωτομαγιά.

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

ΤΟΥ ΚΟΜΗΤΟΣ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΟΥ

ΑΝΑΦΕΡΟΜΕΝΑ

ΕΙΣ ΤΟΥΣ

ΑΡΜΑΤΩΛΟΥΣ.

Προτεστώ ἡλικίᾳ τῆς ἐκείνου καὶ ἐκτίμησιν,
Ὁ Κομισσαριὸς Ἐκτακτοῦ

ΚΟΜΙΤΗΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑ.

**IL COMMISSARIO EXTRAORDINARIO
DELL' ECCELLENTISSIMO SENATO
ALLA**

PRESTANTISSIMA REGGENZA DI SANTA MAURA

Dal Commissariato straordinario

Li 6 Agosto 1807 G. S.

Colle carte che accompagno questo mio Ufficio, rendo a questa Illustre Isola, l'ultimo omaggio della mia servitù, e di quell'attaccamento per essa che mi ha ispirato l'accoglienza generosa che diedero i suoi abitanti a quel poco ch'io ho potuto fare in disimpegno della mia missione. Pregho la Prestantissima Reggenza di gradire questo mio doveroso omaggio e di assicurarsi che in ogni tempo e per sempre io conserverò la più grata memoria di Leucade, del suo Popolo, della sua Nobiltà e del suo Governo. A tutte queste Potestà ed a tutti gli ordini di questo Paese protesto la più viva riconoscenza ed alzo voti fervidissimi per la conservazione e prosperità di tutti.

Protesto l'alta mia stima e considerazione.

Il Commissario Extraordinario

CONTE GIOVANNI CAPODISTRIA.

Ο ΠΑΡΑ ΤΗΣ ΒΕΟΧΩΤΑΤΗΣ ΣΥΓΚΛΗΤΟΥ

ΕΚΤΑΚΤΟΣ ΕΠΙΤΕΤΡΑΜΜΕΝΟΣ

Πρὸς τὸν ἐν Λευκάδι

ΕΚΔΑΜΠΡΟΤΑΤΟΝ ΕΠΑΡΧΟΝ

Ἐκ τοῦ ἀρχείου τοῦ ἐκτάκτου Ἐπιτετραμμένου.

Τῆ 6 Αὐγούστου 1807. Ε. Π.

Διὰ τῶν ἐγγράφων, τῶν ἐπισυνημμένων εἰς τὸ ἀνά χειρας ἐπίσημον, ἀπονέμω πρὸς τὴν δε τὴν περιφανῆ νῆσον τὴν τελευταίαν μαρτυρίαν τῆς προθύμου ὑπακλίσεώς μου καὶ τῆς ἄλλης πρὸς αὐτὴν ἀφοσιώσεως, ἣν μοι ἐνέπνευσεν ἡ παρὰ τῶν κατοίκων γενναία ἀποδοχὴ τοῦ μικροῦ ἔργου, ὅπερ εἰς ἐκπλήρωσιν τῆς ἀποστολῆς μου ἠδυνήθην νὰ ἐπιτελέσω. Παρακαλῶ δὲ τὸν ἐκλαμπρότατον Ἐπαρχον ν' ἀποδεχθῆ εὐμενῶς ταύτην τὴν ἀπὸ καθήκοντος μαρτυρίαν καὶ νὰ πιστεύσῃ ὅτι εὐάρεστον θέλω διατηρήσῃ διὰ παντός τὴν μνήμην τῆς Λευκάδος, τοῦ λαοῦ, τῶν εὐγενῶν αὐτῆς καὶ τῆς κυβερνήσεως. Πρὸς πάσας τὰς ἀρχὰς ταύτας καὶ πάσας τὰς τάξεις τῆς νήσου ὁμολογῶ ζωηροτάτην παρ' ἐμοῦ τὴν εὐγνωμοσύνην καὶ εὐχομαι θερμῶς ὑπὲρ τῆς διαφυλάξεως καὶ εὐημερίας πάντων.

Διαβεβαιῶ τὴν μεγίστην ὑπόληψίν μου.

Ὁ ἐκτάκτος Ἐπιτετραμμένος

ΚΟΜΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ.

TO IL COMMISSARIO EXTRAORDINARIO
DELL ECCELLENTISSIMO SENATO
ALLA

PRESTANTISSIMA REGGENZA DI SANTA MAURA

Obbedisco agli ordini che l'Eccellentissimo Senato mi manda per mezzo de'suoi di partimenti. Prima di cessare dalle mie funzioni e di partire da quest'Isola lascio al suo Governo alcuni ricordi. Lo prego di accoglierli non come necessari al miglior successo dall'amministrazione affidata alle sue cure ed al suo zelo, ma come un testimonio della mia rassegnazione agli ordini superiori.

(Omissis).

CONDOTTA DEL GOVERNO VERSO GLI ARMATOLO.

I volontari Armatoło intitolati Clefti furono mai sempre il soggetto delle inquietudini di Santa Maura ed il pretesto delle persecuzioni del Visire di Giannina in verso di noi.

Questi bravi uomini, vittime della loro educazione e delle circostanze, hanno reso alla Repub-

Ο ΠΑΡΑ ΤΗΣ ΕΞΟΧΩΤΑΤΗΣ ΣΥΓΚΛΗΤΟΥ

ΕΚΤΑΚΤΟΣ ΕΠΙΤΕΤΡΑΜΜΕΝΟΣ

Πρὸς τὸν ἐν Λευκάδι

ΕΚΛΑΜΠΡΟΤΑΤΟΝ ΕΠΑΡΧΟΝ.

Ἰπακούων εἰς τὰς προσταγὰς τὰς παρὰ τῆς ἐξοχωτάτης Συγκλήτου διὰ τῶν τμημάτων αὐτῆς διαβιβασθείσας μοι, πρὶν ἢ πύσω ἐπιτελῶν τὰ ἐπιτετραμμένα μοι καθήκοντα καὶ ἀπέλω τῆς νήσου τῆς δε, καταλείπω εἰς τὴν κυβέρνησιν αὐτῆς ὀλίγας τινὰς ὑπομηθήσεις. Ταύτας δὲ παρακαλῶ νὰ δεχθῆ οὐχὶ ὡς ἀναγκασίας εἰς κρείττονα εὐόδωσιν τῆς εἰς τὴν ἐπιμέλειαν αὐτῆς καὶ τὸν ζῆλον διαπεπιστευμένης διαχειρίσεως, ἀλλ' ὡς μαρτύριον τῆς ἐμῆς πρὸς τὰς ὑπερτέρας ἐπιταγὰς εὐπειθείας.

(Παραλείφθητα).

Διαγωγή τῆς κυβερνήσεως πρὸς τοὺς ἄρματωλοὺς.

Οἱ ἐθέλονται ἄρματωλοὶ, οἱ κλέφται ἐπικαλούμενοι, ὑπῆρξαν αἰείποτε πρὸς μὲν τὴν Λευκάδα ἀνησυχίας θέμα, πρὸς δὲ τὸν Ἰωαννίνων σατράπην ἀφορμὴ εἰς ἀδιαλείπτους καθ' ἡμῶν διωγμούς.

Οἱ ἄνδρες οὗτοι, θύματα τῆς ἀγωγῆς αὐτῶν καὶ τῶν

blica segnalati ed essenziali servigi durante lo guerra. Essi ci hanno provveduto gli oggetti i più importanti per la sussistenza, ed essi colle loro volose scorrerie hanno allontanato dai contorni di quest' Isola le grandi forze del Visire. Dobbiamo quindi a questi bravi la nostra riconoscenza e non la dobbiamo ai medesimi con parole ma con fatti.

Gli altri che sono al servizio Imperiale Russo, interessano parimenti tutta la nostra gratitudine, perchè ci hanno difeso e possono difenderci, senza esigere da noi che ospitalità. Gli ultimi parimenti meritar deggiono riguardi proporzionati ai servigi resi ed a quelli che prestar possono.

Sopra questa classe di stranieri, che a Santa Maurra si trova armata per la sua difesa, la condotta del governo deve avere due guide. Una prima quella cioè che gli servì finora a condurlo nel far conoscere a questi bravi, ch' essi godono di tutta la sua benevolenza e ch' egli è per tal mezzo ch' essi possono far comune la loro sorte alla nostra e posseder quindi patria cristiana e libera.

Una seconda si è quella di far conoscere ad essi che la mutata protezione dello Stato nostro non

περιστάσεων, παρέσχον πρὸς τὴν πολιτείαν διαπρεπεῖς ἐπὶ τοῦ πολέμου καὶ οὐσιώδεις ὑπηρεσίας, οὐ μόνον τὰ πρὸς ἄμυναν ἀναγκαιότατα προμηθεύοντες εἰς ἡμᾶς, ἀλλὰ καὶ τὰς μεγάλας τοῦ σατραπικοῦ δυνάμεις δι' εὐτόλμων ἐπιδρομῶν ἀπελαύνοντες ἀπὸ τῶν προσχώρων τῆς νήσου μερῶν. Διὸ καὶ ὀφείλεται πρὸς αὐτοὺς παρ' ἡμῶν εὐγνωμοσύνη, καὶ εὐγνωμοσύνη οὐχὶ διὰ λόγων, ἀλλὰ δι' ἔργων δηλωτέα.

Καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους δὲ τοὺς ἐν τῇ αὐτοκρατορικῇ τῶν Ῥώσσω ὑπηρεσία, ὡς ὑπερασπίσαντας ἤδη ἡμᾶς καὶ δυναμένους ἔτι νὰ ὑπερασπίσωσι καὶ ταῦτα ἐπ' οὐδεμιᾷ ἑτέρᾳ παρ' ἡμῶν ἀξιώσει πλὴν τῆς φιλοξενίας, ὀφείλομεν ὡσαύτως ἅμα μὲν εὐχαριστίαν, ἅμα δὲ ἀνασκοπὴν ἀνάλογον πρὸς ἃς παρέσχον καὶ ἃς μέλλουσιν ἔτι νὰ παράσχωσιν ὑπηρεσίας.

Πρὸς τοὺς ξένους τούτους, τοὺς νῦν ἐν Ἀγίᾳ Μαύρᾳ εἰς ὑπεράσπισιν τῆς νήσου ἐν ὅπλοις διατελοῦντας, ἡ κυβερνήσις ὀφείλει νὰ ρυθμίσῃ τὴν διαγωγὴν αὐτῆς ἔχουσα πρὸ ὀφθαλμῶν δύο τὰς ἐξῆς ὁδηγίας. Πρῶτον μὲν ἐκείνην, εἰς ἣν καὶ ἠκολούθησε μέχρι τοῦδε, προθυμουμένη νὰ δείξῃ πρὸς τοὺς ἀνδρείους τούτους ὅτι ἀπολαύουσιν ἤδη τῆς παρ' αὐτῆς εὐνοίας καὶ ὅτι διὰ τοῦ μέσου τούτου δύνανται καὶ τὴν ἑαυτῶν τύχην νὰ συνάψωσι μετὰ τῆς ἡμετέρας καὶ πατρίδος νὰ ἔχωσι χρισστεπώνυμον καὶ ἐλευθέραν

cangia i nostri sentimenti e le nostre sollecitudini verso di essi.

Fissate queste due costanti guide alle direzioni nostre, ne vengono di conseguenza le seguenti massime di Governo.

1) Se ospitalità ed accoglienza amica hanno avuto questi uomini finora da noi, più generosa ospitalità e più grata accoglienza debbono avere ora ed in seguito fino a che della loro sorte deciso venga da quella autorità a cui sarà per spettare.

Non basta che il governo sia ospitale, ma devono esserlo tutti gli abitanti ed è quindi della sua responsabilità se i particolari ed i singoli non imitano in questo il suo esempio.

Pel Governo verso questi stranieri l'ospitalità e l'accoglienza e la predilezione riducesi a tre oggetti essenzialissimi: pronta amministrazione di giustizia, ricovero nutrizione a misure eque di pagamento.

Il primo si adempie soverchiando tutti i metodi ordinarj e tutte le tardanze nojose del forense artificio. Al secondo ed al terzo, con la diretta interruzione del pubblico sguardo onde l'avidità, od i soli oggetti del peculiare comodo ed interesse non

Ἐπειτα δὲ τὴν προσπάθειαν τοῦ νὰ δείξῃ πρὸς αὐτοὺς ὅτι ἡ περὶ τὴν προστασίαν τοῦ κράτους ἡμῶν μεταβολὴ οὐδεμίαν ἐπιφέρει ἀλλοίωσιν εἰς τὰ αἰσθήματα καὶ τὰς ὑπὲρ αὐτῶν μερίμνας ἡμῶν.

Τούτων δὲ τῶν δύο τεθέντων ὡς σταθερῶν πρὸς τὰς ἡμετέρας διευθύνσεις ὁδηγητῶν, ἀκολουθοῦσι κατὰ συνέπειαν αἱ ἐξῆς κυβερνητικαὶ ἀρχαί.

α) Ἐὰν ξενίαν καὶ ὑποδοχὴν φιλόφρονα εὖρον μέχρι τοῦδε παρ' ἡμῶν οἱ ἄνθρωποι οὗτοι, γενναιοτέραν ξενίαν καὶ εὐαρεστοτέραν ὑποδοχὴν πρέπει νὰ εὖρωσι καὶ νῦν καὶ εἰς τὸ ἐξῆς, ἕως οὗ περὶ τῆς τύχης αὐτῶν ἀποφασίση ἡ ἀρχή, ἡ μέλλουσα νὰ ἔχῃ τοιοῦτον δικαίωμα.

Δὲν ἀρκεῖ ὅμως ἡ φιλοξενία τῆς κυβερνήσεως, ἀλλὰ προσαπαιτεῖται καὶ ἡ τῶν πολιτῶν ἀπάντων· διὸ καὶ ὑπεύθυνος καθίσταται ἡ ἀρχή, ἐὰν τῶν ἰδιωτῶν ἕκαστοι δὲν μιμηθῶσι τὸ παράδειγμα αὐτῆς.

Εἰς τρία δὲ οὐσιωδέστατα ἀντικείμενα ἀνάγεται ἡ παρὰ τῆς κυβερνήσεως πρὸς τοὺς ἄνδρας τούτους φιλοξενία καὶ ὑποδοχὴ, τουτέστιν εἰς τὴν ἐτοίμην τῆς δικαιοσύνης διαχείρισιν, τὸ παρεχόμενον αὐτοῖς ἄσυλον καὶ τὴν κατὰ λόγον ἐπεικουῦς μισθώσεως διατροφὴν.

Καὶ τὸ μὲν πρῶτον κατορθοῦται ὑπερβαλομένης πάσης τακτικῆς διεξαγωγῆς καὶ πάσης ἀπὸ τῶν δικανικῶν

facciano mancare in fatto l' asilo e la nutrizione, o non ne rendano l' ottenimento prezioso troppo.

Dai particolari non si possono esigere queste politiche mire verso i Greci suddetti. Basta ch' essi secondino il governo e rispettino il voler suo. E l' uno e l' altro scopo si raggiunge facilmente quando il governo voglia, ma voglia con fermezza e risoluzione.

2) Un altro non meno grande dovere ha il governo verso quei Greci che sono al servizio imperiale, quello cioè di approntare i fondi che sono richiesti dal comando Russo ad imprestito per la retribuzione delle loro paghe.

Il governo generale è solito provvedere a questo. Ma a quelle provvidenze non debbesi abbandonare assolutamente un oggetto, il quale direttamente interessa il decoro pubblico, la tranquillità di quest' Isola e la sua sicurezza, fino a tanto che il nemico, sempre lo stesso nelle sue forze, è in grado di attaccarci e fino a tantochè noi dobbiamo serbarci atti a respingerlo.

Perciò con ogni studio, e colla più grande fermezza allontanando tutte le spese le quali oggi non

τέχνασματων ἀηδούς βραδύτητος· τὸ δὲ δεύτερον καὶ τρίτον, ἐπιτηροῦντος ἐμφανῶς τοῦ δημοσίου ὀφθαλμοῦ, ἵνα μὴ ἀπληστίας ἕνεκεν ἢ ἀνέπειως χάριν καὶ ὠφελείας ἰδιαιτέρας ἐπιλίπη ἐν πράγματι τὸ ἄσυλον καὶ ἡ διατροφή, ἢ λίαν βαρύτεμος ἀποβῆ ἢ τούτων ἀπόληψις.

Τοιούτους περὶ τῶν εἰρημένων Ἑλλήνων πολιτικούς ἀναλογισμοὺς οὐδεὶς δύναται ν' ἀπαιτήσῃ παρ' ἰδιωτῶν· ἀλλ' ἀρκεῖ ἡ σύμπραξις τούτων μετὰ τῆς κυβερνήσεως καὶ τὸ πρὸς τὴν θέλησιν αὐτῆς σέβας. Ὡστε ἀμφότεροι οἱ σκοποὶ καθίστανται ἐφικτοὶ ὅταν θέλη μὲν ἡ κυβέρνησις, θέλη δὲ σταθερῶς καὶ ἀνεκδιάστως.

β') Ἐτερον δὲ οὐχ ἥττον μέγα καθήκον ἔχει ἡ κυβέρνησις καὶ πρὸς τοὺς Ἕλληνας τοὺς ἐν τῇ αὐτοκρατορικῇ ὑπηρεσίᾳ διατελοῦντας, τὴν ἐτοιμὴν δηλαδὴ χορηγίαν τῶν κεφαλαίων τῶν λόγῳ δανείου αἰτουμένων παρὰ τῆς Ῥωσικῆς ὀπλαρχίας εἰς μισθοδοσίαν αὐτῶν. Καὶ συνήθως μὲν ἡ γενικὴ κυβέρνησις προνοεῖ περὶ τούτου, ἀλλὰ δὲν πρέπει εἰς μόνην τὴν πρόνοιαν ταύτην ν' ἀνατεθῆ ὀλοσχερῶς πρᾶγμα, εἰς ὃ καὶ τοῦ δημοσίου ἡ ἀξιοπρέπεια ἐνέχεται κατ' εὐθειαν καὶ τῆς νήσου ἅμα ἡ ἡσυχία καὶ ἡ ἀσφάλεια, ἐν ὅσῳ ὁ μὲν ἐχθρὸς διασώζει τὰς αὐτὰς καθ' ἡμῶν ἐπιθετικὰς δυνάμεις, ἡμεῖς δὲ ὀφείλομεν ν' ἀποκρούωμεν τὰς προσβολάς.

sono della più grande urgenza (ciò che spiegherò in oltre), nell' Erario pubblico uopo è conservare sempre un fondo, il quale in ogni evento possa dare un soccorso a queste Legioni, sia per riperare ne' loro bisogni sia per far ch' esse accordino un' opinione al pubblico nome ed alla finanza nostra.

3) I volontarj armatoì che tuttavia trovansi nel territorio Ottomano forse che rientrano nel nostro. Poste le cose fin qui dette, egli è inutile il ripetere intorno ad essi, ciò che degli altri si è detto e che deve a questi esser comune.

Noi conosciamo i principj coi quali l' augusta Corte di Russia ha guardato e coltivato questi uomini. Noi dobbiamo sentire sempre tutti i nostri doveri in verso di essa e dobbiamo metterci nella identica loro situazione per ciò che a noi piacerebbe di ottenere da altri, se tutte le loro circostanze a noi fossero comuni. Noi ignoriamo sotto quali auspizj questa Republica di Armatoì viver debba, e se la protezione accordata ai sette popoli Ionii stendere voglia, come sperar deesi, le sue alte beneficenze sopra questi soli e veri superstiti del greco valore.

Διὸ μετὰ πάσης ἐπιμελείας καὶ πλείονος σταθερότη-
τος ἀφεκτέον παντὸς μὴ σφόδρα κατεπείγοντος ἀναλώ-
ματος (ὅπερ καὶ θέλω ἐξηγήσῃ), ἵνα ὑπάρχη πάντοτε ἐν
τῷ ταμείῳ ποσὸν δυνάμενον καὶ εἰς τὰς χρείας αὐτῶν νὰ
ἐπαρκέσῃ καὶ τὴν ὑπόληψιν παρ' αὐτοῖς νὰ διεγείρῃ τοῦ
δημοσίου ὀνόματος καὶ τῶν προσόδων ἡμῶν.

γ') Ἐὰν οἱ ἀρματοῦλοι οἱ νῦν ἐν τῇ Ὀθωμανικῇ χώρᾳ
διατελοῦντες ἐπανέλθωσιν, ὡς εἶναι ἐνδεχόμενον, εἰς τὴν
ἡμετέραν, περιττὸν ἀποβαίνει νὰ ἐπαναλάβωμεν περὶ αὐ-
τῶν τὰ μέχρι τοῦδε περὶ τῶν ἄλλων εἰρημμένα, ἅτινα πρέ-
πει νὰ ἦναι κοινὰ καὶ πρὸς τούτους.

Γινώσκοντες τὰς ἀρχάς, καθ' ἃς ἡ σεβαστὴ τῆς Ῥωσσίας
αὐτῇ ἐθεώρησε καὶ περιέλαλψε τοὺς ἄνδρας τούτους, ἀφεί-
λομεν ἅμα μὲν νὰ συναισθανώμεθα πάντοτε ὅσα καὶ οἱ αἰ-
ῶνες ἔχουσι πρὸς αὐτοὺς τὰ καθήκοντα, ἅμα δὲ τὴν θέσιν αὐ-
τῶν οἰκείαν ὑπολαμβάνοντες, νὰ κρίνωμεν ἀποχωρόντως ἐ-
κείνο, ὅπερ ἡμεῖς αὐτοὶ ἠθέλωμεν ἐπιθυμήσῃ παρ' ἄλλων
ἐχόντων κοινὰς πρὸς ἡμᾶς πάσας τὰς περιστάσεις. Ἄδηλον
δὲ ὑπὸ τίνας οἰωνοὺς ἡ πολιτεία αὕτη τῶν ἀρματοῦλῶν μέλ-
λει νὰ ὑπάρξῃ καὶ ἐὰν ἡ προστασία ἢ πρὸς τοὺς Ἰονίους λα-
οὺς ἐπινεμομένει θελήσῃ, ὡς ἐλλόγως ἐλπίζεται, νὰ ἐκτείνῃ
τὰς μεγάλας αὐτῆς ἀγαθοεργίας καὶ εἰς ταῦτα τῆς Ἑλ-
ληνικῆς ἀνδρείας τὰ μόνον καὶ γνήσια λείψανα.

Per tutte queste ragioni il governo di quest' isola, il quale più che di ogni altro è nel contatto con questi bravi, sarebbe responsabile alle due augusti Corti Imperiali di Russia e di Francia ed alla nazione Ionica se in verso di essi non studiasse in ogni maniera di condursi in relazione ai principj fin qui annunziati e colle norme che io ho tracciato leggermente scorrendo su questo importante soggetto.

Dal Commissariato Extraordinario.

In Santa Manra li 6 Agosto 1807 G. S.

Commissario Extraordinario
CONTE CAPODISTRIA.

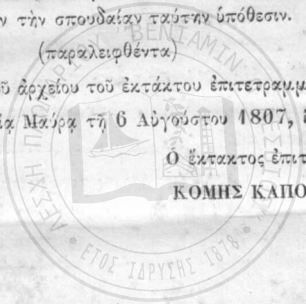

Διὰ τοὺς λόγους τούτους ἢ ἐν τῆδε τῇ νήσῳ κυβέρνησις, ὡς ὑπὲρ πάντα ἄλλον οὔσα ἐν ἐπαφῇ πρὸς τοὺς ἀνδρείους τούτους, ἤθελεν εἶσθαι ὑπεύθυνος πρὸς τὰς δύο σεβαστὰς τῆς Ῥωσσίας καὶ Γαλλίας αὐτοκρατορικὰς αὐλὰς, ἐάν δὲν ἐσπούδαζε παντὶ τρόπῳ νὰ ρυθμίσῃ τὴν ἑαυτῆς διαγωγὴν πρὸς τὰς μέχρι τοῦδε ἐκτεθείσας ἀρχὰς καὶ πρὸς τοὺς κανόνας, οὓς ἐγὼ ἐπιπολαίως διέγραψα, ἐπιτροχάδην διεξελθὼν τὴν σπουδαίαν ταύτην ὑπόθεσιν.

(παραλειφθέντα)

Ἐκ τοῦ ἀρχείου τοῦ ἐκτάκτου ἐπιτετραμμένου
ἐν Ἀγίᾳ Μάρᾳ τῇ 6 Αὐγούστου 1807, ἔ. π.

Ὁ ἐκτακτὸς ἐπιτετραμμένος
ΚΟΜΗΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ.

Ἰδοὺ ὁ κατάλογος τῶν διασημοτέρων ἀρματο-
λῶν, μεταξύ τῶν ὁποίων διακρίνονται καί τινες
Σουλιῶται.

Κατζαντώνης καὶ ἀδελφὸς αὐτοῦ.	Μίτζος Κοντογιάννης
Λεπενιώτης	Γιῶργος Κοντογιάννης
Φῶτος Ζαβέλλας	Γιάννης Μπουκουβάλης
Κίτζος Βότζαρης	Γιάννης Κωλοβελώνης
Χρῆστος Καλόγερος	Γιῶργος Γρίβας
Δράκος Γρίβας	Ἀποστόλης Δεβεντάκης
Περρέβος	Χρῆστος Θωμᾶς
Νότης Βότζαρης	Γιάννης Γκούστης
Νάστος Ζέρβας	Κόγκας
Τζίμας Ζέρβας	Κατζιμπέλης
Κώστας Κορμύβας	Τζίμας Νάστος
Κουρούπης	Παντούλας
Δαγκλῆς	Διαμαντῆς Τζίμας
Καλόγερος	Τζόνιος
Κώστας Δεσπότης	Κώστα Ἀποστόλης
Κώστας Στράτος	Χαρμούρας
Γιῶργος Στράτος	Κουτζουκόπουλος

Ἐκαστος τῶν ἀρχηγῶν τούτων ἢ τὸ πλείστον μέρος
αὐτῶν ἠκολουθεῖτο πάντοτε ἀπὸ τὰ παλληκάρια καὶ πρω-
τοπαλήκαρα του, ἄλλως πως τὸν ταῖφά του, ἄνδρες δε-
δοκιμασμένοι εἰς πᾶν εἶδος κακουχίας καὶ ἱκανοὺς νὰ πυρ-
πολήσωσι βασίλειον ἀκέραιον. Ἀλλὰ τὸ πλήρωμα τοῦ χρό-
νου δὲν εἶχεν φθάσῃ καὶ οἱ εὐκαρποὶ οὗτοι σπῆροι δὲν ἦτο
πεπρωμένον νὰ φυτρώσωσιν ἀκόμη.